

DOKUMENTUMELEMZÉS
Fiatalok elvándorlásának munkaerő-piaci okai
(Ifjúságpolitika, nőpolitika és állampolgári részvétel-civil-ügy)

A projekt száma: EFOP-5.2.2-17-2017-00140
A projekt címe: NETTY - Tapasztalati tanulás
és jó gyakorlatok fejlesztése

Együttműködés módszertani és szakmai összegzés

Háromkő Ifjúsági Természetjáró és Kulturális Egyesület
3525 Miskolc, Széchenyi István utca 19. I/1.

A kutatást vezette és a dokumentumelemzést összeállította:
Matiscsákné dr. Lizák Marianna

Tartalom

1.	Bevezetés, előzmények.....	4
2.	A projekt kutatási módszertana.....	5
2.1.	A kutatás célja.....	5
2.2.	Kutatási kérdések.....	5
2.3.	Hipotézisek.....	6
2.4.	Minta, módszerek.....	6
3.	Dokumentumelemzés	8
3.1.	A Felhívásban szereplő dokumentumok vizsgálata.....	8
3.1.1.	Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.	8
3.1.2.	Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem középtávú stratégia	9
3.1.3.	Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem cselekvési terv	11
3.1.4.	Ifjúsági Garancia akcióterve.....	11
3.1.5.	Nemzeti ifjúsági stratégia (NIS).....	13
3.1.6.	Korm. határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2016-2017. évekre vonatkozó cselekvési tervéről.....	15
3.1.7.	Nemzeti önkéntes stratégia2012-2020.....	19
3.1.8.	Egészséges Magyarország 2014-2020 Egészségügyi Ágazati Stratégia 2017-2018 évekre vonatkozó cselekvési terve.....	20
3.2.	A kutatási probléma relevenciájának egyéb dokumentumai.....	21
3.2.1.	Ifjúságpolitikai dokumentumok	21
3.2.2.	Nőpolitikai dokumentumok.....	37
3.2.3.	Állampolgári részvétel, civil-ügy dokumentumok.....	40
4.	Ifjúságpolitikával foglalkozó állami szervezetek – minisztérium, államtitkárság, egyéb bevont intézmények, szervezetek.....	55
4.2.	Emberi Erőforrások Minisztériuma	55
4.3.	Az Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság	55
4.4.	Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság	55
4.5.	Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa.....	55
4.5.1.	Országos önkormányzati érdekszövetségek	58
4.5.2.	Ifjúsági Szolgáltatók Országos Szövetsége.....	58

4.5.3.	Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája	58
4.5.4.	Nagycsaládosok Országos Egyesülete	59
4.5.5.	Magyar Cserkészszövetség	59
4.5.6.	Európai és hazai fiatalok érdekérvényesítő ernyőszervezetei.....	60
5.	Romániai kutatások és vizsgálatok.....	60
5.1.	Interkulturális Közösségek Egyesülete.....	60
5.2.	Ifjúságpolitika Romániában és Bihar megyében	61
5.3.	A romániai fiatalokkal foglalkozó szakemberek kérdőíves felmérésnek eredményei	64
5.4.	Online kérdőíves kutatás a 18-29 év közötti Bihar megyei fiatalok körében.....	65
6.	A romániai és a magyar ifjúsággal foglalkozó szervezetek szakembereinek online kérdőíves kutatásának összehasonlítása	71
7.	Összefoglalás, javaslatok	77
8.	Hivatkozások, felhasznált források	87

1. Bevezetés, előzmények

A Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, Miskolcon bejegyzett Háromkő Egyesület (teljes nevén **Háromkő Ifjúsági Természetjáró és Kulturális Egyesület**) 2003 novemberében alakult. Eredeti célját tekintve az egyesület a gyermek- és ifjúsági társadalom számára olyan nyílt programok szervezését célozta, amelyekben a cserkészlet értékorientált attitűdjeit és interaktív módszereit hasznosíthatja. Az egyesület tevékenységi köre azonban az idők során túl nőtte az eredeti elképzeléseket és célkitűzéseket, ezáltal a gyermekeket és az ifjúságot mozgató zöld sportokat, a természetjárást, a nomád táborozást, a hagyományos kultúra ápolását kiegészítette a térség civil szervezeteinek összefogásával, a fogyatékossgal élők segítségével, preventív kampányok szervezésével, kortárs közösségen alapuló programok életre keltésével. Kiemelt tevékenységként kezeli a családi életre nevelést célzó programok szervezését, a családi- és kisközösségi kohézió építését, erősítését. problémaérzékeny és célorientált ifjúságpolitikai megközelítések a települések ifjúságmegtartó erejének erősítése érdekében.

A **Háromkő Ifjúsági Természetjáró és Kulturális Egyesület „NETTY - Tapasztalati tanulás és jó gyakorlatok fejlesztése”** című EFOP-5.2.2-17-2017-00140 azonosító számú projektjét **konzorciumban valósítja meg a Nő a Siker** Alapítvánnyal (NAS). A **Nő a Siker Alapítvány** (NAS) gondolati alapja azon meggyőződés, hogy az egész társadalmat érintő lényeges kérdéseket a nők szempontjainak fokozottabb figyelembe vételével újra kell fogalmazni. A világ, és benne a női szerepek az eltelt években hihetetlen mértékű változáson estek át. A legkorszerűbb technikai eszközök és módszerek mindennapossá válása eltűntette a férfiakat és a nőket elválasztó teljesítményi határokat. A változások az élet minden területén megjelentek, és átrajzolták a hagyományos női szerepeket. A NAS célja, hogy civil szervezetekkel, vállalkozásokkal és önkéntesekkel együttműködve a vállalkozónők és a civilnők számára Magyarországon és az Európai Unióban képzésekkel, rendezvényekkel, kiadványokkal, partnerkapcsolatokkal, tanácsadással, hálózatok működtetésével, publicitásokon keresztül a nők szerepét erősítse és folyamatosan fejlessze, valamint tudatos, önérvényesítésre képes, a nemzet számára hasznos felnövekvő generáció kialakításában és megerősítésében vegyen részt.

A Háromkő Egyesület az alábbi négy **partnerszervezettel** működik együtt a „NETTY” projekt céljainak elérése érdekében:

- 1. Asociația Comunităților Interculturale (Interkulturális Közösségek Egyesület) ROMÁNIA**
- 2. Fundament Polgári Társulás SZLOVÁKIA**
- 3. GÖMÖRI IFJÚSÁGI TÁRSASÁG (GIT) Youth Organisation of Gemer SZLOVÁKIA**
- 4. Szepe Szarej Siódemki – Szürke Hetes Cserkészcsapat LENGYELORSZÁG**

A projekt témái:

- a problémaérzékeny és célorientált ifjúságpolitikai megközelítések a települések ifjúságmegtartó erejének erősítése érdekében
- a civil szektor szerepének és helyzetének változásai
- a női erőforrások (a nők helyzete a családban, munkaerőpiacon, illetve a női közösségekben)

2. A projekt kutatási módszertana

A kutatási téma a fiatalokkal foglalkozó állami és nem állami szervezetek szolgáltatásainak a vizsgálata, illetve a 18-29 év közötti fiatalok (ezen belül 18-24 év (Z generáció) és 25-29 év (Y generáció) közötti korcsoportok) elvándorlásának vizsgálata elsősorban munkaerő-piaci aspektusból.

2.1. A kutatás célja

Megvizsgáltuk, hogy van-e lehetőségük és fórumuk a fiataloknak aktív állampolgárként bevonódni a térség problémáinak megoldásába, milyen állami/önkormányzati és civil intézmények, szervezetek biztosítanak támogatást, nyújtanak szolgáltatást a fiatalok helyben maradásának elősegítésére.

A projekt keretében két online kérdőíves felmérésre került sor.

Az **egyik online kérdőíves kutatás a fiatalokkal foglalkozó állami és nem állami intézmények szakemberei körében folyt**, melynek célja a fiatalokkal foglalkozó szervezetek és az általuk nyújtott szolgáltatások megismerése, megtudni azt, hogy vannak-e önszerveződő fiatal közösségek a válaszolók településein, illetve a szakemberek szerint mit várnak el egy településtől a fiatalok, miért érzik jól magukat a lakhelyükön, mitől élhető a település?

A **másik online kérdőíves kutatás a 18-29 év közötti fiatalok körében került lebonyolításra**, melynek célja az volt, hogy megismerjük a fiatal generáció elvándorlással kapcsolatos motivációit abból az aspektusból, hogy milyenek a mobilitási szokásaik, azok milyen hatással vannak a jövő munkahelyválasztására, a lakóhelyválasztásra, a várható folyamatok milyen hatásokat indukálnak a társadalomra és a gazdaságra, illetve milyen a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei térség ifjúságmegtartó képessége.

Vizsgálataink eredménye alapján meg kívánjuk ismertetni a politikai és a gazdasági élet szereplőivel azokat az eszközöket, amelyekkel helyben tarthatják a fiatalokat.

2.2. Kutatási kérdések

1. A fiatalok önszerveződéséhez megfelelő mennyiségű és minőségű szakmai szervezet és segítség áll-e rendelkezésre?
2. A fiatalokkal foglalkozó szervezetek leginkább melyik szektorból kerülnek ki és milyen szolgáltatásokat nyújtanak?
3. Mik a fiatalok elvándorlásának legnagyobb problémája?
4. Az elérhető munkajövedelem befolyásolja-e a karrierjük elején álló embereket az elvándorlásra?
5. A gazdaság szerkezete, a munkahely kínálat fékezi vagy ösztönözi a fiatalok elvándorlását?
6. Mennyiben van hatással az elérhető munkahelyek minősége az elvándorlásról szóló döntésre (egyáltalán mit neveznek minőségi munkahelynek?)
7. Milyen igényekkel lépnek be a fiatalok a munkaerőpiacra?
8. A fiatalok igényeit vagy a munkáltatók szemléletét kell inkább formálni, ha a megye ifjúságmegtartó képességét akarjuk növelni?
9. Vannak-e a térségben a fiatalok megtartásával foglalkozó szervezetek, amelyekbe bevonódhatnak a fiatalok, aktív állampolgárrá válhatnak, illetve mely szervezetek támogatják a fiatalokat célcsoportspecifikus szolgáltatásokkal?

10. Vannak-e a fiataloknak olyan nyílt, illetve zárt fórumai, ahol elmondhatják problémáikat és igényeiket?

2.3. Hipotézisek

A fiatalokkal foglalkozó szakemberek esetében lefolytatott kutatás hipotézisei:

H1: A fiatalok önszerveződéséhez megfelelő mennyiségű és minőségű szakmai szervezet és segítség áll rendelkezésre mindkét országban.

H2: A fiatalokkal foglalkozó szervezetek leginkább a közsférából és a nonprofit szektorból kerülnek ki, többek között oktatással, kultúrával, szabadidős tevékenységgel, szociális ellátással kapcsolatban szolgáltatnak.

H3: A fiatalok elvándorlásának egyik legnagyobb problémája a lakhatás megoldása, illetve a lakhatási támogatások, valamint a tudásuknak megfelelő munkahely kínálat hiánya.

A 18-29 év közötti fiatalok körében végzett kutatás hipotézisei:

H1: A fiatal generáció és különösen a nők mobilitási attitűdje megváltozott, a Z és az Y generáció mobilitási attitűdje is más.

H2: A fiataloknak megváltoztak a munkahelyekkel kapcsolatos igényeik és elvárásaik, felértékelődnek a rugalmas foglalkoztatási formák és a munkahelyek minősége.

H3: Mind a fiatalok munkaerő-piacsal, munkahellyel kapcsolatos igényeit, mind pedig a munkáltatók szemléletét kell formálni ahhoz, hogy a térség ifjúságmegtartó képességét növelni lehessen.

H4: A fiatalok aktív állampolgársága, így bevonása a köz- és közösségi életbe, illetve a számukra is kielégítő lakóhely és az igénybe vehető szolgáltatások támogathatják a fiatalok térségben maradását.

H5: Komplex térségi ifjúságpolitikára és célcsoportspecifikus szolgáltatásokra van szükség a fiatalok térségben történő megtartása érdekében.

2.4. Minta, módszerek

A pályázati felhívás alapján a kutatást egy minimum 100 fős borsod megyei és egy minimum 100 fős Bihar megyei lekérdezéssel valósítottuk meg, mind a fiatalokkal foglalkozó szervezetek szakemberi, mind pedig a fiatalok esetében.

Így a két vizsgálati földrajzi terület:

1. Miskolc és környéke (Borsod-Abaúj-Zemplén megye).
2. Nagyvárád és környéke (Bihar megye)

A fiatalokkal foglalkozó szakemberek esetében lefolytatott kutatás mintája: B-A-Z megyei és Bihar megyei szakemberek, akik állami, illetve nem állami intézményben nyújtanak szolgáltatást fiatalok részére.

A fiatalok körében lebonyolított kutatás mintája: a 18-29 év közötti, adott területen (BAZ, illetve Bihar megyékben) születettek kerültek bevonásra.

Három-három célcsoport volt a mobilitást, migrációt illetően a fiatalok megkérdezése esetében:

1. BAZ/Bihar megyei születésűek, akik BAZ/Bihar megyéből külföldre mobilizálódtak.
2. BAZ/Bihar megyei születésűek, akik BAZ/Bihar megyéből Magyarország más területére mobilizálódtak.
3. BAZ/Bihar megyei születésűek, akik BAZ/Bihar megyéből nem mobilizálódtak.

A kutatási adatgyűjtés módszere:

1. **Online kérdőíves vizsgálat** 214 db kérdőív **szakemberek általi kitöltése** (114 db B-A-Z megyei szakember és 100 fő bihari szakember), akik állami, illetve nem állami intézményben nyújtanak szolgáltatást fiatalok részére.
2. **Online kérdőíves vizsgálat** 249 db kérdőív **18-29 év közötti fiatalok általi kitöltése** (132 db BAZ megyei és 117 db Bihar megyei),

A fiatalok által kitöltött online kérdőíveket kitöltők számának megoszlása:

1. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei születésűek, akik BAZ megyéből külföldre mobilizálódtak: 49 válaszadó.
2. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei születésűek, akik BAZ megyéből Magyarország más területére mobilizálódtak: 26 válaszadó.
3. Borsod-Abaúj-Zemplén megyei születésűek, akik BAZ megyéből nem mobilizálódtak: 57 válaszadó.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyei válaszadók összesen: 132 válaszadó.

1. Bihar megyei születésűek, akik Bihar megyéből külföldre mobilizálódtak: 29 válaszadó, 8 magyar és 21 román nemzetiségű válaszadó.
2. Bihar megyei születésűek, akik Bihar megyéből Románia más területére mobilizálódtak: 31 válaszadó, 10 magyar, 21 román nemzetiségű válaszadó.
3. Bihar megyei születésűek, akik Bihar megyéből nem mobilizálódtak: 57 válaszadó, 15 magyar, 42 román nemzetiségű válaszadó.

Bihar megyei válaszadók összesen: 117 válaszadó.

Az összes válaszadók száma: 249 válaszadó.

Az online kapott válaszokat excel/SSPS táblában dolgoztuk fel, táblázatokat és ábrákat készítettünk az eredmények könnyebb átláthatósága érdekében.

3. **Egy 10 fős fókuszcsoportos interjú a Miskolc és környékén születettekkel és jelenleg is itt élők fiatalok, illetve az ifjúsággal foglalkozó szervezetek képviselőinek és a munkaadók bevonásával.**
4. **Egy fókuszcsoportos megbeszélés keretében munkaérték vizsgálat** lebonyolítása többségében egyetemisták részvételével, ahol 22 fő nemcsak elmondta, de a Super-féle munkaérték kérdőívet ki is töltötte.

Az eredményeket, illetve a következtetéseket későbbi fejezetekben ismertetjük.

3. Dokumentumelemzés

3.1. A Felhívásban szereplő dokumentumok vizsgálata

Ebben a fejezet részben bemutatjuk a Felhívás 1. oldalán felsorolt, a kutatásunkhoz releváns dokumentumokat.

3.1.1. Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia II.

TARTÓSAN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK –ROMÁK (2011–2020) NTFS)

http://www.kormany.hu/download/1/9c/20000/Magyar%20NTFS%20II%20_2%20mell%20_NTFS%20II.pdf

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (NTFS) tíz éves horizontra előre tekintő, de azon belül rendszeresen frissített keretstratégia. Ezen az időtávon átfogó céljai az Európa 2020 Stratégia hazai szegénység csökkentési céljaival megegyezők. Magyarország az Európa 2020 Stratégia szegénységi céljához kapcsolódva a gyermekes családok szegénységi rátájának, a súlyos anyagi nélkülözésben élők számának, valamint az alacsony munkaintenzitású háztartásban élők számának 20-20%-os csökkentését vállalja 2020-ig; ez – a három indikátor által lefedett népesség közötti átfedések kiszűrésével – 450 ezer fő szegénységből való kiemelésével egyenértékű, azaz a stratégia céljainak megvalósulásával 2020-ban Magyarországon közel félmillió fővel kevesebben élnek szegénységben és kirekesztettségben.

A dokumentum 75. oldalán olvasható: „A felzárkózási politika céljainak megvalósításához **erős központi, területi és helyi koordinációra van szükség.** Ehhez pontosan meg kell határozni mind a központi közigazgatás és dekoncentrált szervezetei, háttérintézményei mind az önkormányzatok különböző szintjeire – a társadalmi felzárkózási érdekében telepítendő – feladat- és hatásköröket. A társadalmi felzárkózási intézkedéseket érintő ágazati intézkedések, jogi, finanszírozási és szakmai összehangolása érdekében biztosítani kell az érintett tárca munkájának összehangolását. A hatékonyság javítása érdekében a fejlesztések, intézkedések terén fokozni kell az eredményorientációt. Ahol releváns, ott igazolható, bizonyítékokon alapuló, a beavatkozásokkal befolyásolható, mérhető célok és elvárt hatásokat kell meghatározni a felzárkózási célcsoportok tekintetében.”

A NTFS az alábbi beavatkozási területeket fogalmazza meg:

1. Gyermek jól-lét
2. Területi egyenlőtlenségek
3. Oktatás-képzés, ezen belül:
 - Óvodáztatás,
 - Befogadó iskolai környezet biztosítása, az oktatás hátránykompenzációs képességének erősítése,
 - Hátrányos helyzetű, köztük roma fiatalok közép- és felsőfokú oktatásba való eljutásának és bennmaradásának elősegítése,
 - Kulturális és sport szolgáltatások fejlesztése,
4. Foglalkoztatás, ezen belül:
 - A munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetű emberek munkaerőpiacra való belépése,
 - A szak- és felnőttképzési rendszer fejlesztése,
 - Gazdaság- és vállalkozásfejlesztés a hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű emberek foglalkoztatása érdekében, elsősorban a nyílt

- munkaerőpiacon a magas élők munkai igényű ágazatokban és atipikus foglalkoztatási formák alkalmazásával,
- A roma és munkaerő-piaci szempontból halmozottan hátrányos helyzetű emberek alkalmazkodóképességének növelése a foglalkoztatás rugalmasságának növelésével,
5. Egészségügy, ezen belül:
- Egészségfejlesztés, egészségvédelem,
 - Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeinek csökkentése, egészségügyi fejlesztések,
 - Csecsemő-, gyermek- és **ifjúsági** egészségügy fejlesztése,
6. Lakhatás, ezen belül:
- Lakásfenntartás támogatása, adósságkezelés,
 - Teleprogramok, szociális városrehabilitáció, szociális lakhatás,
7. Bevonás, szemléletformálás, a diszkriminációs jelenségek elleni küzdelem, ezen belül:
- Érintettek és **a civil szervezetek bevonása**,
 - Kétirányú szemléletformálás és kommunikáció,
 - Közösségi konfliktusok – közbiztonsági problémák,

Amint a felsorolásból látszik, az ifjúság és a civil szervezetek szerepe is megjelenik a stratégiában, viszont a fiatalok kapcsán a roma fiatalok kerültek elsősorban definiálásra, az intézkedések elsősorban az ő célcsoportjukra vonatkozik, a civil szervezetek közül a romákkal foglalkozó szervezetek kerülnek bevonásra. A stratégiában nem jelennek meg azok a nem roma fiatalok, akiket különböző okok miatt (csónka családban élők, létminimum határán élők, továbbtanulni nem tudók, a még otthon élő pályakezdő munkanélküliek, stb) a nehezen visszafordítható leszakadás, és/vagy a szegénységi küszöböl kilábalni képtelenség fenyeget. Nincs konkrét intézkedés, tevékenység, felelős és határidő meghatározva.

3.1.2. Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem középtávú stratégia

Az 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozat Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem középtávú stratégia

<http://www.kormany.hu/download/5/fe/20000/V%C3%A9gzetts%C3%A9g%20n%C3%A9lk%C3%BCli%20iskolaelhagy%C3%A1s%20.pdf> keretében a magyar kormány megfogalmazza (3. oldal), hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyás az iskolai kudarcok, a lemorzsolódás gyakori következményére, az alacsony iskolázottságra, továbbá ennek eredményeképpen a munkaerőpiacról és a társadalomból való kirekesztődés veszélyére irányítja a figyelmet. A fogalom mögött álló társadalmpolitikai megközelítésből következően, a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia beavatkozásainak nemcsak a 18–24 év közötti fiatalokra, hanem – a probléma újra termelődésének megfékezése érdekében – a korábbi iskolaköteles, valamint az iskoláskor előtti korosztályokra is ki kell terjednie. A magyar Kormány az EU 2020 stratégia céljainak hazai megvalósítását szolgáló Nemzeti Reform Programjában vállalta, hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát az évtized végére 10%-ra csökkentse.

Az alábbi ábra jól mutatja, hogy a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem kizárólag szektorközi - oktatás-képzés, foglalkoztatás, egészségügy, rendészet,

szociálpolitika - együttműködésben lehet sikeres. A hatékony szektorközi együttműködés feltétele egy, a probléma megoldására irányuló, szektorokon átívelő, átfogó stratégia kidolgozása.

1. ábra: A végzettség nélküli iskolaelhagyás szektorközi megközelítései
 Forrás: 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozat, 7. o., 1. ábra

„Mivel a végzettség nélküli iskolaelhagyás komplex probléma, illetve maga is fontos eleme más, beavatkozást igénylő társadalmi jelenségeknek, a végzettség nélküli iskolaelhagyás (angol nevén Early School Leaving, rövidítve ESL) elleni stratégia különböző közpolitikák találkozási pontjában helyezkedik el. Ily módon a kapcsolódó részterületekkel összehangolt, más ágazatok fejlesztési irányait hatékonyan integráló és kiegészítő irányadó dokumentum elkészítését igényli, ami keretet kíván adni a végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelemnek, áthidalva egyben az intézményi, ágazati kötöttségeket.” (1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozat, 8. oldal).

A Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia SWOT elemzésében az erőségek között szerepel a helyi, civil energiák mozgásba hozása, de ehhez nem fogalmaz meg tevékenységeket. A 3. cél az Intervenció részben a 3.3. Segítőcsoportok működtetése tanulók és szülők számára (kortárs segítők, civilszervezetek, közösségi szerveződések stb.) alponban leírja a dokumentum a 17. oldalon: „A segítőcsoportok létrehozása és működtetése krízishelyzetekben, illetve azt követően a társadalmi, munkaerő-piaci, képzési reintegráció érdekében alapvető szükségleteket elégít ki. A cél magába foglalja: • a közösségi, illetve tanulási, képzési céllal működő civilszervezetek támogatását; • a kortárs segítő lehetőségek intézményesítését, széles körű elérhetővé tételét.”, de itt sincs konkrét intézkedés, tevékenység, felelős és határidő meghatározva.

3.1.3. Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni küzdelem cselekvési terv

Az 1729/2016. (XII. 13.) Korm. határozat VÉGZETTSÉG NÉLKÜLI ISKOLAELHAGYÁS ELLENI KÜZDELEM CSELEKVÉSI TERV 2014-2020.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A16H1729.KOR×hift=ffffff4&txtreferer=0000001.TXT> ezt tartalmazza: „A Kormány a Magyar nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia II., Az egész életen át tartó tanulás szakpolitikájának keretstratégiája, a Köznevelés-fejlesztési stratégia, továbbá a Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia elfogadásáról szóló 1603/2014. (XI. 4.) Korm. határozat 1. pontjában foglalt Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni középtávú stratégia megalapozása érdekében

a) elfogadja a részére bemutatott, a Végzettség nélküli iskolaelhagyás elleni stratégia cselekvési tervét (a továbbiakban: cselekvési terv);

b) felhívja az emberi erőforrások miniszterét, hogy gondoskodjon a cselekvési tervnek a kormányzati portálon történő közzétételéről.

Felelős: emberi erőforrások minisztere

Határidő: azonnal”

A Kormányhatározat kijelöli a felelőst, a cselekvési tervnek a kormányzati portálon történő közzétételét, de érdemben a megvalósításhoz nem járul hozzá.

3.1.4. Ifjúsági Garancia akcióterve

Az ifjúsági garancia az EU tagországok összességének a kötelezettségvállalása, hogy gondoskodnak arról, hogy minden **25 éven aluli fiatal**:

- színvonalas állásajánlatot kapjon;
- illetve színvonalas további oktatásban,
- tanulószereződéses gyakorlati képzésben vagy
- gyakornoki képzésben részesülhessen munkahelye elvesztését vagy a formális tanulás befejezését követő négy hónapon belül.

A 2013. áprilisi tanácsi ajánlásban az EU országai kötelezettséget vállaltak az ifjúsági garancia megvalósítására. Az Ifjúsági Garancia Rendszer bevezetésével hazánk is vállalta, hogy a 25 év alatti fiataloknak a munka illetve tanulás világába történő be- vagy visszajutáshoz konkrét lehetőség felajánlását garantálja, meghatározott időtartamon belül. A fiatalok számára országosan egységesen a járási hivatalok állami foglalkoztatási szervként eljáró egységei szolgálnak az Ifjúsági Garancia Rendszerébe való belépési pontként. Cél: a munka illetve tanulás világába történő be- vagy visszajutás. Célcsoport: a 25 év alatti (betöltött 15 év és még nem betöltött 25 év) sem nem tanuló, sem nem dolgozó fiatalok. Köztük kiemelten a legalább 4 hónapja álláskeresőként nyilvántartott – az Ft. 58. § (5) d) szerint nyilvántartott – fiatalok, kiknek esetében cél, hogy 4 hónapon belül történjék meg számukra valamilyen konkrét lehetőség felajánlása foglalkoztatásra vagy tanulásra. Az Ifjúsági Garancia Rendszer keretében valósul meg az Ifjúsági Garancia Gazdaságfejlesztési és Innovációs Operatív Program - **GINOP5.2.1-14**, mely keretében az érintettek támogatásokat vehetnek igénybe: **Képzési költség és vizsgadíj támogatása** (, valamint a képzéshez kapcsolódó szakmai alkalmassági és esetleges foglalkozás-egészségügyi vizsgálat költségeinek megtérítése. **Foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatás. Bérköltség támogatás. Lakhatási támogatás. Vállalkozóvá válás támogatása.**

A **Fiatalok vállalkozóvá válását** a **GINOP-5.2.2** támogatja. A potenciális fiatal vállalkozók az első komponens keretében nyújtott képzési programok teljesítésével kaphatják meg a vállalkozásindításhoz szükséges kompetenciákat, ismereteket, képessé válhatnak előkészíteni önfoglalkoztatóvá vagy vállalkozóvá válásuk lépéseit. A támogató szolgáltatásokon keresztül segítséget kapnak üzleti tervük összeállításához, illetve az indítási időszakban tanácsadás és mentorálás keretében kiemelt segítséget kapnak. A konstrukció keretében kerül sor az üzleti készségfejlesztésben tapasztalt és megfelelő referenciákkal rendelkező szolgáltató, képző, mentoráló szervezet(ek) kiválasztására, a támogató háttér kialakítására és a program teljes futamideje alatt történő folyamatos működtetésére. A vállalkozás induló költségeinek támogatására a **GINOP-5.2.3** konstrukcióban pályázhatnak. A **Gyakornoki program** pályakezdők támogatására a **GINOP-5.2.4** ad fedezetet. A gyakornoki program célja azon mikro- és kisvállalkozások, valamint középvállalkozások projektjeinek támogatása, amelyek vállalják, hogy olyan 25 év alatti fiatal, szakképesítéssel rendelkező pályakezdőt alkalmaznak, aki középszintű szakképesítését első szakképesítésként, a nappali rendszerű iskolai oktatásban szerezte. A program hozzájárul a gyakorlati oktatáshoz szükséges feltételek megteremtéséhez, a munkáltatók, kifejezetten a kkv-k részére a gyakornokok alkalmazásával és betanításával járó többletköltségek (pl: gyakornokok bére, mentorok díjazása, a gyakornoki hely kialakításához szükséges tárgyi feltételek biztosítása) kompenzálásával. A **digitális szakadék csökkentése** a **GINOP-6.1.2.** A program támogatja a digitális alapkompenciától a felhasználói szintű ismeretig tartó készséget fejlesztő célzott felnőttképzési program elindítását, amelyben a támogatás alanya közvetlenül az egyén. A program során a munkaképes, hátrányos helyzetű célcsoportok számára a közösségi internet szolgáltató helyek használatára való ösztönzés, valamint az e-közigazgatás és e-közszolgáltatások használatára való ösztönzés is cél. Eredményként csökken a digitális írástudatlanság szintje a hátrányos helyzetű állampolgárok körében. **Idegen nyelvi készségek fejlesztése** a **GINOP-6.1.3 keretében.** A program támogatja az idegen nyelvi készséggel nem rendelkező (0 szint) célcsoport számára szervezett képzések szintjétől a készséget magasabb szintre fejlesztő (B2) célzott felnőttképzési programok elindítását (tehát a 0 szinttől a B2 szintig terjedő képzések összességét), amelyben a támogatás alanya közvetlenül az egyén. A program eredményeként csökken az idegen nyelvi készségekkel nem vagy alacsony szinten rendelkezők szintje a célcsoport körében.

Az Ifjúsági Garancia Rendszer keretében a fiatalokkal elsősorban mint potenciális munkaerőállománnyal számol a rendszer, hiszen a foglalkoztatás bővítését szolgáló támogatásokat biztosítja részükre, mint a bérköltség támogatás, lakhatási támogatás, vagy a vállalkozóvá válás támogatása. Ami még gondként fogalmazható meg az Ifjúsági Garancia Rendszer kapcsán az a célcsoport lehatárolása, hiszen a 25 év alatti (betöltött 15 év és még nem betöltött 25 év) sem nem tanuló, sem nem dolgozó fiatalokat tekinti a célcsoportnak. „Közöttük kiemelten a legalább 4 hónapja álláskeresőként nyilvántartott – az Ft. 58. § (5) d) szerint nyilvántartott– fiatalok, kiknek esetében cél, hogy 4 hónapon belül történjék meg számukra valamilyen konkrét lehetőség felajánlása foglalkoztatásra vagy tanulásra.” A sem nem tanuló, sem nem dolgozó fiatalokat a foglalkoztatáspolitikával foglalkozó szakemberek NEET fiataloknak nevezik és gyakran „elveszett generációként” említik.-Ha az Európai NEET lehatárolását nézzük, akkor tényleg az elnevezés az oktatásban és képzésben nem részesülő 15–24 éves korosztályhoz tartozó fiatalokat foglalja magában. Viszont Genda Yuji alkotta meg a japán NEET-fogalmat. Szemben az angol definícióval a 18–34 éves korosztályra terjesztette ki. Egy fontos különbség látható a japán és az

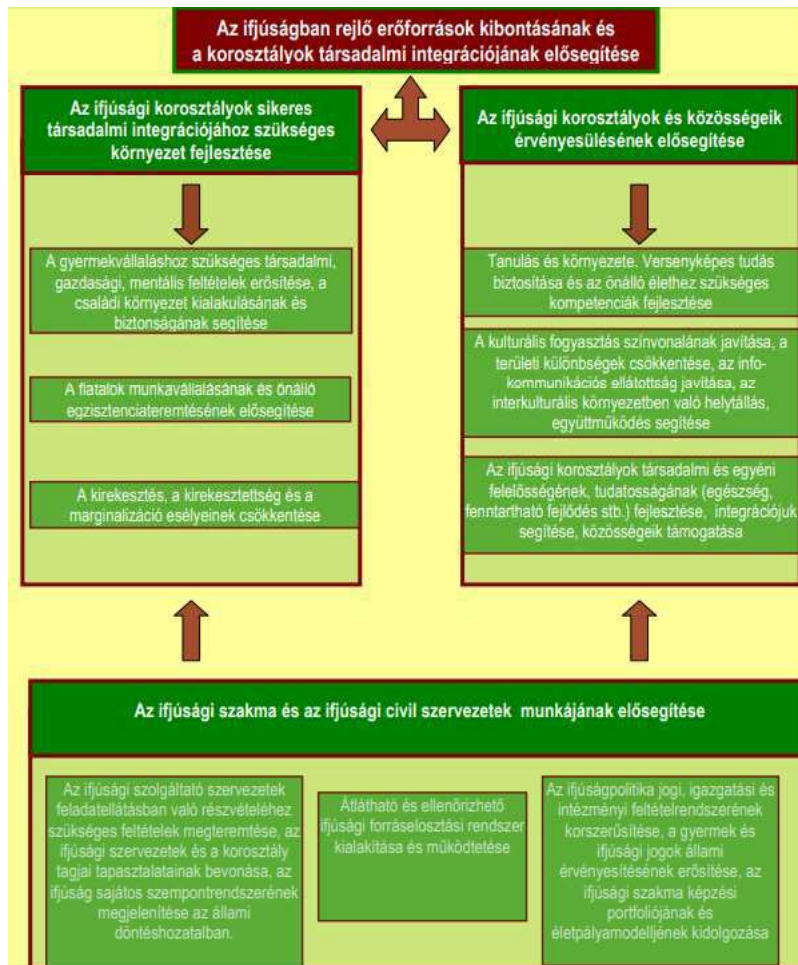
angol definíció között, nevezetesen az, hogy az angol magába foglalja azokat is, akik munkanélküliek.” Ha a NEET rátát vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy mivel nincs nemzetközileg egységes fogalom, a NEET-fiatalok definíciói országonként nagyban eltérnek, így az országok közötti összehasonlítás bonyolult mind európai, mind nemzetközi szinten. A KSH a magyar fiatalok 15-24 év közötti korcsoportját méri. A legátfogóbb képet napjainkban az Eurostat adatai mutatják, ami a nem tanuló és nem dolgozó 15-29 évesek arányát méri. Ezért érdemes lenne az Ifjúsági Garancia Rendszer célcsoportját is a 15-29 év közöttiekre megváltoztatni. (file:///D:/Users/EKF/Downloads/bokanyi-zita---szabo-akos_neet-fiatalok.pdf). **A magyar IfYOUSági Paktum, azaz a magyarországi Pact4Youth kezdeményezés 2017 őszén indult el – összhangban az európai Pact4Youth programmal – elsődleges célja, hogy támogassa és segítse a nem dolgozó és nem tanuló fiatalok visszatérését és beilleszkedését a hazai oktatási rendszerbe, valamint javítsa a munkavállalási lehetőségeket és körülményeket a magyar munkaerőpiacon. A kezdeményezést a Nemzeti Ifjúsági Tanács és további 12 szervezet is támogat.** (<http://kamaraonline.hu/cikk/kik-azok-a-neet-fiatalok-es-miert-nem-dolgoznak>), (<https://www.pact4youth.hu/hu/2018/09/26/kik-azok-a-neet-fiatalok-es-miert-nem-dolgoznak/>)

3.1.5. Nemzeti ifjúsági stratégia (NIS)

A hazai ifjúságpolitikai dokumentumokat vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy az ifjúságpolitikai célokat, törekvéseket, az ifjúsági korosztályokkal kapcsolatos vállalásokat nemzeti szinten csupán egy 2009-ben elfogadott jogszabály, a **88/2009. (X. 29.) OGY határozattal elfogadott „Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2008-2023” (NIS)** szabályozza. **Meg kell jegyeznünk már itt is, hogy sem az Alaptörvény, sem egyéb törvény nem foglalkozik vele, így csupán „ajánlásként” fogható fel a benne foglaltak.** Az Országgyűlés 2009-ben a 88/2009. (X. 29.) OGY határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról dokumentumban az alábbiakat írja: „abból a felismerésből kiindulva, hogy az ifjúsági korosztályok nemzetünk felemelkedésének és társadalmunk megújulásának meghatározó alapját jelentik, továbbá felismerve e korosztályok társadalmi integrációjának szükségességét és támogatva a felelős társadalom kialakításában, a közösségi kapcsolatok fejlesztésében és az esélyegyenlőség megteremtésében betöltött szerepüket, valamint a népesség gazdasági aktivitásának előmozdítása és a társadalmi részvétel növelése érdekében a nemzeti értékek és az önbecsülés erősítésére - összhangban az Alkotmánnyal, az Európai Unió és az Európa Tanács célkitűzéseivel” hozott határozatot arról, hogy elfogadja a „Nemzeti Ifjúsági Stratégiát.

Magyarország Kormánya megalkotta a **Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2008-2023** című dokumentumot, amelyben részletesen kifejti azokat a teendőket, stratégiai lépéseket, hogy a fent említett problémát orvosolni tudják. Mivel a fiatal generáció kivándorlásának több oka is van, ezért a megoldás természetesen nem születhet meg rövidtávon, több pilléren át szemléltetik a javaslatot és a szükséges intézkedéseket. A Kormány feladata, hogy elősegítse a fiatalok társadalmi integrációját. Ennek érdekében alkotja meg a Nemzeti Ifjúsági Stratégiát, amely a tanulás, a munkavállalás, az otthonteremtés és a családalapítás területein egyenlő esélyeket kíván teremteni a fiatalok számára a sikeres felnőtté váláshoz.

(Forrás:http://www.ifjusagsegito.hu/belvedere/tan/nemzeti_ifjusagi_strategia.pdf)

2. ábra: A Nemzeti Ifjúsági Stratégia célrendszere

Forrás: http://www.ifjusagsegito.hu/belvedere/tan/nemzeti_ifjusagi_strategia.pdf, 6. o.

A stratégia specifikus céljai (9 db):

1. Gyermekvállalás, család – a gyermekvállaláshoz szükséges társadalmi, gazdasági, mentális feltételek erősítése
- 2. Munkavállalás – a fiatalok munkavállalásának és önálló egzisztencia – teremtésének elősegítése**
3. Esélyegyenlőség, szolidaritás – a kirekesztés, a kirekesztettség, marginalizáció esélyeinek csökkentése
- 4. Tanulás és környezete – versenyképes tudás biztosítása és az önálló élethez szükséges kompetenciák fejlesztése**
5. Kultúra, fogyasztás – a kulturális fogyasztás színvonalának javítása, info – kommunikáció ellátottság javítása
- 6. Tudatosság és társadalmi integráció – az ifjúsági korosztályok társadalmi és egyéni felelősségének, tudatosságának fejlesztése**
- 7. Civil társadalom – az ifjúsági szolgáltató területek feladatellátásban való részvételhez szükséges feltételek megteremtése**
8. Erőforrások és feltételek – az ifjúság kezdeményezéseit és az ifjúsági szakma törekvéseit támogató átlátható forráselosztási rendszer kialakítása és működtetése
9. Ifjúságügy, ifjúsági szakma, ifjúsági munka – az ifjúságpolitika jogi, igazgatási és intézményi feltételrendszerének kialakítása, működtetése

A specifikus célokhoz a dokumentum célindikátorokat, indikátorokat és kapcsolódó intézkedéseket rendel.

3.1.6. Korm. határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2016-2017. évekre vonatkozó cselekvési tervéről

Az 1535/2016. (X. 13.) Korm. határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégia 2016-2017. évekre vonatkozó cselekvési tervéről dokumentumban a Kormány elfogadja a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról szóló 88/2009. (X. 29.) OGY határozat 2. pont b) alpontjában foglalt feladat végrehajtása érdekében készített, az 1. mellékletben foglalt cselekvési tervet. Ezt mutatjuk be a következőkben (szó szerinti idézéssel)

A célok megvalósulásához a három pillér kapcsán a következő intézkedéseket fogalmazza meg a határozat felelősöket és határidőket is megjelölve:

„I. PILLÉR: AZ IFJÚSÁGI KOROSZTÁLYOK SIKERES TÁRSADALMI INTEGRÁCIÓJÁHOZ SZÜKSÉGES KÖRNYEZET FEJLESZTÉSE

1.1. Hatékony és célzott intézkedésekkel elő kell segíteni a fiatalok életpálya-tervezését.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

1.2. A korai gyermekkortól az ifjúkorig tartó célzott fejlesztésekkel, intézkedésekkel, speciális programokkal csökkenteni kell a végzettség nélküli iskolaelhagyók arányát és a hátrányos helyzetű tanulók lemorzsolódását.

Felelős: oktatásért felelős miniszter, társadalmi felzárkózásért felelős miniszter, szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

1.3. Az ifjúsági korosztály pénzügyi tudatosságának fejlesztése céljából elő kell mozdítani a pénzügyi ismeretek elsajátítását.

Felelős: oktatásért felelős miniszter, pénz-, tőke- és biztosítási piac szabályozásáért felelős miniszter, gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

1.4. Az ifjúsági munkanélküliség visszaszorítása érdekében folytatni kell az Ifjúsági Garancia rendszer kiépítését és működtetni kell a fiatalok foglalkoztatását elősegítő munkaerő-piaci programokat.

Felelős: foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter, szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter, oktatásért felelős miniszter, társadalmi felzárkózásért felelős miniszter, gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

1.5. Elő kell segíteni a fiatalok vállalkozóvá válását direkt támogatásokkal és vállalkozói ismeretek elterjesztésével.

Felelős: gazdaságpolitikáért felelős miniszter, oktatásért felelős miniszter, foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

1.6. A fiatalok körében népszerűsíteni kell a vidéki térségek gazdasági lehetőségeit és a vidéki gazdálkodói életmódot a fiatalok helyben maradása, a helyben történő munkavállalás és társadalmi aktivitás növelése céljából.

Felelős: agrárpolitikáért felelős miniszter, gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

1.7. Ösztönözni kell a fiatalok családalapítását, gyermekvállalási kedvét a családok otthonteremtési kedvezményével, az első házások kedvezményeivel és a diplomás GYED-del.

Felelős: családpolitikáért felelős miniszter, lakásgazdálkodásért és lakáspolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

1.8. Elő kell segíteni a munka és magánélet összehangolását rugalmas foglalkoztatást elősegítő intézkedésekkel, a részmunkaidőben foglalkoztatott kisgyermekes munkavállalók utáni kedvezményekkel.

Felelős: családpolitikáért felelős miniszter, foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter, adópolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

1.9. Elő kell segíteni a kreatív iparban rejlő lehetőség kiaknázását és támogatni kell az innovációt, a K+F tevékenységeket.

Felelős: kultúráért felelős miniszter, gyermek- és ifjúsáspolitikáért felelős miniszter, építésügyért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

II. PILLÉR: AZ IFJÚSÁGI KOROSZTÁLYOK ÉS KÖZÖSSÉGEIK ÉRVÉNYESÜLÉSÉNEK ELŐSEGÍTÉSE

2.1. Támogatni kell a tehetséggondozást, biztosítani kell a tehetségek fejlődését.

Felelős: gyermek- és ifjúsáspolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.2. Fejleszteni kell a tanulói készségek és képességek, kulcskompetenciák elsajátítását elősegítő támogató eszközrendszert.

Felelős: oktatásért felelős miniszter, kormányzati tevékenység összehangolásáért felelős miniszter, informatikáért felelős miniszter, foglalkoztatáspolitikáért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.3. Ki kell terjeszteni a munkaerő-piaci részvételhez jobban alkalmazkodó képzési formákat.

Felelős: oktatásért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.4. A hátrányos helyzetű régiók versenyképességének javítása érdekében vagy közösségi felsőoktatási képzési központokat, vagy telephelyeket kell létrehozni.

Felelős: oktatásért felelős miniszter, társadalmi felzárkózásért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.5. Ösztönözni kell a felsőoktatásban részt vevő hallgatók nemzetközi mobilitását és a felsőoktatási intézmények nemzetköziesítését.

Felelős: oktatásért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.6. Be kell vezetni és működtetni kell a hallgatói kompetenciamérés rendszerét.

Felelős: oktatásért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.7. Elő kell segíteni a magyar identitás megerősítését, a magyar-magyar kapcsolatok kialakítását és elmélyítését a fiatalok körében.

Felelős: nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes, oktatásért felelős miniszter, kultúráért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.8. Az összetartozás és a nemzeti tudat erősítése érdekében mobilizálni és ösztönözni kell a fiatalokat a nemzeti értékek gyűjtésére, védelmezésére határainkon belül és azon túl.

Felelős: agrárpolitikáért felelős miniszter, kultúráért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.9. Elő kell segíteni a kisközösségek létrejöttét és fejlesztését, támogatni kell az ifjúsági korosztályok és közösségek önálló kezdeményezéseit.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter, nemzetiségpolitikáért felelős miniszter, társadalmi felzárkózásért felelős miniszter, társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter, kultúráért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.10. Biztosítani kell a nem formális és informális tanulást támogató programokat, valamint elő kell segíteni főként a vidéken élő fiatalok kulturális és szabadidős tevékenységeinek támogatását, a kulturális értékek és a kulturális szolgáltatások eljutását a kulturális, illetve kulturális értékközvetítő intézményekkel nem rendelkező térségek, települések fiataljaihoz.

Felelős: kultúráért felelős miniszter, társadalmi felzárkózásért felelős miniszter, építésügyért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.11. Pályázati úton támogatni kell a fiatalok és az ifjúsági területen aktív szakemberek nemzetközi tapasztalatszerzését, a fiatalok és döntéshozók közötti érdemi párbeszéd kialakítását, valamint erősíteni kell a fiatalok társadalmi részvételét.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.12. Az iskolai szociális segítség módszereinek és eszközeinek felhasználásával támogatni kell az iskoláskorú fiatalok egészségfejlesztését, sikeres iskolai előmenetelüket, illetve veszélyeztetettségük megelőzését.

Felelős: szociál- és nyugdíjpolitikáért felelős miniszter, társadalmi felzárkózásért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.13. Támogatni kell az ifjúságot érintő egészségvédelmi és egészségfejlesztési intézkedéseket, amelyek egészségtudatosabb magatartást eredményeznek a felnövekvő generációknál.

Felelős: egészségügyért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.14. Növelni kell a fiatalok sportolási hajlandóságát, elő kell segíteni a sportra és mozgásgazdag életmódra nevelést, valamint a mozgásra ösztönző környezet fejlesztését a jövő generációjának egészséges fejlődése érdekében.

Felelős: sportpolitikáért felelős miniszter, nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes, az állami vagyon felügyeletéért és az állami vagyonnal való gazdálkodás szabályozásáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.15. Elő kell segíteni, hogy az ifjúsági korosztály minél szélesebb körében elérhetővé váljanak egészségfejlesztési, rehabilitációs, drogprevenciós programok és ellátások.

Felelős: egészségügyért felelős miniszter

kábítószer-megelőzésért és kábítószerügyi koordinációs feladatokért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

2.16. Támogatni kell a telefonos lelki segítő szolgálatok ifjúsági korosztály számára is hiánypótló tevékenységét és infrastruktúrafejlesztését.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.17. Növelni kell a gyermek- és fiatalok áldozattá és elkövetővé válásának megelőzését célzó programok hatékonyságát.

Felelős: bűncselekmények megelőzéséért felelős miniszter, oktatásért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.18. Az ifjúsági bűnmegelőzés területén biztosítani kell a tárca közötti hatékony együttműködést.

Felelős: bűncselekmények megelőzéséért felelős miniszter, építésügyért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.19. Támogatni kell az ifjúsági korosztályt a fogyasztóvédelmi ismeretek elsajátításában, illetve az ifjúsági korosztályt oktató pedagógusokat a fiatalok tudatos fogyasztóvá nevelésének elérésében.

Felelős: fogyasztóvédelemért felelős miniszter, oktatásért felelős miniszter, szakképzésért és felnőttképzésért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

2.20. Felül kell vizsgálni a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshelyek jogszabályi környezetét.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, turizmusért felelős miniszter

Határidő: 2016. december 31.

2.21. Fejleszteni kell a közösségi internet hozzáférési pontokat és bővíteni kell szolgáltatási portfóliójukat.

Felelős: informatikáért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

III. PILLÉR: AZ IFJÚSÁGI SZAKMA ÉS AZ IFJÚSÁGI CIVIL SZERVEZETEK MUNKÁJÁNAK ELŐSEGÍTÉSE

3.1. Le kell folytatni a nagymintás ifjúságkutatást és publikálni kell annak eredményeit.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes

Határidő: 2017. december 31.

3.2. Meg kell vizsgálni az ifjúságot érintő kedvezmények kiterjesztésének lehetőségeit.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, közlekedésért felelős miniszter, személyiadat- és lakcímnnyilvántartásért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

3.3. Elő kell segíteni az ifjúság szakmai alapszak elindítását, valamint az ifjúsági szakemberek foglalkoztatását.

Felelős: oktatásért felelős miniszter, gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, kultúráért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

3.4. Támogatni kell az önkormányzati ifjúsági célú feladatok ellátását, valamint elő kell mozdítani az önkormányzati feladatellátást elősegítő jogszabályi környezet megteremtését.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, helyi önkormányzatokért felelős miniszter

Határidő: 2017. december 31.

3.5. Az Ifjúsági Szakmai Egyeztető Fórum (ISZEF) működtetésével a Nemzeti Ifjúsági Stratégia céljainak megvalósítása érdekében koordinálni és értékelni kell a kormányzati és civil szervezetek ifjúságügy terén végzett tevékenységét, biztosítani kell az ifjúsági munkában érintett társadalmi szereplők folyamatos együttműködését.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

3.6. Össze kell hangolni az ifjúság körében a közös nemzetpolitikai célkitűzések megvalósítását, a magyar civil és egyházi ifjúsági szervezetek hálózatos együttműködését államhatárokon való tekintet nélkül. Ennek érdekében működtetni kell a Magyar Ifjúsági Konferenciát.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, nemzetpolitikáért felelős miniszterelnök-helyettes, társadalmi és civil kapcsolatok fejlesztéséért felelős miniszter, egyházakkal való kapcsolattartás koordinációjáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos

3.7. Erősíteni kell a magyar ifjúságpolitika nemzetközi kapcsolatrendszerét a bilaterális és multilaterális együttműködésekkel keresztül.

Felelős: gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter, külpolitikáért felelős miniszter

Határidő: folyamatos”.

A határidők már több pillérem esetében lejártak, de ezeket nem monitoringozták és új intézkedések, felelősök és határidők nem lettek kijelölve. Elindult egy új stratégia kialakítása, de erről érdemi információk még nem állnak rendelkezésre. Nem jelenik meg a területi lehatárolás, a városok, megyék, kormányhivatalok szerepe, koordinációs és ellenőrző szerepkörök, forráselosztási mechanizmusok.

3.1.7. Nemzeti önkéntes stratégia 2012-2020

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A12H1068.KOR&getdoc=1>

Az 1068/2012. (III. 20.) Korm. határozat a Nemzeti önkéntes stratégia 2012-2020 elfogadásáról és a végrehajtásához szükséges középtávú feladatokról szóló határozat a III. A NEMZETI ÖNKÉNTES STRATÉGIA ÁLTALÁNOS CÉLJAI részben leírja, hogy a „stratégia célja, hogy a magyar állampolgárok körében felhívja a figyelmet a társadalmi felelősségvállalás és azon belül az önkéntesség európai és magyar jelentőségére, továbbá lehetőségére. Azt a pozitív üzenetet hordozza, hogy az önkéntes tevékenységek végzése az egyén, a csoport és a társadalom szintjén is előnyös minden szereplő számára, így kívánatos lenne az önkéntes tevékenységek számának a növekedése. Kiemelkedően fontos, hogy az önkéntes tevékenység az egész társadalmi és gazdasági életet behálózza, ezért e stratégia fogódzókat és iránymutatást kíván adni más háttérágazatok (pl. szociális és jótékonyági tevékenységek, érdekvédelem, egészségügy prevenció, sport, környezet- és természetvédelem) számára. A stratégia kitér az önkéntesség társadalmi kohéziót erősítő, állampolgárokat aktivizáló aspektusaira, különösen az önkéntesség szerepére a vállalati magatartás fejlesztésében, a képzési rendszerben betöltött szerepére, a jogi szabályozás felülvizsgálatának szükségességére, a támogatási programok fejlesztésére és az önkéntes aktivitás elismerésére.”

A célok elérése érdekében az alábbi **javaslatokat** fogalmazza meg:

4. Az önkéntesség kultúrájának fejlesztése és attitűdfejlesztés
5. Speciális célcsoportok bevonásának támogatása
6. A hátrányos helyzetű csoportok integrációjának elősegítése, a társadalmi kohéziót erősítő önkéntesség fejlesztése

És **eredményességi mutatókat határoz meg 2020-ra** (bázisértékként a 2013. évi felmérések adatai szolgálnak), ezek közül a legfontosabbak:

- A felnőtt lakosság legalább 25%-a vegyen részt felkészült önkéntes programokban legalább egyszer.

- A felnőtt lakosság 30%-a tisztában van az önkéntesség fogalmával és jelentőségével, pontosan meg tudja határozni/fel tudja ismerni az önkéntes tevékenységeket és azok értékét.
- **A 18 és 26 év közötti fiatalok önkéntes tevékenységben való részvétele 25%-kal növekszik 2020-ig.**

A KSH közzé teszi **9.7.2.-es adattáblájában az Önkéntes munkát végző népesség demográfiai és egyéb jellemzők, illetve a végzett munka formális vagy informális volta** szerint, a legfrissebb adatok a 2017. I. negyedévi. (http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_onkent9_07_02.html) Ha éves adatokat, tendenciákat akarunk értékelni, akkor a KSH 2016-os kutatása szerint azt látjuk <http://talentumonkentes.hu/alapitvany/hirek-levelben-cikkek/az-onkentes-munka-jellemzoi-ksh-legfrissebb-onkentesseggel>, hogy 2011 és 2014 között eltelt időszakban az önkéntes tevékenységet végzők száma mindkét nemnél emelkedett, a női nem tagjai továbbra is többen önkénteskednek. Markáns adat, hogy az önkéntes tevékenységet végzők 94,1%-a informális önkéntesség keretében segít, azaz közvetlenül embertársának, szervezet, vagy intézmény közreműködése nélkül. Az informális és formális önkéntes tevékenységen belül a nők és férfiak aránya szinte megegyező, nem mutat jelentős különbséget. Amennyiben az életkort tekintjük, a legtöbb önkéntes a 35-65 éves korú emberek közül kerül ki, ezen belül is legtöbben a 45-49 évesek önkénteskednek. A korábbi kutatások tükrében megmaradt az összefüggés az emberek iskolázottsága és önkéntességre való nyitottsága között: a legtöbb önkéntes felsőfokú végzettségű, jelentős még a szakközépiskolások és a szakiskolások aránya is, míg a gimnáziumi végzettséggel rendelkezők aránya alacsonyabb. Érdekes, hogy a felsőfokú végzettségűek inkább szervezeteken és intézményeken keresztül, vagy őket segítve önkénteskednek, míg a szakközépiskolát és szakiskolát végzettek jobbra közvetlenül informális módon. **Így a fiatalokkal foglalkozó szervezeteknek mindenképpen erősíteniük kell a fiatalok szervezett önkéntességbe történő bevonását.**

3.1.8. Egészséges Magyarország 2014-2020 Egészségügyi Ágazati Stratégia 2017-2018 évekre vonatkozó cselekvési terve

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A16H1886.KOR×hift=ffffff4&xtref=00000001.TXT>

A Kormány az „Egészséges Magyarország 2014-2020” Egészségügyi Ágazati Stratégia elfogadásáról szóló 1039/2015. (II. 10.) Korm. határozatával jóváhagyta az egészségügyi ágazat stratégiáját. A stratégiában foglaltak kijelölik az ágazat számára a 2014-2020-as időszakra vonatkozó fő célkitűzéseket, melyek között szerepel az egészségügy működési hatékonyságának növelése, az így felszabaduló források prevencióra és ellátásfejlesztésre való átcsoportosítása, a meglévő források optimális felhasználásával a legtöbb egészségérték megőrzése. Kormányzati prioritás az egészségügyi alapellátás új alapokra helyezése, prevenciók tevékenységének erősítése, a járóbeteg-szakellátás megerősítése, egy fenntartható, jól működő intézményrendszer kialakítása.

Mindezen célok megvalósulásához intézkedéseket fogalmaz meg a kormányhatározat pillérenként, de egyetlen egyszer sem olvasható benne a „fiatal, fiatalok”, „ifjúság” szó, így nincs erre a célcsoportra semmilyen intézkedés.

3.2. A kutatási probléma relevenciájának egyéb dokumentumai

Ebben a fejezet részben a kutatás megalapozását illetően három nagy témakör dokumentumainak elemzésére kerül sor:

- Ifjúságpolitikai dokumentumok,
- Nőpolitikai dokumentumok és
- Állampolgári részvétel, civil-ügy dokumentumok.

3.2.1. Ifjúságpolitikai dokumentumok

Ebben fejezetben kerül sor a kutatási kérdésekben megfogalmazott probléma relevanciájának indoklása, illetve a kutatási kérdésekre vonatkozó nemzetközi és hazai **jogszabályok**, nemzetközi, országos, régiós, térségi (megyei és települési) **stratégiák, dokumentumok, szakirodalmi elméletek, kutatási eredmények**, illetve **állami/önkormányzati és civil intézmények, szervezetek tevékenységeinek, szolgáltatásainak és jó gyakorlatainak**, stb. rövid áttekintése.

A dokumentumelemzést az EURÓPA 2020 stratégia bemutatásával és a 18-29 év közöttiekre vonatkozó céljaival, megállapításaival kezdjük, hiszen ez támasztja alá kutatásunk illeszkedését a nemzetközi stratégiai környezethez. A fejlesztéshez illeszkedő stratégiák, dokumentumok elemzése kitér az ifjúságpolitika, a nőpolitika és az állampolgári részvétel-civil-ügy dokumentumaira, így a fejezetet az EURÓPA 2020 és ezen területek elemzése miatt négy részre bontjuk.

3.2.1.1. EURÓPA 2020 stratégiája

Az Európai Unió 2010-ben fogalmazta meg az Európa 2020 stratégiát http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf, mely az Európai Unió erre az évtizedre szóló intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés stratégiája, de szokták rövidebben csak foglalkoztatási és növekedési stratégiának is nevezni, hiszen a stratégia a munkahelyteremtésről és az életszínvonal növeléséről szól.

Az Európa 2020 stratégia három, egymást kölcsönösen megerősítő **prioritást** tart szem előtt:

- Intelligens növekedés: tudáson és innováción alapuló gazdaság kialakítása.
- Fenntartható növekedés: erőforrás-hatékonyabb, környezetbarátabb és versenyképesebb gazdaság.
- Inkluzív növekedés: magas foglalkoztatás, valamint szociális és területi kohézió jellemezte gazdaság kialakításának ösztönzése.

A Bizottság **öt kiemelt uniós célt határozott** meg:

1. „A 20–64 évesek legalább 75 %-ának munkahellyel kell rendelkeznie.
2. Az EU GDP-jének 3 %-át a K+F-re kell fordítani.
3. Teljesíteni kell a „20/20/20” éghajlat-változási/energiaügyi célkitűzéseket (ideértve megfelelő körülmények között a kibocsátás 30 %-kal történő csökkentését).
4. Az iskolából kimaradók arányát 10 % alá kell csökkenteni, és el kell érni, hogy az ifjabb generáció 40 %-a rendelkezzen felsőoktatási oklevéllel.
5. 20 millióval csökkenteni kell a szegénység kockázatának kitett lakosok számát. E célok kapcsolódnak egymáshoz, és az átfogó siker szempontjából döntő

jelentőségűek. Annak érdekében, hogy valamennyi tagállam saját helyzetéhez adaptálja az Európa 2020 stratégiát, a Bizottság azt javasolja, hogy az uniós célkitűzéseket bontsák le nemzeti célkitűzésekre és pályákra.” (Európa 2020, 5. oldal)

A célkitűzések alapján általános képet lehet alkotni arról, hogy a főbb területeken milyen változásokat kell az EU-nak 2020-ra elérnie. A célkitűzések alapján az egyes tagállamok nemzeti célértékeket határoztak meg. A magyar Kormány az EU 2020 stratégia céljainak hazai megvalósítását szolgáló Nemzeti Reform Programjában vállalta a célértékeket és a teljesítés terén elért előrehaladást értékeli. Egymással összefüggnek és egymást erősítik a célkitűzések, hiszen az oktatás színvonalának javítása egyben a foglalkoztathatóságot is javítja, és segít kitörni a szegénységből, illetve a kutatás-fejlesztés/innováció, valamint az energiahatékonyság növelése javítja a versenyképességet, és munkahelyeket teremt, míg a tiszta technológiákba történő beruházás hozzájárul az éghajlatváltozás elleni küzdelemhez, egyúttal pedig új üzleti és foglalkoztatási lehetőségeket teremt.

3.2.1.2. Magyarország Alaptörvénye és az EU 2020 oktatáshoz kapcsolódó célkitűzése

Az ifjúságpolitikai dokumentumok elemzését Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) <https://net.iogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100425.ATV> Nemzeti Hitvallásának az ifjúságra vonatkozó mondatával kezdjük, mely szerint: „Bízunk a közösen alakított jövőben, **a fiatal nemzedékek elhivatottságában**. Hisszük, hogy gyermekeink és unokáink tehetségükkel, kitartásukkal és lelkierejükkel ismét nagygyá teszik Magyarországot. ”

Magyarország, mint az Európai Unió tagja nemzeti vállalásokat fogalmazott meg az EURÓPA 2020 stratégia (https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf) teljesítése érdekében. Az **EURÓPA 2020 oktatáshoz kapcsolódó célkitűzése** szerint az EU átlagában az oktatást-képzést középfokú végzettség/szakképzés nélkül elhagyó 18–24 évesek arányát a korosztály 10 százaléka alá kell csökkenteni. A korai iskolaelhagyás rátája az Európai Unióban hivatalosan használt definíció szerint azon 18–24 évesek arányát méri, akiknek (még) nincsen középfokú (ISCED 3 szintű, szakmunkás vagy érettségi típusú) végzettsége, és nem is vesznek részt oktatásban vagy képzésben. A mutatót az Eurostat által koordinált éves, nagymintás munkaerő-felvétel alapján számítják. A mutató tulajdonképpen egy alsó becslés, hiszen a 18–24 éves, oktatásban résztvevők egy bizonyos hányada később sem fog középfokú végzettséget szerezni. Ráadásul a felmérés bármilyen, tehát nem végzettséghez vezető oktatásban való részvétel esetén sem sorol egy fiatal a korai iskolaelhagyók közé.

Az EURÓPA 2020 stratégiában ötször jelenik meg az ifjúság szó, az INTELLIGENS NÖVEKEDÉS, OKTATÁS témakörben a „Mozgásban az ifjúság” elnevezésű kiemelt kezdeményezésben, melynek célja az oktatási rendszerek teljesítményének és az európai felsőoktatás nemzetközi vonzerejének növelése, míg hétszer szerepel a „fiatalok” benne, elsősorban az oktatás és a munkaerőpiac kapcsán.

3.2.1.3. „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégia

A Magyar Országgyűlés **1991. évi LXIV. törvényében** kihirdette a Gyermek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a **47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát.** <https://mkogy.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a07h0047.OGY> A „LEGYEN JOBB A GYERMEKEKNEK!” NEMZETI STRATÉGIA CÉLJAI között szerepel, hogy „A tartós szegénység, a lakóhelyi és iskolai szegregáció bontja a társadalom összetartozását, gyengíti a közös normákat. A probléma olyan méretű és olyan veszélyekkel jár a társadalmi, gazdasági, sőt a politikai fenntartható fejlődésre, hogy a cselekvést azonnal meg kell kezdeni, majd kitartó szívóssággal évtizedeken át folytatni. **A cselekvés motorja csak a kormányzat és a civil társadalom együttes akarata lehet.**”

Az átfogó célok eléréséhez számos területen kell változást elérni. **A kiemelt fejlesztési irányok**, amelyek tartalmával az V. fejezet foglalkozik, a következők:

1. fejlesztési terület: Foglalkoztatás, munkaerő-piaci helyzet javítása
2. fejlesztési terület: A gyermekes családok anyagi helyzetének javítását szolgáló ellátások fejlesztése
3. fejlesztési terület: Lakás, lakhatás feltételeinek, minőségének, biztonságának javítása
4. fejlesztési terület: A képességek kibontakoztatását, a sikeres iskolai pályafutást segítő intézmények és szolgáltatások, szegregáció megszüntetése
5. fejlesztési terület: A gyermekes családokat célzó személyes szolgáltatások és szakellátások fejlesztése
6. fejlesztési terület: Egészségesebb gyermekkor biztosítása

Mindezen fejlesztési terület és benne foglalt tevékenységek, célok is alátámasztják, hogy ezen dokumentum is elsősorban a családok támogatására, nem pedig a fiatalok problémáinak megoldására, lehetőségeik kiszélesítésére fókuszál. Ha pedig a családot tekinti elsődleges szintérnek a fiatalok támogatásához, azt nem teszi egyértelművé. Ez a későbbiekben fontos lenne az egyes szakpolitikai ágazatok nevesítéséhez.

3.2.1.4. AZ EURÓPAI TANÁCS ÁLLÁSFOGLALÁSA (2009. november 27.) az ifjúságpolitika terén folytatott európai együttműködés megújított keretéről (2010–2018) (2009/C 311/01). [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009G1219\(01\)&from=HU](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009G1219(01)&from=HU)

A megújított keretnek, vagyis az „EU ifjúsági stratégiájának” a fő célja az együttműködés és a már életbe léptetett intézkedések hatékonyságának a javítása, valamint további előnyök kínálása a fiatalok számára az Európai Unióban. E stratégia elsősorban a következő 2 célkitűzés köré épül: több és egyenlő esély biztosítása a fiatalok számára az oktatásban és a munkaerő-piacon, illetve a fiatalok aktív társadalmi részvételre való ösztönzése.

E célkitűzéseket a következőképpen kell elérni: párbeszéd előmozdítása a fiatalok és a döntéshozók között az aktív polgári szerepvállalás fokozása, a társadalmi beilleszkedés megerősítése és a fiatalok uniós politika alakulásában való részvételének a biztosítása érdekében.

Ebből a célból a fiatalokat megcélzó specifikus kezdeményezéseket és az ifjúság szélesebb körű figyelembevételére irányuló kezdeményezéseket kell ösztönözni a következő 8 területen:

- oktatás és képzés;
- foglalkoztatás és vállalkozói tevékenység;

- egészség és jólét;
- a fiatalok részvétele az EU demokratikus folyamatában és a társadalomban egy specifikus uniós strukturált párbeszéd keretében;
- önkéntes tevékenységek;
- társadalmi befogadás;
- az ifjúság és a világ, ahol az intézkedések a fiatalok abban való támogatására irányulnak, hogy az EU-n kívül is bevonódjanak, illetve fokozottabban részt vegyenek az éghajlatváltozáshoz, a nemzetközi együttműködéshez és az emberi jogokhoz hasonló területeken;
- kreativitás és kultúra.

Az EU ifjúsági stratégiájának fő végrehajtási eszközei a következők:

- egymástól való tanulás az uniós országok között;
- igazolt tényeken alapuló ifjúságpolitika;
- nyomon követés és jelentés;
- párbeszéd a fiatalokkal; valamint
- az Erasmus+ programhoz hasonló uniós programok mobilizálása.

Ezenkívül a dokumentum az EU ifjúsági stratégiája az ifjúság ügyeinek a fiatalok életét befolyásoló más szakpolitikai területeken való kellő figyelembevételére is ösztönöz, mint például a fiatalok foglalkoztatása (ideértve az ifjúsági garancia programot) és a társadalmi befogadás (a szegénység és a társadalmi kirekesztés elleni uniós platform) terén.

3.2.1.5. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100189.TV>

Az ifjúságpolitika helyi, megyei, térségi dokumentumait vizsgálva először az önkormányzati feladatokat célszerű átnézni. A települési önkormányzatok ágazatközi együttműködésre lehetőséget adó feladatai Magyarország helyi önkormányzatairól szóló **2011. évi CLXXXIX. törvény 13. §-ában** vannak leírva.

A helyi önkormányzati feladatok különösen:

- egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
- környezet-egészségügy;
- óvodai ellátás;
- kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
- gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
- szociális szolgáltatások és ellátások
- lakás- és helyiséggazdálkodás;
- a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
- sport, **ifjúsági ügyek; (15. pont)**
- nemzetiségi ügyek;
- közreműködés a település közbiztonságának biztosításában

A törvényben háromszor szerepel az „ifjúság” szó, egyszer a fent már említett 13. § 15. pontban, másodszor a 13. § (5) A kerületi önkormányzat feladata

különösen bekezdésben a 17 pontban: kerületi sport és szabadidősport támogatása, ifjúsági ügyek; illetve a 108. § (2) bekezdésében A helyi önkormányzat tulajdonában álló nemzeti vagyon tulajdonjoga ingyenesen átruházható: a) az állam vagy más helyi önkormányzat javára jogszabályban meghatározott közfeladat ellátásának elősegítése érdekében; b) egyház, egyházi jogi személy részére hitéleti feladatai elősegítése vagy az általa végzett állami, önkormányzati - így különösen oktatási, szociális, család-, gyermek- és ifjúságvédelmi, kulturális - feladatok ellátásának elősegítése érdekében...a „fiatal, fiatalok” szó egyszer sem szerepel a dokumentumban.

Mint látjuk, az ifjúsági ügyek területén nincs pontos feladatmeghatározás az önkormányzatoknak, önként vállalhatnak feladatot e területen, melyet az önkormányzatnak saját bevételeiből, vagy az erre a célra biztosított külön forrásokból kell biztosítani.

3.2.1.6. Nemzeti köznevelésről szóló törvény

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100190.TV>

A 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló törvény kimondja, hogy a törvény célja: „olyan köznevelési rendszer megalkotása, amely elősegíti a gyermekek, fiatalok harmonikus lelki, testi és értelmi fejlődését, készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi és akarati tulajdonságaik, műveltségük életkori sajátosságaiknak megfelelő, tudatos fejlesztése révén, és ezáltal erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére, a magánérdeket a köz érdekeivel összeegyeztetni képes embereket, felelős állampolgárokat nevel. Kiemelt célja a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása és a tehetséggondozás.”

A törvény definiálja a **közösségi szolgálatot**: szociális, környezetvédelmi, a tanuló helyi közösségének javát szolgáló, szervezett keretek között folytatott, anyagi érdektől független, egyéni vagy csoportos tevékenység és annak pedagógiai feldolgozása. Érettségi feltétele az 50 óra igazolt letöltése. Kimondja: „A középiskola elvégzését közvetlenül követő érettségi vizsgaidőszakban az érettségi vizsgák megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása”.

A nemzeti köznevelésről szóló törvényben sincs semmi „konkrét” tevékenység, feladat, intézkedés megfogalmazva a fiatalok helyzetének javítására vonatkozóan. Az „ifjúság” szó hatszor szerepel benne, a közoktatási intézményvezető felel az ifjúságvédelmi feladatok megszervezéséért és ellátásáért, a diákönkormányzatnál olvashatunk, miszerint ki kell kérni a diákönkormányzat véleményét az ifjúságpolitikai célokra biztosított pénzeszközök felhasználásakor, a felnőttoktatásban a tizenhat-huszonéves tanulók részére ifjúsági osztály, csoport szervezhető.

Azzal, hogy az IKSZ-t kötelezővé tette és az érettségi feltételévé tette a kormányzat, nem igazán érte el azt a célkitűzést, hogy majd a fiatalok kikerülve a középiskolákból aktívabban, szívesen vesznek részt az önkéntes munkában. Ennek oka az önkénteseket fogadó szervezetek felkészületlensége, a kontroll nélküli leigazolások megléte, az iskola falain belül „kötelezően választható” alkalmak, vagyis mindazok a kiskapuk, melyek komolytalanná és szükséges rosszá teszik az egyébként kiváló kezdeményezést.

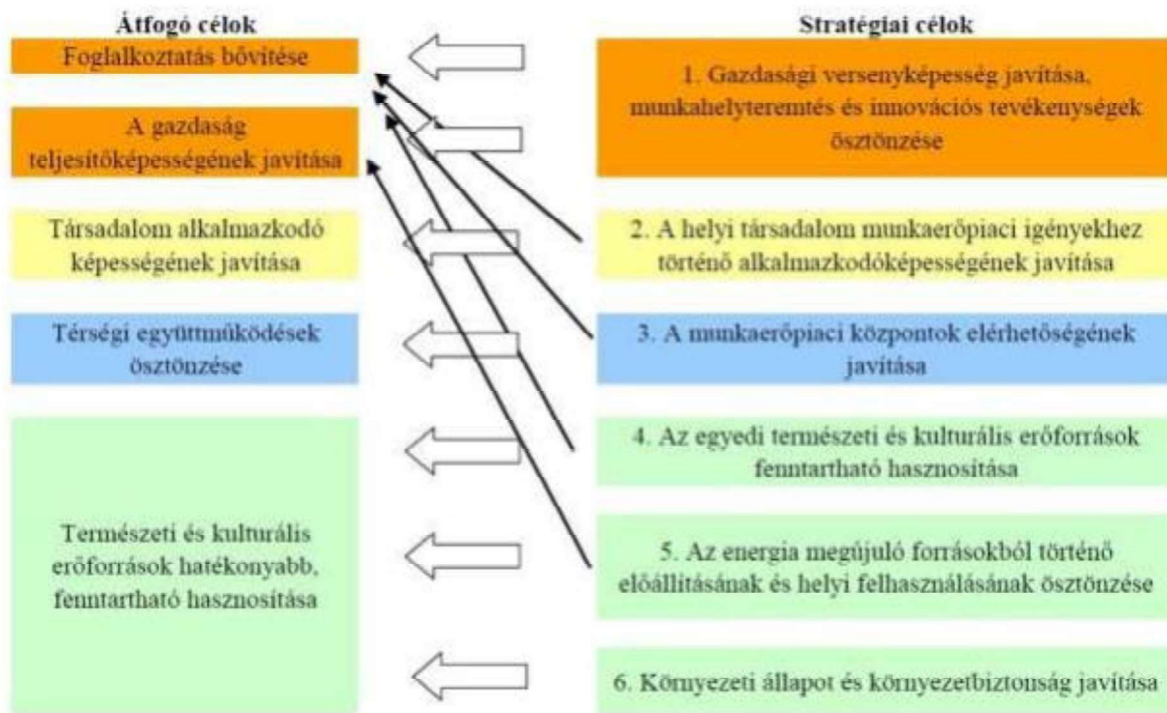
3.2.1.7. A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet

A kormányrendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük részletes szabályairól szól, de **nem szól az ifjúság(politika)ról. Egyetlen egyszer sem található benne a „fiatal”, vagy az „ifjúság” szó.**

3.2.1.8. 2014-2020-as időszakra vonatkozó Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területfejlesztési dokumentumok kiegészítése, Humán fejlesztési stratégia

http://www.baz.hu/content/fejlesztési_dokumentumok/1512rk_01_fejl_dok_elfogad_2m.pdf

A dokumentumban leírásra és részletesen bemutatásra kerül, hogy a megye fejlesztésének stratégiai céljait az átfogó célokhoz illeszkedve határozták meg. Az egyes stratégiai célok több átfogó cél elérését is támogathatják. A stratégiai célokon belül részcélokat, illetve tervezett beavatkozásokat is megfogalmaz a dokumentum. Az átfogó és stratégiai célok kapcsolatát az alábbi ábra mutatja.

3. ábra: A megye fejlesztésének stratégia céljainak és átfogó céljainak kapcsolata.

Forrás: http://www.baz.hu/content/fejlesztési_dokumentumok/1512rk_01_fejl_dok_elfogad_2m.pdf, 2-2 ábra

A stratégiai célok közül a második, „A helyi társadalom munkaerő-piaci igényekhez történő alkalmazkodóképességének javítása” fókuszál a humán területre.

Itt öt rész cél kerül meghatározásra:

- a gazdaság igényeire, piaci kihívásokra rugalmasan reagáló képzési, szakképzési rendszer működtetése;
- a leszakadó csoportok felzárkóztatása;
- az egészségi állapot javítást szolgáló programok és intézményrendszeri fejlesztések;
- a szociális ellátási kapacitás bővítése és újszerű megoldások alkalmazása;
- határ menti társadalmi kapcsolatok.

Ebben a dokumentumban az 5.2.4 Család- és ifjúságügy alfejezet foglalkozik elsősorban az ifjúságüggyel. Az 55 oldalas dokumentumban csupán 13 alkalommal fordul elő az ifjúság „nevesítése”. A **Vezetői összefoglalóban**

megállapításra kerül (5. oldal): „A család- és ifjúságügy által biztosított szolgáltatások hozzájárulnak a társadalmi bizalom növekedéséhez, a felelős állampolgárok egymás iránti szolidaritásának erősítéséhez, továbbá a család és a fiatalabb nemzedékek társadalmi szerepének megerősítéséhez elsősorban a hátrányos helyzetű emberek körében.” Az 1. Prioritási tengely: Együtműködő társadalom részben (13. oldal): 1. Prioritási tengely: **Együtműködő társadalom** A prioritási tengely négy beruházási prioritáson belül határozza meg az elérendő célkitűzéseket, amelyek érintik a munkaerő-piacról tartósan kiszorult személyek munkaerő-piaci programba való belépésének növelését, a család és ifjúság társadalmi részvételének növelését, a helyi civil közösségek fejlesztését, a gyermekeket sújtó nélkülözés visszaszorítását elsődlegesen a marginalizált közösségekben, a periférikus élethelyzetek, valamint a leszakadást előidéző humán tényezők és szolgáltatáshiányok visszaszorítását. A prioritási tengely tizenegy intézkedést tartalmaz, de egy sem fókuszál és nevezeti meg az ifjúságot, csupán az ifjúsági portálok virtuális fórumokról szól, amelyek esetében van olyan intézkedés, amely tartalmaz informatikai fejlesztést is. A **Gyarapodó tudástőke prioritás** egyik beavatkozási területe a végzettség nélküli iskolaelhagyás csökkentése, a köznevelés hátránykompenzációs képességének növelése, itt említi a dokumentum az **Ifjúsági Garancia Programot**. A **közművelődés részben** kitér (31. oldal) arra, hogy a közművelődés feltételeinek biztosítása alapvetően az állam és a helyi önkormányzatok feladata. A közművelődési intézmény szerepét betöltheti az ifjúsági ház is. A **sport** kapcsán említi az ifjúsági sportot (42. oldal). Az 5. fejezet 5.1 Hiányosságok azonosítása 5.1.1 A települési és megyei önkormányzat feladatai részben jelzi a dokumentum, hogy a Mötv. 13. § (1) rendelkezése szerint a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok közül a 15. sport, ifjúsági ügyek hiányosság. A Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Önkormányzat SZMSZ-nek értelmében a megye önként vállalt közfeladata között nem szerepel az ifjúság kiemelése, csupán az e) pontban a civil társadalom intézményeinek és kezdeményezéseinek segítése, közreműködés a hátrányos helyzetű rétegek esélyegyenlőtlenségének felszámolásában, különös tekintettel a hátrányos helyzetű térségekben élők gondjaira;

Az **5.2.4 Család- és ifjúságügy:** A család- és ifjúságügy által biztosított szolgáltatások hozzájárulnak a társadalmi bizalom növekedéséhez, a felelős állampolgárok egymás iránti szolidaritásának erősítéséhez, továbbá a család és a fiatalabb nemzedékek társadalmi szerepének megerősítéséhez elsősorban a hátrányos helyzetű emberek körében.

5.2.5 Nemzetiségi és civil társadalmi kapcsolatok: Borsod-Abaúj-Zemplén megye civil szervezeteinek tevékenységi köre nagyon változatos, a városfejlesztéstől a környezetvédelmen, az egészségügyön, oktatáson, kultúrán át a gyermekvédelemig számos területet lefed. A civil szervezetek munkája a következő időszakban is kiemelten támogatandó és ösztönzendő, mivel a civilek segíthetik a szociális ellátórendszerre nehezedő terhek csökkentését, az egészségügyi alapellátás, az oktatás és a kulturális szolgáltatások színvonalának emelését, a társadalmi felzárkóztatást valamint az esélyegyenlőség minél szélesebb körű megvalósulását. A civil szervezetek tevékenysége révén javul a hátrányos helyzetű csoportok szolgáltatásokhoz való hozzáférése, a szociális színezetű problémák – ha kis mértékben is – enyhülnek. Szintén kiemelendő a civilek identitás erősítő, közösségépítő szerepe, hiszen a társadalmi kohézió erősödése alapvetően ösztönzi a szociális ellátórendszer javítását célzó törekvéseket.

A dokumentumban foglaltak rávilágítanak arra, hogy a megyének nincsenek konkrét céljai és intézkedései az ifjúság-ügy területén, elsősorban a családsegítés, családtámogatás témakörébe tartozónak tekinti az ügyet. Ez azt jelenti, hogy megoldási javaslatok helyett a felelősséget áthárítja az egyébként is leterhelt állami intézményrendszerre.

3.2.1.9. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Integrált Településfejlesztési Stratégia

http://miskolcvaros2020.hu/sites/default/files/dokumentumok/miskolc_its.pdf

Miskolc Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégia jelenleg nem elérhető, feltöltés alatt áll, csupán **egy 2014-es „Munkaanyag” érhető el, amelyben egyetlen egyszer szerepel az „ifjúság” szó, a 134. oldalon:** „Oktatás, ifjúságvédelem fejlesztése fejleszt.” **A „fiatalok” szó 12-szer szerepel, a fiatalokat az oktatás, képzés, a lakáshoz jutás, illetve az elhelyezkedés kapcsán említi. Egyetlen mondat említi a fiatalok helyben tartásának szükségességét a 12. oldalon a C3.1. Magasan kvalifikált munkaerő képzése, megtartása, vonzása operatív cél indoklásában: „A fiatalok lokális kötődésének erősítése érdekében fejleszteni kell az oktatási és kulturális intézmények együttműködésének hatékonyságát.” De ezen az általános megfogalmazáson nem mutat túl, nincsenek konkrét célok, feladatok és intézkedések megfogalmazva.**

3.2.1.10. Miskolc Megyei Jogú Város Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Program 2016 – 2021

http://www.miskolc.hu/sites/default/files/egyszeru_oldal/beagyazhato_csatolmanyok/2018-09-10/7746/helyi_eselyegyenlosegi_program_-_miskolc.pdf

A 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200002.emm>) és a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100321.kor>) szabályozza, hogy a települési önkormányzatoknak hogyan és milyen formában kell elkészítenie a Helyi Esélyegyenlőségi Programjukat (HEP), mikor kell azt felülvizsgálni. **Öt célcsoportot nevesít a jogszabály, a fiatalok nincsenek benne!**

A HEP dokumentumot Miskolc MJV Önkormányzatának Közgyűlése 137/2017. (VI. 14.) számú határozata módosította. Ebben a dokumentumban 20-szor szerepel a fiatal, fiatalok szó, a fiatal szó pedig 13-szor, elsősorban az oktatás, képzés és munkaerőpiac vonatkozásában: „Az intézmények biztosítják a versenyképes tudás megszerzésének lehetőségét, hogy a fiatalok a munkaerőpiacon megállják helyüket.”, illetve az ifjúság támogatásához kapcsolódóan. Az alábbi ifjúsághoz kötődő feladatokat, területeket nevesíti a város **(elsősorban A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység keretében foglalkozik az ifjúsággal):** 35. oldal: „Az ifjúság számára a Miskolc Város Közoktatásáért Közalapítvány által működtetett **Célpont Ifjúsági és Tanácsadó Iroda** biztosít ingyenesen közérdekű, szabadidős, kulturális és egyéb, a helyi igényekhez igazodó közhasznú információkat, jogi, iskolai, pályaválasztási, életvezetési és egyéb tanácsadást, valamint az ifjúság, különösen annak veszélyeztetett csoportjai számára, krízishelyzetek megoldásában nyújt segítséget.” 36. oldal: „A nevelési-oktatási intézmények pedagógiai programjaikban –helyi igényekre, szükségletekre, a

diákok összetételére alapozva– rögzítik a felzárkóztatás, tehetséggondozás, az iskola által szervezett szabadidős, tanítási időn túli tevékenységek, ifjúsági programok kereteit, eszközeit.” A II.3. intézkedés (63. oldal): „A gyermekek szociális helyzetének javítása elsősorban a jogszabályok által biztosított támogatások igénybevételével és ifjúsági programok által”, mely intézkedés céljai között szerepel a „Közösségi aktivitás erősítése, ismeretterjesztő tájékoztatások tartása”, illetve eredményességi mutatóként meghatározásra került az „Önkéntesek számának növekedése.”

A „Városrehabilitációs programok” részben olvasható, hogy A Megújulás – Jelenlét városrehabilitációs program a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, a Jezsuita Közösség és a Dialóg a Közösségekért Közhasznú Egyesület (továbbiakban: Dialóg Egyesület) konzorciumi együttműködésének keretében valósul meg Miskolcon. Ezen túlmenően az Avasi lakótelepen a Dialóg Egyesület számos pozitív és folytatandó kezdeményezést indított. Ilyen például az érintettekkel való párbeszéd, melyre alapozva helyben kialakított fejlesztések indulhatnak. A folyamat eredménye a kisközösségek megerősödése és hálózatosodása, élő közösségi terek kialakítása, amelyek egyben az önkéntes munka és a célirányos adományozás szervező színtereivé is váltak. A komplex tevékenységek sikerei a TÉRerő program, az Avasi Közösségi Tér létrejötte, a Közösségi Kávézó, illetve a settlement lakások kialakítása. A Magyar Máltai Szeretetszolgálat avasi játszótere fontos szociális és közösségszervezői funkciót is ellát, túlmutatva a mindennapi játéklehetőségeken.”

A dokumentumelemzés keretében **megvizsgáltuk több település Helyi Esélyegyenlőségi Programját, Miskolc településen kívül Győr, Nyíregyháza, Tata és Tatabánya HEP-jét is.** És azt tapasztaltuk, hogy ezen települések is „csak” azt az 5 célcsoportot vizsgálja és ezekre fogalmaz meg intézkedési tervet, amiket a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól „elvár”. A HEP-ekben beazonosított problémának fogalmazzák meg az önkormányzatok a gyermek- és ifjúsági közösségi terek hiányát, bár jelzik, hogy a közösségi terek hiánya, illetve a szabadidős programok összehangolásában előrelépés tapasztalható, hiszen a szabadidős programok száma nőtt, egyre több szervezet kínál egyre több opciót, de ezeket legtöbbször nem önkormányzati, hanem civil szervezetek biztosítják. Szintén az olvasható, hogy kialakulóban vannak a közösségi terek is, viszont a programok összehangolásában és a fiatalok által is elfogadott közösségi tér létrehozása további feladatokat jelent. Ezek a problémák legtöbbször „A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata” során fogalmazódik meg, vannak olyan HEP-ek, pl. a miskolci, ahol az intézkedés címe: Komplex társadalmi felzárkóztatást segítő programok működtetése és családi közösségek fejlesztése, ahol a tevékenység hosszútávon: Közösségi terek lehetőség szerinti kialakítása. Mindezen megjegyzések érzékeltetik, hogy az önkormányzatok is érzékelik a fiatalok problémáját, miszerint a szabadidő célirányos eltöltésére kevés a lehetőség a fiatalok számára és ezért szükség van fejlesztési lehetőségekre, mint ifjúsági klub működtetése, művelődési ház strukturális újraszervezése, de fontos ezen fejlesztések esetében, hogy a fiatalok által is elfogadott, többcélú közösségi terek jöjjenek létre, amelyeknek a nyitvatartása igazodik a fiatalok igényéhez.

Sajnos kimondható, Miskolc MJV sem rendelkezik ifjúságpolitikai stratégiával, konkrét célkitűzések, tevékenységek, számszerűsített elvárt mutatószámok nem jelennek meg dokumentumaiban. A dokumentumban a civil és egyéb szervezetek által megvalósított programok, tevékenységek kerülnek bemutatásra, az önkormányzat a fiatalok támogatásában, lehetőségeik szélesítésében nem igazán vállal szerepet.

3.2.1.11. A fiatalok elvándorlásával kapcsolatos kutatások

A fenti célokból jól látható, hogy a fiatalság itthon tartása több területen átívelő megoldást kell hogy szolgáljon, amelyek együttesen teremthetik meg a biztonság érzetét az ifjabb generációban. Az utóbbi 10 – 15 évben megfigyelhető, hogy elsősorban nem tovább tanulási szándékkal hagyják el az országot, hanem pénz – és tapasztalatszerzés szempontjából. A jelenleg bizonytalannak látszó jövőképet kívánja a Magyar Kormány megerősíteni bennük. Az egyre öregedő társadalomban a fiatal generáció az, akire támaszkodhatunk és a jövőt hozzák el az ország számára innovatív gondolkodásmódjkkal. Azonban minden ország célja az, köztük Magyarországé is, hogy a tudás végül saját hazánkban kamatozzon tovább.

A tervezett intézkedések hatékonyságát és az esetleges szükséges javításokat maguktól az érintett fiataloktól kell megkérdezni. Így 2000 óta a magyar kormány négyévente készít egy felmérést, amelynek elsődleges célja a magyarországi fiatalság véleményének megismerése, hogy összeségében látható legyen, mennyire tartják stabilnak hazánkat.

Magyar Ifjúságkutatás 2016, Társadalomkutató Kft. 2017.

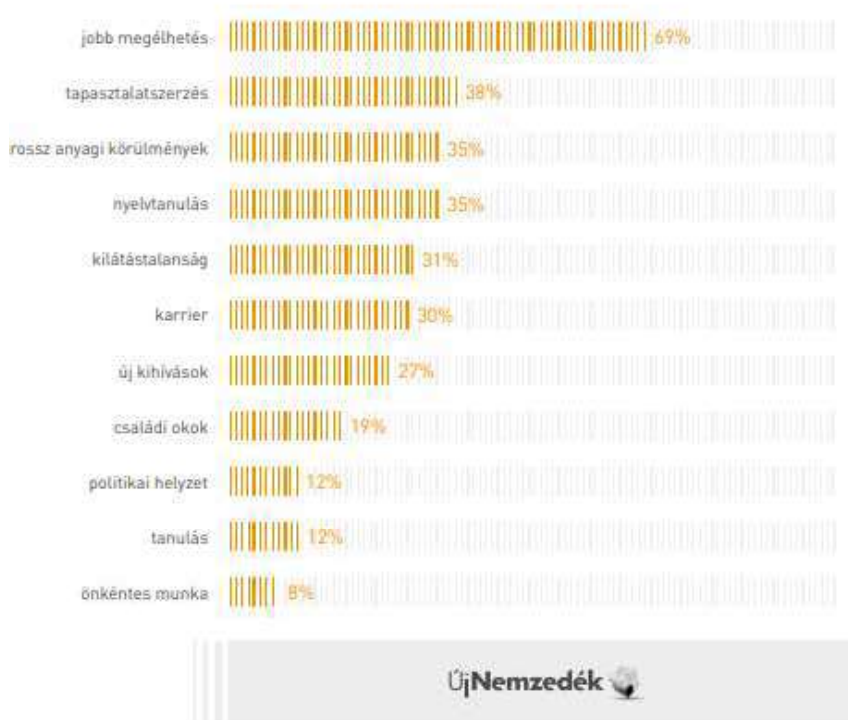
A 15-29 éves korosztály számára a legfőbb problémát az anyagi nehézségek jelentik. Emellett sokan vannak azok, akik a **munkanélküliséget** illetve az **elhelyezkedési nehézségeket** jelölték meg a legkomolyabb problémaként. A 2001-es és a 2016-os eredményeket összevetve az látszik, hogy a fiatalok kevésbé látják problémásnak az elhelyezkedést, a hangsúly inkább áthelyeződött az anyagi létbiztonság megteremtésének nehézségére.

A kutatásból az is kiderült, hogy **a kivándorlási kedv emelkedik**, a legkedveltebb célpontok Németország (207 ezer magyar bevándorló), Ausztria és Nagy-Britannia, ahol a brit statisztikai hivatal adatai szerint 96 ezer magyar él. Az elsődleges indokok a kivándorlásra a jobb megélhetés és a tapasztalatszerzés.

13. ábra | Az ország elhagyásának okai 2016

Mi az, amiért (mégis) hajlandó lenne elhagyni az országot hosszabb-rövidebb időre?

N2016=2000; százalékos megoszlás az összes válaszadó körében

4. ábra: Az ország elhagyásának okai, 2016.

Forrás: http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web.pdf

Azonban a magyar fiatalokban továbbra is **erős a családhoz való kötődés és a nemzet tudat**, ezért az általuk megszerezni kívánt anyagi biztonság, tapasztalat után mégis visszatérnek Magyarországra és itt kívánnak hosszú távon letelepedni.

12/2. ábra | Jövőbeli külföldi tanulási, munkavállalási és letelepedési tervek 2016

Tervezi-e, hogy valaha külföldön fog dolgozni, tanulni?

N2016=2632; százalékos megoszlás a valamilyen külföldi tervvel rendelkezők között

5. ábra: Az ország elhagyásának okai, 2016.

Forrás: http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web.pdf

Több kutatás (lásd később) megerősíti, hogy valóban fontos a biztonság érzet megteremtése ahhoz, hogy a fiatalok saját hazájukban képzeljék el a jövőjüket. Ehhez

elsősorban megbízható, stabil és az elvárt igényeiknek megfelelő rugalmas munkahelyet és megfelelő fizetést keresnek.

Háromkő Egyesület - „NETTY - Tapasztalati tanulás és jó gyakorlatok fejlesztése” című projekt fókuszcsoportos kutatása, 2019.

A „NETTY - Tapasztalati tanulás és jó gyakorlatok fejlesztése” című projekt kutatása keretében elkészült **egy fókuszcsoportos megbeszélés**, melynek keretében munkaérték vizsgálatot végeztünk, ahol 22 fő felsőoktatásban tanuló hallgató nemcsak elmondta, de a **Super-féle munkaérték kérdőívet** ki is töltötte.

Super értelmezésében a munkaértékek olyan alapvető minőségi jellemzők, motiváló tényezők és célok, amelyek a személy aktivitását, munkaérdeklődés formájában kifejeződve tartósan irányítják. Értelmezési keretet biztosítanak a munkához kapcsolódó tevékenységek számára. A munkával és az élettel való elégedettség Super szerint attól függ, hogy a személy képessé válik-e a képességeinek, szükségleteinek, értékeinek, személyes jellemzőinek és én-képének megfelelő adekvát tevékenységformákat gyakorolni. Az elégedettség a munka jellegétől, a munkához kapcsolódó körülményektől és a munka révén elérhető életstílus jellemzőitől egyaránt függ. Super 1962-ben publikálta először az értékek megismerésére szolgáló kérdőívet. A vizsgálati személyek feladata az, hogy az alábbi állítás kiegészítéseként „Olyan munkát szeretnék, ahol az ember...” egy 1–5-ig terjedő skálán jelöljék meg, számukra mennyire fontos az adott állítás tartalma. A 45 kérdésre adott válaszokat 15 munkaértékbe sorolva kapjuk meg a válaszadók eredményeit.

A 22 fő válaszadó kérdésenként 1-5 értéket adhatott, ennek eredményét mutatja a következő táblázat.

1. táblázat: Super-féle munkaértékek

Super-féle munkaértékek	Válaszadók neme					
	férfi	nő	férfi		nő	
	összes érték(15)		legfontosabb	legkevésbé	legfontosabb	legkevésbé
1. szellemi ösztönzés	9,8	11,7		3	3	3
2. altruizmus	9,1	11,9		4	4	6
3. társas kapcsolatok	12,6	12,7	3	1	5	3
4. munkával kapcsolatos biztonság	11,7	12,9	1		5	2
5. anyagiak	13,2	12,9	4		5	1
6. önérvényesítés	12,0	12,8	2		2	
7. változatosság	12,3	12,9	3		5	1
8. hierarchia	10,8	12,7		1	4	2
9. függetlenség	10,7	12,3	2	1	3	2
10. fizikai környezet	12,7	13,4	2		6	1
11. presztizs	11,6	12,5	1	2	5	1
12. munkateljesítmény	10,6	11	1	1	1	7
13. esztétikum	8,6	10,4	1	4	2	7
14. irányítás	9,1	10,5		4	3	8
15. kreativitás	10,9	11,4	2	2	3	4

VÁLASZOLÓK SZÁMA (FŐ)	7	15				
------------------------------	----------	-----------	--	--	--	--

Forrás: Háromkő Egyesület, saját kutatás

Mint a fenti táblázat jól mutatja, az anyagiak, az önérvényesítés, a változatosság és a társas kapcsolatok a legfontosabb elvárások a válaszadók munkahelyválasztásában. Ezek az elvárások nemtől függetlenül jelennek meg.

A nemek között néhány tizedpontban vannak eltérések, leginkább az altruizmus esetében, itt a nők sokkal fontosabbnak tartják.

Regionális Civil Központ Alapítvány, RECIK kutatása - Ifjúsági stratégia-Hernádnémeti, 2018.

A kérdőíves kutatás során a válaszadók száma: 117 fő, 41 fő férfi és 76 fő nő. A válaszadók átlagéletkora 28 év.

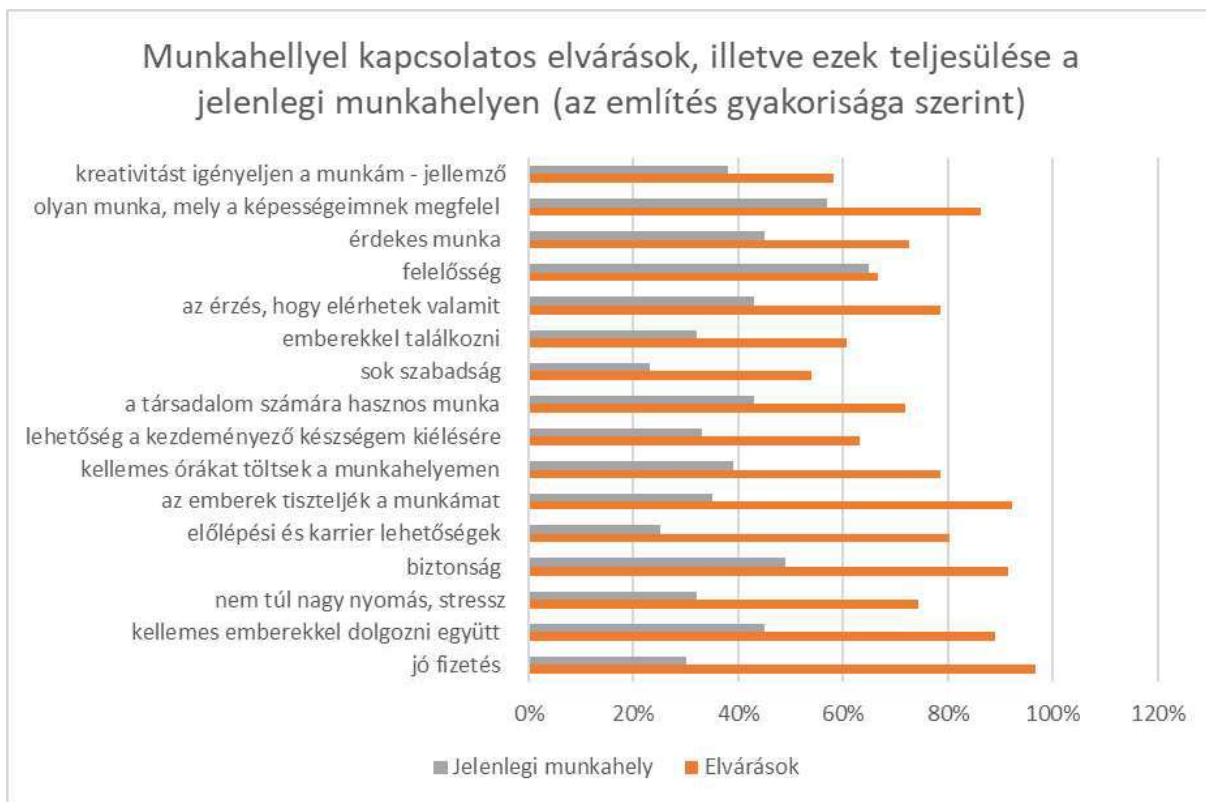
A munkahellyel kapcsolatos elvárásaikat mutatja a következő ábra:

6. ábra: Hol dolgozna szívesen?

Forrás: RECIK kutatás

A jelenlegi lakóhelyén dolgozna a legtöbb megkérdezett. Többen még hajlandók a megyében maradni a munkavállalás érdekében, de megfigyelhető a külföldre történő mozgás is, 40 fő szívesen dolgozna külföldön.

7. ábra: Munkahellyel kapcsolatos elvárások, illetve ezek teljesülése a jelenlegi munkahelyen

Forrás: RECIK kutatás

A válaszadók leggyakoribb válaszai:

- a jó fizetés,
- a biztonság,
- az emberek tiszteljék a munkámat.

És pont ezeken a területeken van nagyon nagy eltérés az elvárás és a teljesülések között.

	Naponta	Hetente	Havonta	Évente párszor	Soha
Közösségi oldalak látogatása	99	12	2	2	2
Neten szörfözés	83	24	1	2	7
Házimunka	71	31	10	1	1
Hobbi főzés	32	42	26	7	10
Sportolás	26	36	26	19	10
TV nézés	81	14	11	7	4
Művészeti tevékenység	7	13	28	47	22

Olvasás	43	18	17	27	12
Mozi	2	3	35	65	12
Színház	2	0	11	71	32
Koncert	2	1	12	72	30
Önkéntes munka	5	2	15	48	47
Települési rendezvény	2	0	22	73	20
Szórakozóhelyek	3	4	22	52	36
Kirándulás	2	7	33	66	9
Baráti összejövetel	3	28	39	44	3

Forrás: RECIK kutatás

A kutatás rávilágított arra, hogy mennyire elégedettek a válaszadók a szolgáltatásokkal, ezt mutatja az alábbi táblázat.

Szolgáltatásokkal való elégedettség (7 fokú skálán)

Szolgáltatások	Érték (7-es fokozat)
Közlekedés	5,4
Lakhatás	5,1
Egészségügy	5,2
Munkalehetőségek	3,5
Szórakozás	3,4
Oktatás	5,1
Közbiztonság	4,5

Forrás: RECIK kutatás

Miskolci Nőknek is Esélyt ALAPÍTVÁNY, MINŐIES Alapítvány - „Íróasztal és állandó lakhely nélkül”, a fiatalok mobilitásának várható hatásai a munka világára című kutatása (A kutatást támogatta a Közösen a Jövő Munkahelyeiért Alapítvány, az OTP Fáy Alapítványa). 2019.

A kutatás során egy primer felmérést is végeztek. Ennek lényege az volt, hogy egy félig strukturált sok narratív részt tartalmazó interjúzási technikát választottak annak érdekében, hogy minél többet megtudjanak a fiatalok mobilizációval és munkaerőpiacra kapcsolatos attitűdjéről. 53 fiatalal folytattak személyes beszélgetést, akik nagyrészt éppen a mobilitási szakaszban voltak, illetve néhányuk már visszatért. A mobilitási interjúk mellett párhuzamosan nem mobil fiatalokkal is folytattak hasonló beszélgetéseket. Az interjúztatás mellett fókuszcsoportos beszélgetéseket is folytattak szakértőkkel, illetve három alkalommal fiatalok csoportjával.

Eredményeiket öt kérdéskör köré összpontosítva adták közre a kutatás zárótanulmányában 2019.03.24-én (Dabasi Halász és szerzőtársai, 2019., Vezetői összefoglaló, 6-12. oldal):

1. A fiatalok értékrendjében mennyire alternatívája a magyarországi külföldi munkáltató választása a fizikális külföldi munkavállalás kapcsán. A kutatás eredményei alapján nem jelent valós alternatívát a hazai nemzetközi vállalatok jelenléte. Felismerik azt a jelenlegi munkaerőpiaci helyzetet, amelyben munkaerő túlkereslet van és ez emeli a Magyarországon megszerezhető jövedelmeket. A fiatalok nagyon jó és gyors információval rendelkeznek a nemzetközi munkaerőpiaci helyzettel kapcsolatban is. Ennek következtében bár elismerik, hogy hazánkban is nőnek a jövedelmek, a munkaerőpiaci túlkereslet nem nemzet-specifikus és így külföldön jóval vonzóbb jövedelmi szintet, életszínvonalat lehet elérni. A fiatalok értékrendjében értékelhető, hogy kevésbé kap szerepet a hely és inkább a karrier, az általános életszínvonal az, ami dominál. A fiatalok munkával kapcsolatos „képzeletében” jelentős hangsúlyt kap a munkahelyi légkör.

2. Az Y és Z generáció váltása a mai 16-29 évekbe tartozó korosztály jellemzője. Megkülönböztethető mobilitási attitűdjükben, hogy Y generáció tagjai erősebben érdeklődnek a külföldi munkavállalás iránt, a Z generáció ezzel szemben előnyben részesíti a külföldön tanulást, de a hazatérést részesítik előnyben a munka világában.

3. A XXI. század munkaerőpiacának vizsgálatok a megváltozott munkaparadigmákat a virtualizálódott munka világát is vizsgálta a kutatás a fiatalok mobilitása kapcsán. A virtuális munka nem alternatívája a hagyományos ford-i értelemben vett munkának. A Z generáció megnövekedett perszonális kapcsolatok iránti igénye elutasítja a távmunkát, mint hosszú távú életformát. Digitális adottságai ismeretében tudják és alkalmazzák a „home office” munkavégzést, ezt speciális élethelyzetekben kívánatosnak tekintik, azonban fontosnak tartják, hogy legyen élő „kézzel fogható” kapcsolatuk a vállalattal. A fiatalok értékrendjében azonban az is egyértelműen megmutatkozik, hogy a „home office” lehetőség hiánya taszítja a munkáltatótól. Megszokott digitális bennszülöttségük érthetlenné teszi, ha egy munkáltató megtagadja az optimális eredményt hozó munkaformának lehetőségét.

4. A mobilitás gender aspektusának vizsgálata kapcsán a kutatás azt a változást detektálta az Y, Z generációnál, hogy megszűnik a különbség a lányok és a fiúk külföldi mobilitásával kapcsolatos attitűdjében. Egy helyen érhetjük tetten a nemi különbséget, a mobilitást indító családi kötődésnél. A fiatal nők narratív interjúikban szinte mindenhol maguktól, hamar, nagy jelentőséggel említették a családi mintát vagy a családi akaratot abban, hogy ők mobilizálódjanak. A férfiaknál a család támogató szerepe szintén megvan és lényeges azonban az, hogy ők csak mint, „nem” akadályozó tényezőként említik a család szerepét és jellemzően ezzel kapcsolatos kérdésre az interjú későbbi időszakában adnak választ. Összességében a nők számukra új mobilitási mintákat követnek, az indító okok hasonlóak a férfiakéval, azonban nagyobb szerepet kap a mobilitás alap- és visszatérés okaként, vagy maradás indítékeként a párkapcsolat megléte és minősége.

5. A kutatás feltételezett egy területi kultúra függőséget a mobilitási attitűdökben. Ezt azonban nem tudta bizonyítani, a minta nem volt alkalmas arra, hogy területi különbségeket egyértelműen meghatározzanak. A kutatási eredmények alátámasztják azt a hipotézist, hogy a tanulói és felsőoktatási mobilitásban nagy szerepet játszik a család gazdasági helyzete és kulturális jellemzői. Érezhető Budapest és Közép-Magyarország, illetve Nyugat-Magyarország területén az erősebb mobilitási hajlam. Ennek oka egyrészt, hogy ezen területek Magyarországon belül mind gazdaságában, mind munkaerőpiacán jobb eredményű mutatókkal rendelkeznek.

3.2.2. Nőpolitikai dokumentumok

Az alábbiakban a nőpolitikai dokumentumokat elemezzük.

3.2.2.1. Római Szerződés

A nők és férfiak közötti esélyegyenlőség biztosítása az Európai Unió egyik legfontosabb politikai célja. Az egyenlő esélyek biztosítására irányuló közösségi politika, változó tartalommal ugyan, de az európai integráció kezdete óta a Közösség napirendjén szerepel. A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód elvét az Európai Közösség első alkalommal a **Római Szerződés** 141. cikkében rögzítette (korábbi 119. cikk) az „egyenlő értékű munkáért járó egyenlő díjazáshoz” való jogként. E rendelkezésből – bár alkalmazási köre korlátozott – 1975 óta fokozatosan több közösségi jogi eszköz alakult ki, amelyek pontosították és továbbfejlesztették a közösségi jog ezen alapelvét. http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/200908/20090831ATT59977/2_0090831ATT59977HU.pdf

Különbséget kell tenni viszont az **egyenlő bánásmód biztosítása és az esélyegyenlőség politikája** között. A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetés, azaz a diszkrimináció tilalmát jelenti. Az egyenlő bánásmóddal szemben az esélyegyenlőségi politika azt kívánja meg a tagállamoktól, hogy tegyenek lépéseket a nők tényleges egyenjogúsítása érdekében az élet legkülönbözőbb területein – oktatás, egészségügy, munkaerőpiac, szociális biztonság stb. Az EU politikája nem kizárólag a nőkkel szembeni megkülönböztetést, hanem a nemek közötti diszkriminációt tiltja.

3.2.2.2. Amszterdami Szerződés

Az **Amszterdami Szerződés** 1999. május 1-jei hatálybalépésével megerősödött a nemek közötti egyenlőség iránti európai elkötelezettség. Az Amszterdami Szerződés különösen fontos volt a nők és férfiak közötti egyenlőség uniós szintű előmozdításában, és fontos előrelépést jelentett az egyenlőség munkahelyeken történő megvalósításában.

3.2.2.3. Nizzai Szerződés

A **Nizzai Szerződés** alig foglalkozik a nemek közötti egyenlőség kérdésével, és nem terjeszti ki a nemek közötti egyenlőség jogalapját a foglalkoztatáson kívül más területekre. Azonban az EK-Szerződés 13. cikke egy új bekezdéssel egészült ki, amelynek értelmében a Tanács az EK-Szerződés 251. cikkében meghatározott együtt-döntési eljárást alkalmazhatja, hogy minősített többséggel közösségi ösztönző intézkedéseket fogadjon el a tagállamok által hozott megkülönböztetésellenes intézkedések támogatására. Ezzel kapcsolatban fogadták el 2004. április 29-én az EK-Szerződés 13. cikkének (2) bekezdése alapján a nemek közötti egyenlőség területén európai szinten tevékenykedő szervezetek támogatását célzó közösségi cselekvési program létrehozásáról szóló 848/2004/EK új európai parlamenti és tanácsi határozatot.

3.2.2.4. Lisszaboni Szerződés

A **Lisszaboni Szerződés** által a nők jogai és az esélyegyenlőség terén bevezetett változások főként két kérdést érintenek: magának a nemek közötti egyenlőség elvének megerősítését és az EU politikáit a nemek közötti egyenlőség területén.

3.2.2.5. Az Európai Unió Alapjogi Chartája

Az **Európai Unió Alapjogi Chartája**, amelyet az EUSz. 6. cikke ugyanolyan jogi erővel ruház fel, mint a Szerződéseket, szintén tartalmazza a nők és férfiak közötti egyenlőség elvét.

A hazai joggyakorlatban az alábbi jogszabályokat látjuk.

3.2.2.6. Magyarország Alaptörvényének

Az Alaptörvény XV. cikk kimondja: „(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes. (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. (3) A nők és a férfiak egyenjogúak. (4)* Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti. (5)* Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.” A XIX. cikkben megfogalmazza: „Törvény az állami nyugdíjra való jogosultság feltételeit a nők fokozott védelmének követelményére tekintettel is megállapíthatja.” <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100425.ATV>

3.2.2.7. 2003. évi CXXV. Törvény

A **2003. évi CXXV. Törvény** <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0300125.TV> Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló törvény fogalmazza meg a hátrányos megkülönböztetés két formáját: 1. Közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt: neme, faji hovatartozása, bőrszíne, nemzetisége, nemzeti vagy etnikai kisebbséghez való tartozása, anyanyelve, fogyatékosága, egészségi állapota, vallási vagy világnézeti meggyőződése, politikai vagy más véleménye, *családi állapot*, anyasága (terhessége) vagy apasága, szexuális irányultsága, nemi identitása, életkora, társadalmi származása, *vagyoni helyzete*, foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb *jogviszonyának részmunkaidős jellege*, illetve határozott időtartama, érdekképviselőhez való tartozása, egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága) miatt részesül más, összehasonlítható helyzetben levő személyhez vagy csoporthoz képest kedvezőtlenebb bánásmódban. 2. Közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az a közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek nem minősülő, látszólag az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő rendelkezés, amely a 8. §-ban meghatározott tulajdonságokkal rendelkező egyes személyeket vagy csoportokat más, összehasonlítható helyzetben lévő személyhez vagy csoporthoz képest lényegesen nagyobb arányban hátrányosabb helyzetbe hoz.

A Tv. IV. Fejezete előírja a HELYI ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMOK (HEP) megfogalmazását. „31. § (1) A község, a város és a főváros kerületeinek önkormányzata (a továbbiakban: települési önkormányzat) ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot fogad el. (2) A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a

helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.”

A nemzeti társadalmi felzárkózási stratégia (NTFS) és az esélyegyenlőségi elvárások helyi megvalósulását segíti a **2012. évi LXXXVI. törvénnyel módosított Ebktv.** azon fejezete, amely előírja, hogy az önkormányzat az államháztartás alrendszeréből, az európai uniós forrásokból, illetve a nemzetközi megállapodás alapján finanszírozott egyéb programokból származó egyedi döntés alapján nyújtott, pályázati úton odaítélt támogatásban – 2013. július 1-jét követően – csak akkor részesülhet, ha a törvény rendelkezéseinek megfelelő, hatályos esélyegyenlőségi programmal rendelkezik. A helyi esélyegyenlőségi programban az önkormányzatok helyzetelemzést készítenek a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok szociális, oktatási, foglalkoztatási, egészségügyi, és lakhatási helyzetéről, valamint a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében intézkedési tervet alkotnak. Annak érdekében, hogy az érintett célcsoportok (tartósan rászorulóok - romák, gyerekek, idősek, nők, fogyatékkal élők) helyzetének változása és problémáik kezelése érdekében tett intézkedések országos szinten is nyomon követhetőek legyenek, a programokat a települési önkormányzatok egységes elvek mentén kell, hogy elkészítsék.

3.2.2.8. 1004/2010. (I. 21.) Korm. határozat a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlőségét Elősegítő Nemzeti Stratégia - Irányok és Célok 2010-2021

A dokumentumban a Kormány támogatja a 2010-2021-ig szóló hosszú távú stratégia prioritásait, amelyek a Pekingi Cselekvési Programmal összhangban és Roadmap alapján fogalmazódtak meg, a következők szerint:

1. A nők és férfiak egyenlő mértékű gazdasági függetlenségének megteremtése, a fizetési és foglalkoztatási aránytalanságok felszámolása, a nők és a szegénység, a nők és az egészség szempontjainak figyelembevétele.
2. A szakmai, a magán- és a családi élet fokozottabb összehangolásának támogatása.
3. A férfi-női részvétel aránytalanságai csökkentésének támogatása a politikai és gazdasági döntéshozatalban, valamint a tudomány területén.
4. Az erőszak elleni hatékony fellépéshez, a megelőzéshez szükséges intézkedések megtétele.
5. A nemekhez kötődő sztereotípiák visszaszorításának támogatása.
6. A nők és férfiak közötti társadalmi egyenlőség politikájának stratégiai elve célkitűzéseinek megvalósításához elengedhetetlen változások szakmai megalapozása (képzés, intézményrendszer, nemekre érzékeny költségvetés, nemekre bontott adatgyűjtés).

A Kormány a Stratégiát hosszú távú fejlesztési koncepcióként fogadta el. A hosszú távú célkitűzésekhez kapcsolódó intézkedéseket, és azok megvalósításának konkrét módozatait a kétévenként kidolgozandó intézkedési tervek tartalmazzák. A kétéves intézkedési terveket a Kormány a Nők és Férfiak Társadalmi Egyenlősége Tanáccsal együttműködve készíti elő. file:///D:/Users/EKF/Downloads/doc1_15652_877604593.pdf

A kormány elsősorban a családtámogatásokat és a nők foglalkoztatásának növelésére irányuló politikáit lehet megemlíteni, igazán gender-szemlélet és konkrét intézkedések nem valósultak meg sem a politikai, sem pedig a gazdasági döntéshozatalban. Marianna! Itt nem igazán értelek milyen politikai és gazdasági döntéshozatalra gondolsz. Szabadpiaci szintén a kormányoknak nincs lehetőségük döntéseket hozni.

3.2.2.9. 2014-2020-as időszakra vonatkozó Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Területfejlesztési dokumentumok kiegészítése, Humán fejlesztési stratégia
http://www.baz.hu/content/fejlesztési_dokumentumok/1512rk_01_fejl_dok_elfogad_2m.pdf

A dokumentumban nincsenek nőkre vonatkozó célok, beavatkozások megfogalmazva, az ifjúságpolitikánál már bemutatott 5.2.4 Család- és ifjúságügy részt tudjuk csak említeni.

3.2.2.10. Miskolc Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja

http://www.miskolc.hu/sites/default/files/egyszeru_oldal/beagyazhato_csatolmanyok/2018-09-10/7746/helyi_eselyegyenlosegi_program_-_miskolc.pdf.

Miskolc Város a 2003. évi CXXV. Törvény törvényi előírásának megfelelően elkészítette a Helyi Esélyegyenlőségi Programját. A Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve (HEP IT) III. A nők helyzete, esélyegyenlősége fejezet határozza meg a helyzetelemzést követően, hogy az önkormányzat milyen konkrét intézkedéseket kíván tenni az eredményesség elérése érdekében. A III.1.-es intézkedés **Atipikus foglalkoztatási lehetőségek teremtése nők számára** (64. oldal) keretében az eredményességi mutatók: Atipikus foglalkoztatásba került nők számának, a családbarát munkahelyek számának emelkedése. Munka és család összeegyeztethetőségét segítő kezdeményezések bevezetése. A III.2.-es intézkedés **A nők és különösen a kisgyermeket nevelő nők családi és munkaerőpiaci helyzetének javítása** (65. oldal) keretében az eredményességi mutató: Munkaerőpiacra bekerült kisgyermekes nők számának emelkedése. A III.3-as intézkedés **Védőháló a családokért és a nőkért** (64. oldal) keretében az eredményességi mutatók: A krízisből kijutott nők számának, a re-integrált nők számának emelkedése. Jelzőrendszer hatékony működése, férőhelyek számának növekedése.

A HEP felülvizsgálata a szükséges időszakokban megtörténik, mégis az itt élők azt érzik, hogy lényeges javulás nem tapasztalható Miskolcon a nők helyzetét illetően. Civil szervezetek önszerveződése révén vannak nőkkal foglalkozó programok, tevékenységek, az önkormányzat támogatása csekély ezen szervezetek működésében.

3.2.3. Állampolgári részvétel, civil-ügy dokumentumok

A társadalmi részvétel fogalma szorosan kötődik a részvételi demokrácia koncepciójához. A részvételi demokrácia az európai társadalmi modell szerves része. A Lisszaboni Szerződés hivatalosan is elismeri a képviseleti demokrácia és a részvételi demokrácia egymást kiegészítő jellegét; ezt a két fogalmat a 10., illetve a 11. cikkben fejti ki. A polgárokat felruházza azzal a joggal, hogy „részt vehessenek az Unió demokratikus életében”, és kimondja, hogy a „döntéseket a lehető legnyilvánosabban és a polgárokhoz

a lehető legközelebb eső szinten kell meghozni". A részvételi demokrácia működése azon az elven alapul, hogy az állami-önkormányzati szereplők mellett a társadalom és a gazdaság szereplői is részt vesznek a környezetüket alakító folyamatokban, és teszik ezt önként és teljes jogú félként. A civil társadalom gyűjtőfogalom, amely magában foglal mindenfajta, nem állami kezdeményezésű és nem az állam által végrehajtott, egyéni vagy csoportos társadalmi fellépést. A civil társadalom szervezetei, a civil szervezetek tagjai közérdekű célkitűzésekkel és felelősséggel rendelkeznek, és közvetítő szerepet játszanak a hatóságok és az állampolgárok között.

A társadalmi részvételt szabályozó nemzetközi és hazai jogszabályok, dokumentumok elemzése rávilágít azok széles körére.

3.2.3.1. A DÖNTÉSHOZATALBAN VALÓ ÁLLAMPOLGÁRI RÉSZVÉTEL JÓ GYAKORLATÁNAK KÓDEXE

A dokumentumot a Nemzetközi Civil Szervezetek Konferenciájának 2009. október 1-i gyűlésén fogadták el <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802eedd0>, melynek bevezetőjében olvasható "A modern demokráciák egyik legnagyobb problémája az állampolgárok elidegenedése a politikai folyamatoktól. Ebben a kontextusban, ahogy sok másban is, a civil társadalom fontos elemét képezi a demokrácia gyakorlatának, alternatívát kínálva az állampolgároknak a politikai pártokkal és lobbikkal szemben, a nézetek széles körét közvetítve, és biztosítva az érdekképviselést a döntéshozatali folyamatokban. Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának 2007. október 14.-én kelt CM/Ajánlása (2007) szerint „a civil szervezetek alapvetően járulnak hozzá a demokrácia fejlesztéséhez, megvalósításához és az emberi jogok védelméhez, különösen a tájékoztatás, a tudatosítás, a közéletben való részvétel, valamint a hatóságok, közintézmények átláthatóságának, elszámoltathatóságának biztosítása terén végzett munkájukkal. A civil részvétel kódexe a jó gyakorlatok széles tárházát vonultatja fel. Nem kötelezi érvényű, nem ír elő szabályokat, vagy betartatási mechanizmusokat. Ehelyett olyan útmutatást kínál a demokrácia gyakorlatában résztvevő szereplők számára, amely a civil szervezetek és állami intézmények, hatóságok közti párbeszéd és együttműködés konkrét gyakorlati tapasztalataira épül. Az útmutatás végső célja, hogy elősegítse a szereplők interakcióját, és hogy fokozza az állampolgárok felhatalmazását és részvételét a demokrácia gyakorlatában, helyi, regionális és országos szinten egyaránt."

Az állampolgári részvétel alapelvei részben meghatározza a részvétel főbb alapelveit, miszerint a konstruktív kapcsolat fenntartása érdekében a civil szervezeteknek és a hatóságok különböző szintjeinek egy sor általános alapelv szerint kell együttműködniük:

- **Részvétel:** A civil szervezetek összegyűjtik és kifejezésre juttatják tagjaik, a különböző felhasználói csoportok és az érintett állampolgárok véleményét, nézeteit. Ez a hozzájárulás alapvető értékeket hordoz a politikai döntéshozatali folyamat szempontjából, fokozva a szakpolitikai kezdeményezés minőségét, megértését, és hosszú távú alkalmazhatóságát. Előfeltétele, hogy a részvételi folyamat nyílt és hozzáférhető legyen, és a részvétel általánosan elfogadott paramétereire épüljön.

- **Bizalom:** A nyitott és demokratikus társadalom a különböző szereplők és szektorok közötti őszinte interakcióra épül. Mivel a civil szervezetek és az egyes hatóságok más és más szerepeket töltenek be, az emberi életminőség javításának közös célja csak abban az esetben valósítható meg kielégítő módon, ha az bizalmon alapszik - beleértve az átláthatóságot, egymás tiszteletben tartását és a kölcsönös megbízhatóságot.

- Elszámoltathatóság és átláthatóság: A köz érdekében való cselekvés nyitottságot, felelősséget, egyértelműséget és elszámoltathatóságot kíván meg mind a civil szervezetek, mind pedig a hatóságok részéről - valamint átláthatóságot minden szinten.

- Függetlenség: A civil szervezeteket célkitűzéseik, döntéseik és tevékenységeik tekintetében szabad és önálló egységekként kell elismerni. Joguk van ahhoz, hogy függetlenül cselekedjenek, és joguk van olyan álláspontokat képviselniük, amelyek különböznek azon hatóságok álláspontjától, amelyekkel máskülönben együttműködhetnek.

A civil szervezetek részvétele a politikai döntéshozatali folyamat különböző fázisaiban a részvétel intenzitásának függvényében változhat. **A részvételnek négy fokozata létezik** - a legkevésbé intenzívtől a legintenzívebbig – amelyek a következők:

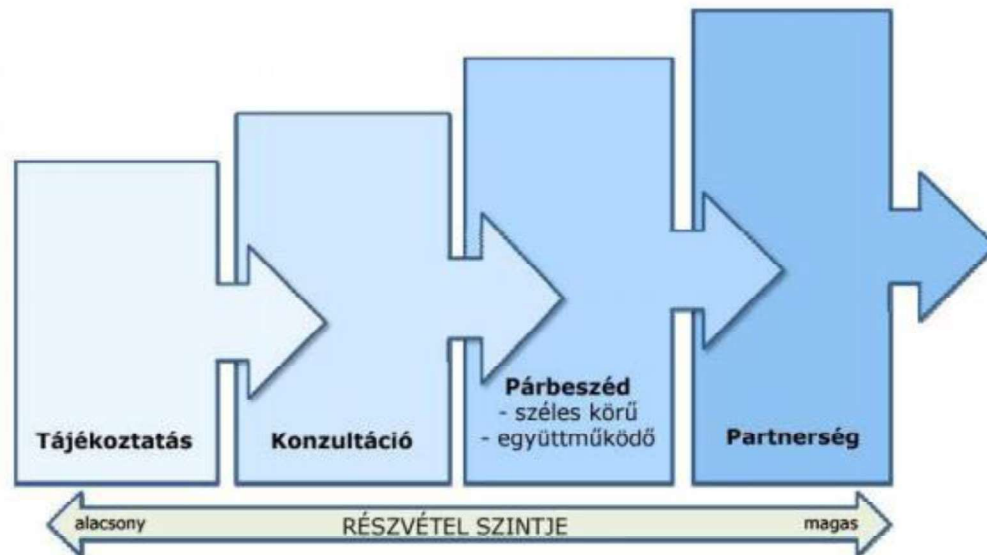
1. Tájékoztatás: Az információhoz való hozzáférés az alapja minden további lépésnek a civil szervezetek politikai döntéshozatali folyamatba való bevonása során. Ez a részvételnek egy relatíve alacsony szintje, amely legtöbbször abból áll, hogy a hatóságok egyoldalúan információt szolgáltatnak, és a civil szervezetek részvételére vagy interakciójára nincs szükség, vagy nem várják el. A tájékoztatás a döntéshozatali folyamat minden fázisában alapvető fontosságú.

2. Konzultáció: A kezdeményezésnek ebben a formájában a hatóságok kikérik a civil szervezetek véleményét egy bizonyos témában vagy fejlesztési kérdésben. A konzultáció során a hatóságok általában tájékoztatják a civil szervezeteket az aktuális szakpolitikai kezdeményezésekről, kikérve azok véleményét, szempontjait és visszajelzését. A hatóság kezdeményez és jelöli meg a témát, nem pedig a civil szervezetek. A konzultáció alapvető fontosságú a döntéshozatali folyamat minden fázisában, különösen a szakpolitikák megszövegezése, nyomon követése és újra fogalmazása során.

3. Párbeszéd: A párbeszédet bármelyik fél kezdeményezheti, és lehet széleskörű vagy együttműködésen alapuló. A széleskörű párbeszéd kétirányú kommunikáció, amely a közös érdekekre és esetleges közös célkitűzésre építve biztosítja a nézetek, vélemények rendszeres kommunikációját, egyeztetését. Ilyenek lehetnek a nyilvános közösségi meghallgatások, vagy a civil szervezetek és a hatóságok közötti, egyes témákra specializált találkozók. A párbeszéd ezekben az esetekben széles körű, és nem kapcsolódik explicit módon valamely aktuális szakpolitika-kidolgozás folyamathoz. Az együttműködésen alapuló párbeszéd egy adott specifikus szakpolitika kialakításával kapcsolatos közös érdekekre épül. Ez a fajta párbeszéd általában valamilyen közös ajánlásban, jogszabályban teljesedik ki. Az együttműködésen alapuló párbeszéd megalapozottabb, mint a széles körű párbeszéd, mivel általában a közös megbeszélések egész sorát jelenti (amelyek sokszor meglehetősen nagy számban és szabályos időközönként történnek), miközben a résztvevők központi szakpolitikai stratégiákat alakítanak ki, illetve különböző kérdésekben egyeztetnek. A párbeszéd a politikai döntéshozatali ciklus minden fázisában különösen értékes, de a program kialakítása, a megszövegezés és az újra szövegezés során alapvető fontossággal bír.

4. Partnerség: A partnerség a politikai döntéshozatali folyamat minden fázisában a felelősség megosztását jelenti, a szakpolitikák kialakításától a megszövegezésen át a döntésig, és annak megvalósításáig. Ez a részvétel legmagasabb szintje. Ezen a szinten a civil szervezetek és a hatóságok szorosan együttműködnek, miközben biztosítják, hogy a résztvevő civil szervezetek továbbra is függetlenek maradjanak, és a partnerségi helyzettől függetlenül kampányolhassanak, illetve önállóan működhessenek. A partnerségi kapcsolat olyan tevékenységeket fedhet le, mint például egy adott feladatnak egy civil szervezethez való delegálása (ilyen lehet például bizonyos szolgáltatások nyújtása), vagy részvételi

fórumok, esetleg közös döntéshozó testületek létrehozása, ami a szabad erőforrások elosztását is jelentheti. A partnerség a politikai döntéshozatali folyamat bármely szakaszában létrejöhet, de különösen fontos programok kialakítása és a megvalósítás során.

8. ábra: A civil szervezetek részvétele a politikai döntéshozatali folyamat különböző fázisaiban

Forrás:

<https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=09000016802eedd0> 7. o.

A civil szervezetek bevonása a politikai döntéshozatali folyamatba megtörténik, hiszen tanácskozási joggal részt vesznek az önkormányzati bizottságok munkáiban, de valós véleményezési, vagy vétőjoguk nincsen. Érdeemes lenne a civil szervezetek jogkörét (ki)bővíteni és minden bizottságba minden döntéshozatal előtt kikérni a szakmai véleményüket. Még a horizontális területeken (esélyegyenlőség, környezeti fenntarthatóság) talán még ez működik is, de más, a lakosság egyes célcsoportját érintő döntéseknél nincs meg ez a fajta bevonás. Lehetne egy "Civil Kerekasztal"-t működtetni az önkormányzatban, ahol a bevont civilek el tudják mondani a döntéshozóknak, a testületi tagoknak a saját civil szakmai álláspontjukat az előterjesztéseket illetően, így biztosítható lenne a participatív döntéshozatal.

3.2.3.2. Magyarország Alaptörvénye

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100425.ATV>

Hazánkban a civil szektorral, szervezetekkel kapcsolatos főbb jogszabályokat az **Alaptörvénnyel** kell kezdeni, melynek Hitvallásában szerepel: „Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság. Valljuk, hogy az egyéni szabadság csak másokkal együttműködve bontakozhat ki.”

3.2.3.3. 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100175.TV>

A törvény kimondja, hogy az emberek önkéntes összefogása nélkülözhetetlen Magyarország fejlődéséhez, a civil szervezetek a társadalom alapvető egységei, amelyek folyamatosan hozzájárulnak közös értékeink mindennapi megvalósulásához; az egyesülési szabadság érvényesülése, valamint a civil szervezetek működési alapjainak megteremtése, társadalmilag hasznos és közösségteremtő tevékenységük elismerése, közérdekű, illetve közhasznú tevékenységük támogatása érdekében - összhangban az Alaptörvénnyel, valamint az 1976. évi 8. törvényerejű rendelettel kihirdetett Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának rendelkezéseivel - érdekében alkotta meg az Országgyűlés a törvényt. **A törvényben az állam két szervezetet is létrehoz, amelyek segítik a civil kezdeményezéseket.** A törvény VIII. fejezet szabályozza a **Civil Információs Centrumokat**, melyeket a miniszter a civil szervezetek működésének szakmai támogatása, fenntarthatóságuk erősítése, továbbá az államháztartás alrendszeréből nyújtott támogatások szabályszerű felhasználásának elősegítése érdekében működtet minden megyében és a fővárosban. A civil információs centrum a szolgáltatásokat ellenszolgáltatás nélkül nyújtja. Elősegítik a civil szervezetek és a helyi önkormányzatok és a nemzetiségi önkormányzatok együttműködését, részt vesznek a civil szervezetek és az üzleti szféra kapcsolatainak és együttműködési lehetőségeinek fejlesztésében, folyamatos működésű szakmai tanácsadási rendszert működtetnek jogi, közhasznúsági területen; pénzügyi, könyvelési, adózási kérdésekben; pályázati módszerekre, technikákra vonatkozóan; számítógép-kezelés területén, folyamatos információszolgáltatást biztosítanak. A törvény VIII. fejezetében **Család, Esélyteremtő és Önkéntes Házak** működtetéséről döntött, melyek szintén megyei hatókörű feladatokat látnak el. Feladataik: a hátrányos helyzetű társadalmi csoportokkal szemben fennálló előítéletek lebontása érdekében szemléletformáló programok megvalósítása; ezen területhez kapcsolódóan tevékenységet végző civil szervezetek közötti helyi párbeszéd erősítésében koordináló szerep ellátása.

Az esélyegyenlőség előmozdítását segítő, helyi (megyei szintű) feladatellátást végző szervezet a Család, Esélyteremtési és Önkéntes Házak Hálózata elődje az Országos Esélyegyenlőségi Hálózat volt. Kiepítése 2004-ben kezdődött el, országos szinten 2008-ra vált teljessé 19 megyei és 1 fővárosi esélyteremtési irodával. A Hálózat tevékenységének fókuszában a fogyatékos, nem, kor, tartós rászorultság (kiemelten a romák, a gyermekek és a hátrányos helyzetű településeken élők), mint diszkriminációs okok, hátrányos helyzetet eredményező tényezők állnak. Az esélyteremtési irodák legfontosabb feladatai közé tartozik a társadalmi attitűdformálás, az esélyteremtés területén tevékenykedő civil és egyéb szervezetek, valamint az önkormányzatok és munkáltatók közötti partnerség-építés és koordinációs feladatok ellátása, pályázati programok generálása, a pályázatokban az esélyegyenlőségi szempontrendszer horizontális megjelenésének biztosítása, szakmai műhelyek, képzések, konferenciák, tréningek szervezése, panaszfelvételi lehetőség biztosítása az **Egyenlő Bánásmód Hatóság** (EBH) hatáskörébe tartozó ügykörben, esélyegyenlőségi témák adekvát és rendszeres megjelenésének erősítése a helyi médiában.

A Család, Esélyteremtő és Önkéntes Házak működtetése fontos lépés az állampolgárok felé, hiszen lehetőségük van például a diszkriminációval kapcsolatos panasztételi eljárásra is.

3.2.3.4. 2005. évi LXXXVIII. törvény a közérdekű önkéntes tevékenységről

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0500088.TV>

Mind a civil-ügyhöz, mind az ifjúságpolitikához kapcsolódóan fontos kiemelni ezt a törvényt, melyben az Országgyűlés elismeri a társadalom tagjainak szolidaritásán alapuló, az állampolgárok öntevékenységet kifejező, a személyeknek és közösségeiknek más vagy mások javára ellenszolgáltatás nélkül végzett önkéntes tevékenységét. Annak érdekében, hogy e jelentős társadalmi erőforrás a közcélok elérése érdekében is mind hatékonyabban mozgósíthatóvá váljon, az Országgyűlés meghatározta a közérdekű önkéntes tevékenység alapvető szabályait, továbbá kedvezmények és garanciák biztosításával ösztönözni kívánta az állampolgárok és szervezeteik részvételét a társadalom előtt álló feladatok megoldásában, a közcélok elérésében. Az önkéntes fogadó szervezetek munkáik hatékonyabb és eredményes ellátása érdekében önkénteseket fogadhatnak, ennek a közérdekű önkéntes tevékenység végzésének a feltételeit és lehetőségeit szabályozza a törvény.

A közérdekű önkéntes tevékenység adminisztrációja (szerződés, tevékenység, munkaidő-nyilvántartás) kapcsán nagyon sokszor felmerül az a probléma, hogy a kis civil szervezetek, akik nem rendelkeznek munkavállalóva nehezen tudják az adminisztrációs kötelezettségeket teljesíteni, így nem kapunk valós képet az önkéntesek számáról és az általuk teljesített órák számáról sem. Ezt az adminisztrációs kötelezettséget lenne érdemes csökkenteni.

3.2.3.5. A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100189.TV>

Az önkormányzati törvény a települési önkormányzatok feladatai között említi a 6. §-ban, hogy a helyi önkormányzat feladatai ellátása során támogatja a lakosság önszerveződő közösségeit, együttműködik e közösségekkel, biztosítja a helyi közügyekben való széles körű állampolgári részvételt; a képviselő-testület és bizottságainak ülésén az önszerveződő közösségek tanácskozási joggal vehetnek részt (a képviselő-testület határozza meg, hogy mely közösségek képviselőit illeti meg ez a jog).

3.2.3.6. A 218/2009. (X. 6.) Korm. rendelet a területfejlesztési koncepció, a területfejlesztési program és a területrendezési terv tartalmi követelményeiről, valamint illeszkedésük, kidolgozásuk, egyeztetésük, elfogadásuk és közzétételük

Ebben a kormányrendeletben szintén szerepel a területi identitás, civil aktivitás (1.2., eb. pont), illetve nevesíti a civil szektort az alábbi pontokban: a 2. A megyei területfejlesztési program tartalmi követelményei, 2.1. Stratégiai program g) a végrehajtásában közreműködő szervezetek közti munkamegosztás, együttműködés és információcsere meghatározása, az érdekérvényesítés rendszere; a végrehajtásban közreműködő üzleti és civil szervezetek bevonásának módja (partnerségi program), illetve 2.2. Operatív program: b) együttműködésben megvalósítandó programok (önkormányzatok között, önkormányzat és üzleti szektor, önkormányzat és civil szektor).

3.2.3.7. A MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA II.

<https://www.kormany.hu/download/1/9c/20000/Magyar%20NTFS%20II%202%20mell%20NTFS%20II.pdf>

2014. szeptemberében került frissítésre a MAGYAR NEMZETI TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁSI STRATÉGIA II. - TARTÓSAN RÁSZORULÓK – SZEGÉNY CSALÁDBAN ÉLŐ GYERMEKEK –ROMÁK (2011–2020) dokumentum. A 8.2.10 A civil szervezetek szerepe pontban az alábbiakat írja: „Az integráció és a felzárkózás elősegítésének és hosszú távú sikerességének kulcsa, hogy a szakpolitikák kidolgozásának, végrehajtásának és ellenőrzésének minden szintjén aktívan részt vegyenek a célcsoportok, így a roma közösség képviselői is. Az Európai Unió roma keretstratégiája szerint a roma integráció uniós szintű, nemzeti, regionális és helyi szinten megvalósítandó céljai csak akkor érhetők el, ha erre az illetékes hatóságok **a roma civil szervezetek bevonásával** egyértelműen elkötelezik magukat. A kérdés nemcsak azért fontos, mert **a civil szervezetek a demokratikus működés nélkülözhetetlen elemei, hanem azért is, mert azokban hatalmas kapacitás rejlik, a társadalom igényeire rugalmasan képesek reagálni, valamint mert a civil társadalom megerősítése segítheti a roma közösségek önjáróvá tételét is.** Ezért is külön hangsúlyos a roma civil szervezetek megerősítése és a döntéshozásba, végrehajtásba és ellenőrzésbe történő bevonása uniós, nemzeti, regionális és helyi szinteken. Az elmúlt évtizedben sokszínű, sokféle érdeket képviselő, meglévő szükségletet kielégítő civil társadalom jött létre Magyarországon, és a civil, valamint a kormányzati szférában mind nagyobb számban jelennek meg roma aktivisták, szakemberek. A roma önszerveződés kezdete a 90-es évek elejére tehető: ekkor kezdtek megalakulni a legkülönbözőbb roma szervezetek, és az évtized közepére száznál több roma szervezet alakult, meglehetősen eltérő profillal.”

3.2.3.8. CSALÁDBARÁT ORSZÁG - EFOP-1.2.6-VEKOP-17-2017-00001, EFOP-1.2.9-17 Nők a családban és a munkahelyen pályázat

<https://www.csaladbaratorszag.hu/o/14>, <https://www.csbo.hu/projektek>,
https://www.csaladbaratorszag.hu/csalad_es_karrierpont

„A Családbarát Ország Nonprofit Közhasznú Kft. 2021 tavaszáig valósítja meg az EFOP-1.2.6-VEKOP-17-2017-00001 kódszámú, **Családbarát ország című projektet.** A szakmai programok, akciók, rendezvények, valamint a szakmai fejlesztések, képzések **alapvető célja, hogy a társadalomban erősödjön, általánossá váljon a családbarát értékrend, amely éppúgy jelenti a család- és gyermekbarát szemléletet, mint a munka és a családi élet összeegyeztetését, vagy éppen a családi kohézió növelését a generációkon átívelő együttműködés előmozdításával.**

A projekt céljai között szerepel a családbarát társadalom fejlesztése, a családi szféra társadalmi jelentőségének és a prevencióban betöltött szerepének tudatosítása, a családok tájékozottságának növelése a családtámogatási és gyermeknevelést segítő lehetőségekkel kapcsolatban, a szakemberek felkészültségének növelése a családpolitika, a családi életre nevelés, valamint a kisgyermek nappali ellátása területén, továbbá a nők munkaerőpiaci helyzetének javítása.

E célok elérésének érdekében a megvalósítási fázisban kutatási tevékenységek folynak, a kutatási eredményeket felhasználva pedig kidolgozásra kerülnek szakmai standardok, működési protokollok, képzési, felkészítési és módszertani anyagok, valamint megvalósul számos képzés, megrendezésre kerül több hazai és nemzetközi konferencia, szakmai előadás és találkozó, workshop, továbbá szemléletformáló és ismeretterjesztő lakossági esemény.

A családbarát értékrend formálása kommunikációs feladat is, amelynek során a projekt komplex, országos kampányok segítségével törekszik a negatív sztereotípiák

felszámolására, amelyek egyúttal a szemlélet formálását és a tájékozottság szintjének növekedését eredményezik.

A Családbarát ország projekt megvalósítása során babacsomagot kapnak a projektidő alatt megszülető gyermekek családjai, több, hátrányos helyzetű térség kisgyermekes családjához pedig kelengyecsomag formájában jut el támogatás. Összeállításra kerül továbbá egy helyi, civil, egyházi és önkormányzati jógyakorlat-térkép, valamint több száz vállalkozás (munkáltatók és szolgáltatók) nyeri el a Családbarát-védjegy minősítést egy újonnan kidolgozott követelményrendszer szempontjai alapján.

A Családbarát ország projekt a fenti célok megvalósításának részeként szakmai támogatást nyújt a Védőháló a családokért EFOP-1.2.1-15 és a Nők a családban és a munkahelyen (standard) EFOP-1.2.9-17 pályázati felhívások kedvezményezettjei számára.”
<https://www.csbo.hu/projektek>

Az EFOP-1.2.9-17 **Nők a családban és a munkahelyen** pályázat keretében **71 Család és KarrierPONT nyílik meg Magyarország területén**, a Közép-magyarországi Régió kivételével. A kedvezményezettek konzorciumban (2-4 tagú együttműködés keretében) valósítják meg pályázati vállalásaikat. A 71 kedvezményezett munkáját hat régióközpont segíti, 2-2 munkatárssal, akik 2018. január óta dolgoznak Debrecen, **Miskolc**, Szeged, Pécs, Győr és Székesfehérvár székhellyel. A régióközpontok feladata a területükön működő Család és KarrierPONT-okkal való folyamatos kapcsolattartás és a régióban szolgáltató központok munkájának összefogása. Az országos koordinációt a budapesti székhelyű Családbarát Ország Nonprofit Kft. látja el.

Az egyes Család és KarrierPONT-ok legalább három állandó munkatárssal (köztük egy humán erőforrás szakember, egy mentálhigiénés kolléga és egy rendezvényszervezésben jártas PR szakember) működnek.

Az egységes szabályrendszer szerint működő központok a következő célok érdekében jöttek létre:

- a nők munkaerőpiaci helyzetének, atipikus foglalkoztathatóságának, valamint a munkáltatók és a munkavállalók helyi szintű együttműködésének javítása, atipikus foglalkoztatási formák (részmunkaidő és más munkaidőmodellek, távmunka, bedolgozás, alkalmi munka és mások) népszerűsítése, bevezetése, különös tekintettel a helyi igényekre;
- a család/magánélet és a munka összeegyeztethetőségének és összehangolásának előmozdítása, a támogató helyi munkaadók/szolgáltatók és a velük együttműködő közösségek működési feltételeinek megteremtése;
- a nőkkel szembeni – gazdasági és társadalmi – előítéletek lebontása helyi szemléletformáló eszközökkel.

A központhoz fordulhatnak azok, akik elakadtak a karrierépítésben vagy nehezen találnak vissza a munkaerőpiacra, de akár gyereknevelési vagy párkapcsolati gondokkal is megkereshetik a Család és KarrierPONT-okat. Az ott dolgozó szakemberek maguk is segítenek a problémák megoldásában vagy kapcsolati rendszerükön keresztül eligazítást adnak, hogy hová érdemes fordulni az adott konkrét ügygel.

A pályázatok rugalmasan igazodnak a helyi jellegzetességekhez, de kötelezően előírt elemei is vannak a megvalósításnak. Ezek közül legfontosabb a képzések tartása, melyek öt nagy témakörben kerülnek megszervezésre: a munkába való visszatérést segítő, a munka-magánélet összehangolását célzó, a munkáltatókat érzékenytő, a társadalmi kapcsolatok létrejöttét ösztönző és egy belső, a szervezetépítéshez kapcsolódó képzés formájában. Az oktatás, felkészítés mellé segítő szolgáltatások is kapcsolódnak (például amíg egy édesanya részt vesz a munkaerőpiaci reintegrációt segítő képzésen, addig a kisgyermekére szakképzett gyermekfelügyelő vigyáz).

Előírás, hogy a központok mindegyike legalább 20 helyi munkáltatóval vegye fel a kapcsolatot és kössön együttműködési megállapodást. Ezek keretében a vállalatoknál tartott, érzékenytő képzésekkel, jogi tanácsadással és a kereslet-kínálat összehangolásával segítik az atipikus és a rugalmas munkaformák népszerűsítését és gyakorlati megvalósulását.

A pályázók további feladata, hogy felvegyék a helyben működő közösségekkel (civil, egyházi, önkormányzati szervezetekkel) a kapcsolatot és ezzel a hálózatosodással, kapcsolatrendszerrel is a családok életét segítsék.

A képzés, fejlesztés, felkészítés kapcsán a 3 év során minden központnak legalább 500 főt kell bevonni a projektbe és minimum 1000 főt szükséges elérni valamilyen kommunikációs csatornán.” https://www.csaladbaratorszag.hu/csalad_es_karrierpont

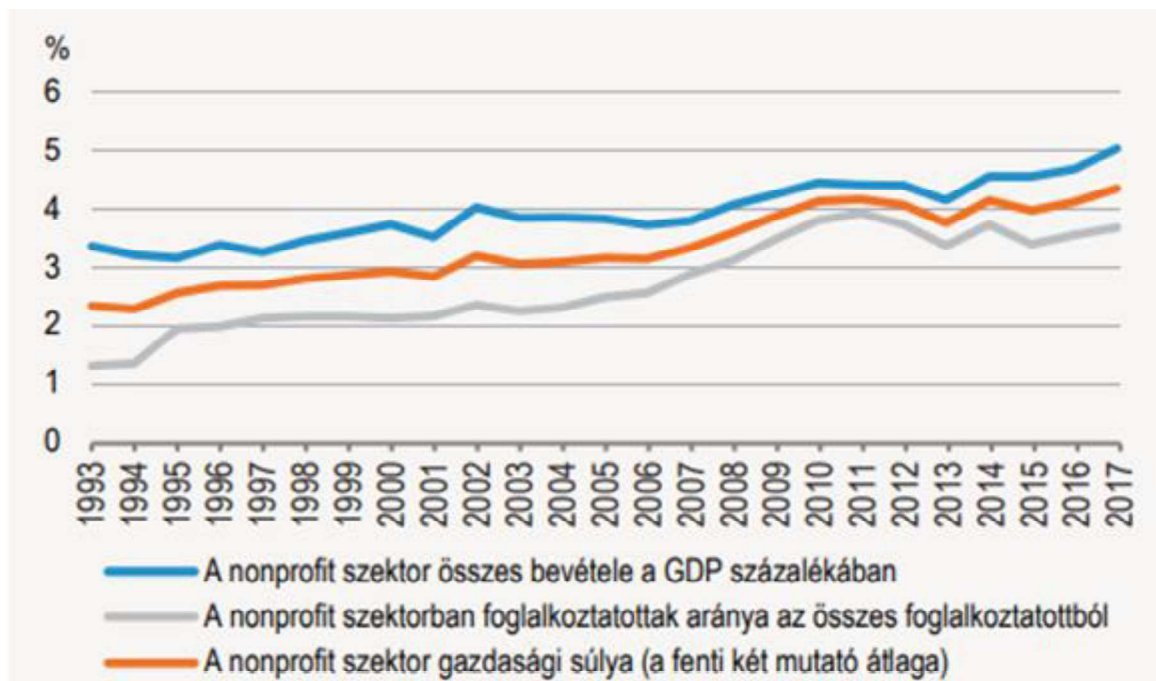
Miskolcon 3 db Család és KarrierPONT is működik, de nem igazán valósul meg a helyben működő civil közösségekkel a hálózatosodás, nem kerülnek bevonásra az egyes tevékenységek végzésébe, pl. humán szolgáltatások nyújtása, vagy képzések lebonyolítása.

3.2.3.9. A nonprofit szektor főbb jellemzői

<http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>

A Központi Statisztikai Hivatal 1993 óta éves rendszerességgel végez teljes körű adatgyűjtést a civil és egyéb nonprofit szervezetek tevékenységéről, gazdálkodásáról, humán erőforrásáról, **a legfrissebb adatok a 2017-es adatok, melyek 2019.január 15-én jelentek meg a Statisztikai Tükörben.** (A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői, 2017. (2019). STATISZTIKAI TÜKÖR, KSH, 2019. január 15.)

A nonprofit szférában 2017-ben 61.151 – az előző évinél 465-tel kevesebb – szervezet működött. A szervezetek számának csökkenése az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló 2011. évi CLXXV. (a továbbiakban: civil) törvény hatásának tudható be, amely a szektoron belül egy „tisztulási” folyamatot indított el. A munkavállalók számának 2011-ig tartó folyamatos növekedése az utóbbi években hektikussá vált. 2016-ban – az előző évben tapasztalt 2,5%-os csökkenéssel szemben – 4,4, 2017-ben pedig 6,3%-kal nőtt a szektorban foglalkoztatottak létszáma. A bevételek reálértéke 2014-től folyamatosan emelkedett, 2017-ben közel 14%-kal.

9. ábra: A nonprofit szektor nemzetgazdaságon belüli súlyának alakulása(1993. 100%)
 Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>, 2. ábra

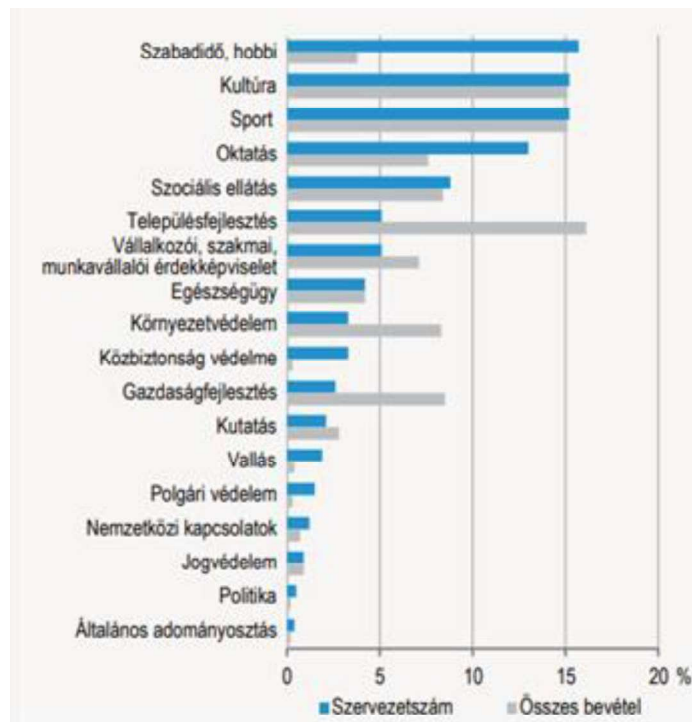
Megyei adatokat sajnos nem tartalmaz a KSH adatközlés, így csak azt láthatjuk, hogy a nonprofit szervezetek száma, megoszlása és összes bevétele településtípus szerint hogyan alakult 2017-ben. Igazán azt lehet megállapítani, hogy az alapítványok száma a „többi városban” a legnagyobb és a községekben a legalacsonyabb. Ehhez érdemes hozzáfűzni, hogy nagyon sok közoktatási (állami, magán és egyházi) egyaránt működtet Alapítvány az oktatás színvonalának emelése érdekében.

A nonprofit szervezetek száma, megoszlása és összes bevétele településtípus szerint (2017-ben)									
Településtípus	Alapítványok		Társas nonprofit szervezetek		Összesen		Összes bevétel, millió Ft	Megoszlás, %	Egy szervezetre jutó bevétel, ezer Ft
	száma	megoszlása, %	száma	megoszlása, %	száma	megoszlása, %			
Főváros	5 251	26,4	8 529	20,7	13 780	22,5	1 176 616,4	61,1	85 385
Megyeszékhely	4 362	21,9	7 917	19,2	12 279	20,1	313 386,4	16,3	25 522
Többi város	6 243	31,3	12 816	31,1	19 059	31,2	325 144,7	16,9	17 059
Község	4 071	20,4	11 962	29,0	16 033	26,2	109 310,9	5,7	6 817
Összesen	19 927	100,0	41 224	100,0	61 151	100,0	1 924 458,4	100,0	31 470

Forrás: KSH, 3.2.13. táblázat, saját szerkesztés

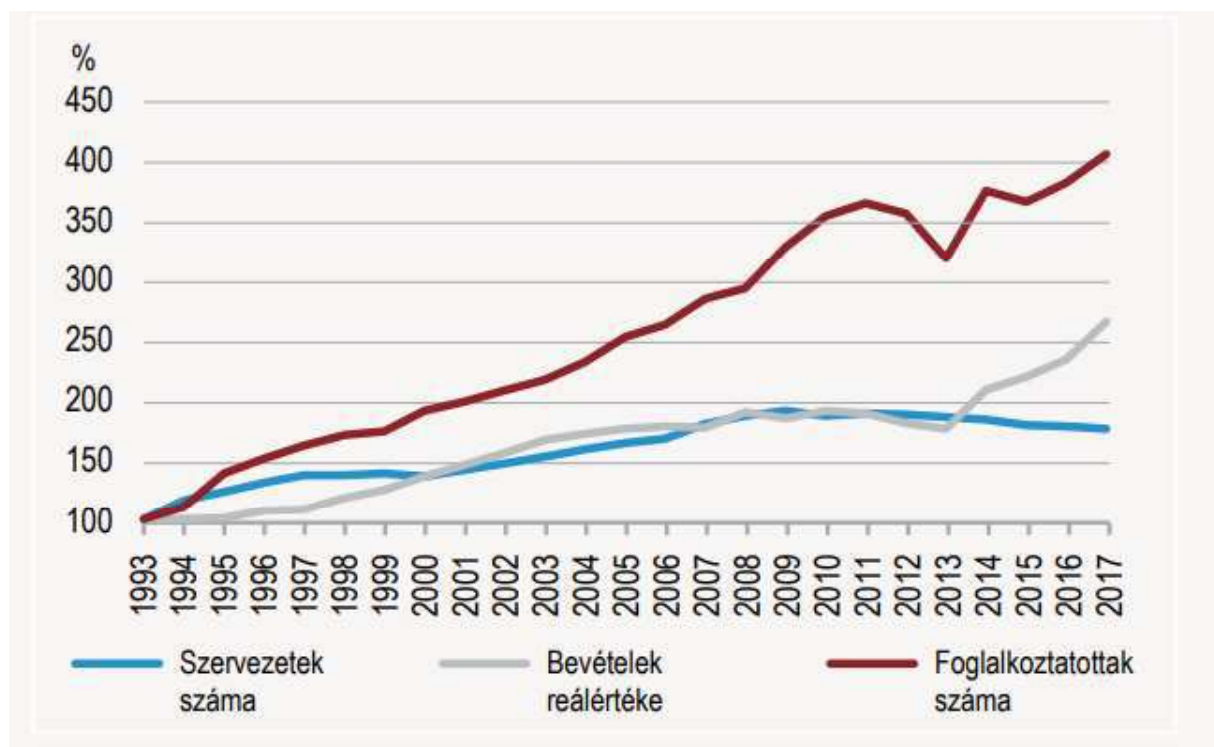
A fenti megállapítást támasztja alá a nonprofit szervezetek számának és összes bevételeinek megoszlását tevékenységi főcsoportonként mutató ábra is, hiszen 2017-ben a 61,2 ezer civil és egyéb nonprofit szervezet egyharmada (közel 20 ezer) alapítványi formában, kétharmada (41 ezer) társas nonprofit szervezetként működött. Az alapítványok jelentős részének tevékenysége a korábbiaknak megfelelően az oktatáshoz (33%), a szociális ellátáshoz (16%) és a kultúrához (15%) kötődött. A társas nonprofit szervezetek

körében a szabadidős (22%) és a sportegyesületek (21%), valamint a kulturális szervezetek (15%) aránya volt a legnagyobb.

10. ábra: A nonprofit szervezetek számának és összes bevételének megoszlása tevékenységi főcsoportok szerint, 2017.

Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>, 3. ábra

11. ábra: A nonprofit szektor legfontosabb mutatóinak alakulása (1993=100%)

Forrás: <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>, 1. ábra

A fenti összefoglaló adatok rávilágítanak arra, hogy 2013 óta bár nő a foglalkoztatottak száma és a bevételek reálértéke a nonprofit szektorban, ugyanakkor **folyamatosan csökken a szervezetek száma.**

3.2.3.10. Az ifjúságot, fiatalokat támogató nonprofit szervezetek

Az országos lefedettséggel rendelkező ifjúságot támogató szervezetek ezekről még a következő fejezetben részletesebben szólunk):

- a cserkészek (Magyar Cserkészszövetség)
- az Új Nemzedék Központok, Erzsébet Ifjúsági Alap
- a különböző egyházak által létrehozott ifjúsági csoportok.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében több olyan civil szervezet is működik, melyek elnevezése az ifjúsági munkára következtet, vagy az ifjúság alapszabályban rögzített célcsoportként szerepel. Mint minden civil szervezet esetében itt is az a legnagyobb probléma, hogy a legtöbb esetben 10-15-20 évvel korábban lefektetett céloktól már eltér a valós működés és tényleges ifjúsági munkát már nem végeznek. Az ifjúság, mint célcsoport ráadásul ugyan olyan hívószó, mint a hátrányos helyzetű csoportok, így nem is áll a szervezetek érdekében, hogy a cél szerinti tevékenységen változtasson, hiszen ebben az esetben több forrás lehetőségétől is elesne. Az ifjúsági szervezetek számba vételét az is nehezíti, hogy sok az oktatási intézményekhez, vagy normatív támogatásra jogosult sport, zenei szervezetekhez köthető alapítvány és egyesület, aminek egyetlen célja a forrásszerzés. Ennek köszönhetően torzul a szektorra fókuszáló valódi civil szervezetek száma.

Borsod-Abaúj-Zemplén megye ifjúságot segítő civil szervezeteit egyrészt a **fókuszcsoporton elhangzottak**, másrészt az interneten történő kutatás eredményei alapján mutatjuk be.

Interneten megtalálható a civil szervezetek listája többek között a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Civil Információs Centrum honlapján (<http://civil.info.hu/borsod-abauj-zemplen>), illetve Miskolc Megyei Jogú Város saját honlapján is felsorolja a városban működő civil szervezeteket (<http://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/varosinformacio/kozossegi-elet/civil-szervezetek>).

1. Háromkő Ifjúsági Természetjáró és Kulturális Egyesület

- <http://haromkoegyesulet.hu>
- Céljuk a fiatalok nevelése, közösségfejlesztése, szellemi és fizikai adottságaik fejlesztése. Természet és környezetvédelem, szabadidős sportok, egészségvédelem.

2. Bükki 900-as Egyesület

- <http://www.bfte.hu/news.php>
- 2002-ben alakult Miskolcon, azzal a céllal, hogy népszerűsítse a természetjárást, egészséges életmódot. Kirándulások, túrák szervezése.
-

3. „GYERE” Gyermekrehabilitációs Alapítvány

- <https://gyerealapitvany.hu/>

- Az alapítvány 1991-től támogatja a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórház Gyermekrehabilitációs Osztályát. Célja: állami gondozásban levő gyermekek kezelése, ellátása, tárgyi-, személyi- feltételek biztosítása.

4. Komlóstetői Kerékpáros Sport Klub

- http://factoryarena.hu/?page_id=293
- 1995-ben alakult azzal a szándékkal, hogy egy kisebb városrész kerékpározni szerető ifjúságát összefogja. Mára egy több száz tagot számláló szervezetté nőtte ki magát, melynek tevékenysége a kerékpáros és falmászó versenyek szervezésén, és a klub versenyzőinek támogatásán túl számos közhasznú program rendezésére, valamint az extrém sportközpont, a Factory Sport Aréna és a Bike Park üzemeltetésére terjed ki Miskolcon.

5. Edelényi Fiatalokért Közhasznú Egyesület

- <http://efke.hupont.hu/>
- Az egyesület célja a fiatal korosztály körében megismertetni és népszerűsíteni Edelényben a mozgást, a természetjárást, a néphagyományokat és a kulturális értékeket. Támogatják az egészséges életre való törekvést, a sport fontosságát.

6. Alapítvány Tiszaújváros Gyermekeinek Egészségéért

- <http://www.atgye-gyerekvilag.hu/>
- Az alapítvány célja Tiszaújvárosban a gyermekek egészséges életmódjának támogatása és segítése. Egészségvédelmi programok megvalósítása, sportrendezvények, szűrővizsgálatok.

7. Földalatti Kulturális és Ifjúsági Közhasznú Egyesület

- <http://www.foldalattikhe.hu/>
- 2002-ben alakult Miskolcon, az amatőr művészeti formációk felkarolása, támogatása a célja. A kulturálisan kiszorult fiatalok közösségét erősíteni, ezáltal egy szellemi műhelyt létre hozni. 2007-től ifjúságsegítő profilja is van a szervezetnek.

8. IFJÚSÁGÉRT ALAPÍTVÁNY

- 1994-ben alapították Miskolcon, elsődleges célja anyagi támogatás nyújtása az ifjúság körében működő önszerveződő csoportoknak, közösségeknek, egyéni támogatás nyújtása átmenetileg nehéz helyzetbe került fiataloknak, mentális kérdéseket érintő rendezvények, megmozdulások szponzorálása, az ifjúság képzését és továbbképzését, elhelyezkedési problémájának megoldásához kiadvány szerkesztésére, tanácsadás, információs szolgáltatás adása.

9. BÜKKI FIATALOK TERMÉSZETJÁRÓ EGYESÜLETE

- <http://www.bfte.hu/news.php>
- Az Egyesület 2002-ben alakult. Az egyesület célja a természetjárás népszerűsítése, egészséges életmódra nevelés elősegítése, propagálása. Természetszeretetre, honismeretre, a természethez való helyes viszonyulás kialakításának elősegítése. Az évek során tevékenységeink körét folyamatosan bővítettük, így mára többirányú, minden olyan nonprofit kezdeményezést felkarolunk, vagy elindítunk, amelyek során pozitív

eredményeket érhetünk el a természetvédelem, az egészséges életmódra nevelés területén.

Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, illetve Miskolcon is az ifjúságot, fiatalokat segítő civil szervezetek nagyon sok esetben iskolákhoz kötődnek, amelyek keretében az iskolások tanulási, sport, vagy szabadidős tevékenységét segítik. Ezek közül az alábbiakat emeljük ki, elérhetőségüket, illetve főbb tevékenységeiket leírva:

1. „Miskolc Egészséges Ifjúságért’ Alapítvány

- 3530 Miskolc, Bihari utca 1. VII/2.
- Iskolai és tömegsport szervezése és népszerűsítése a gyermekek körében. Elsődleges céljuk az úszás és vízilabda utánpótlás támogatása. Egészséges életmódra nevelés.

2. Miskolci Ifjúsági Matematikai Egyesület

- <http://www.uni-miskolc.hu/~matjun/junmathu.html>
<http://www.autizmus.n1.hu/>
- Célja a matematika tanulása, tanítása és népszerűsítése a középiskolás diákok körében. 1995-ben alakult Miskolcon.

3. Földes Ferenc Gimnázium Diáksport Egyesület bemutatása

- <http://www.ffg.hu/testneveles/826-foldes-ferenc-gimnazium-diaksport-egyesulet-bemutatasa>
- 1988-ban alakult. Célja, hogy a gimnázium diákjainak megszervezze a sport és szabadidős tevékenységét, felkészítse a középiskolai versenyekre.

4. Baross Ifjúságáért Alapítvány

- <http://baross-gmisk.sulinet.hu/csatolmany/alapitvanyunk>
- 1993-ban alapították, a Miskolci Szakképzési Centrum Baross Gábor Szakgimnáziuma tanulóinak támogatása minden téren: oktatás, iskolai és kulturális programok, sport, szabadidős tevékenységek, diákteljesítmények jutalmazása.

5. Miskolc Városi Diáksport Szövetség

- <http://mvdsz.hu/kezdolap/fooldal>
- 2010-ben alakult. Tagjai között szerepel a Miskolcon működő alap és középfokú oktatási intézmények. Céljuk, hogy a gyermekek egyre szélesedő köre kapcsolódjon be a rendszeres sportolásba és a versenyekbe.

6. Berzeviczy Ifjúságáért Oktatási Alapítvány

- <http://alapitvany.berzeviczy.sulinet.hu/>
- A Miskolci Szakképzési Centrum Berzeviczy Szakgimnáziumában dolgozó pedagógusok és az ott tanuló diákok támogatása, eszközeik fejlesztése, oktatási ismeretének bővítése és a diákok számára programok szervezése

7. Tiszaújvárosi Eötvös Gimnáziumért Alapítvány

- <http://www.eotvos-tuj.sulinet.hu/index.php?menu=3&aloldal=11>
- Az iskola rendezvényeinek támogatás a fő cél. Iskolai rendezvények, tanulmányi versenyek, iskolai felszerelések vásárlása és fejlesztése.

8. Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Diáksport és Szabadidő Egyesület

- <http://borsod-diaksport.hu/>
- Az ifjúság és diáksport területén a legnagyobb megyei civil szervezet. Céljuk, hogy minél több gyermeket tudjanak bevonni a sportba, ezáltal népszerűsíteni az egészségfejlesztő testmozgást.

9. Rakaczki Bence Alapítvány

- http://www.dvtk.eu/cikkek/1/56-Rakaczki_Bence_Alapitvany-cimke
- A DVTK utánpótlás sportolójának támogatása, azon fiatalok segítése, akik erre rászorulnak. Rakaczki Bence, a fiatalon elhunyt focista emlékére hozták létre.

10. Deák Ferenc Szakképző - Iskola Alapítvány

- <http://www.deaksuli.hu/>
- Az ózdi Deák Ferenc Szakképző Iskola alapítványa a tanulói jutalmazására, díjazására és az oktatók munkájának támogatására jött létre.

11. Surányi Endre Szakképző Iskoláért Alapítvány

- <http://www.suranyi-szki.sulinet.hu/>
- 1993-ban jött létre az alapítvány Ózdon, amely az iskolában lezajló programok támogatásában nyújt segítséget. Ilyenek pl.: tanulmányi versenyek, sportesemények, városi és iskolai diáknapok

12. Tokaji Ferenc Gimnázium Diáksport Egyesület

- <http://www.tfg.hu/intezmenyunk/iskolank/szervezetei/tokaji-ferenc-gimnazium-diaksport-egyesulet/>
- 2007-ben jött létre Tokajban azzal a céllal, hogy a gimnázium tanulóit támogassa a versenyzésben, sporteszközök beszerzésében. Számos szakosztály működik benne.

13. A szikszói Szepsi Csombor Márton Gimnázium tehetséges diákjainak támogatásáért alapítvány

- <http://www.szentmartonszikso.hu/szepi-tehetseg-alapitvany.html>
- Céljuk az iskola tehetséges diákjainak anyagi támogatása. Tanulmányi és más versenyek szervezése, külföldi cserekapcsolatok kiépítése.

14. Herman Ifjúságért Alapítvány

- <http://www.hermangimnazium.hu/1szazalek>
- A Herman Ottó Gimnázium alapítványa, csak az oda járó diákokat támogatja. Tanulmányi, sport versenyek. A külföldi tanulmányi utakat finanszírozza.

15. "LAURUS" ALAPÍTVÁNY A KIEMELKEDŐ TEHETSÉGEK TÁMOGATÁSÁRA

- <http://laurusalapitvany.hu/>
- 2006-ban jött létre. Bármilyen művészeti vagy tudományágban, illetve a sport vagy a divat terén kiemelkedő tehetséggel rendelkező személyeknek támogatás nyújtása tehetségük kibontakozásához, képességeik kamatoztatásához.

4. Ifjúságpolitikával foglalkozó állami szervezetek – minisztérium, államtitkárság, egyéb bevont intézmények, szervezetek

https://www.kormany.hu/download/f/b6/00000/EMMI_szervezeti%20felel%C5%91ss%C3%A9gi%20rendszer_vegl%20%282%29.pdf#!DocumentBrowse

4.2. Emberi Erőforrások Minisztériuma

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma és a hozzá tartozó államtitkárságok feladatai kiterjednek a szociális, társadalmi felzárkózási, családügyi, ifjúsági, egészségügyi, köznevelési, felsőoktatási, kulturális, egyházi, civil, nemzetiségügyi, valamint a sportérettel kapcsolatos szakpolitikák kidolgozására, megvalósítására és a megvalósítás nyomon követésére.

4.3. Az Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság

Az Egyházi, Nemzetiségi és Civil Társadalmi Kapcsolatokért Felelős Államtitkárság felelős a hazai civil társadalommal kapcsolatos feladatokért. Alapvető célkitűzése, hogy fejlessze az egyházakkal való kapcsolattartást, ápolja az állam és az egyházak viszony- és kapcsolatrendszerét, elősegítse a civil szervezetek hatékony működését, hangolja össze az ágazati és a kormányzati lépéseket, elősegítse az önkéntességi szerepvállalást, valamint támogassa a hazánkban élő nemzeti és etnikai kisebbségeket.

4.4. Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság

A Család- és Ifjúságügyért Felelős Államtitkárság célja a család szerepének erősítése, biztonságának javítása, a gyermekvállalás ösztönzése, feltételeinek javítása, az ifjúság lehetőségeinek kibővítése a sikeres felnőtté váláshoz, a kábítószer-probléma kezelése, illetve a szakterületre vonatkozó stratégiák, mint például a Nemzeti Ifjúsági Stratégia végrehajtása.

4.5. Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa

1292/2012. (VIII. 13.) Korm. határozat a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsáról

https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A12H1292.KOR&txtreferer=A1000043.TV&fbclid=IwAR0K06FZdX7-qhw3ijKi981iSRIbKHoZZKnmImA29Osg4hDr_KE4VvsjDtM

„1. A Kormány az ifjúsági korosztályok társadalmi integrációjának szükségességét felismerve, és a felelős társadalom kialakításában, a közösségi kapcsolatok fejlesztésében és az esélyegyenlőség megteremtésében betöltött szerepüket támogatva, valamint az ifjúsági korosztályok érdekeit képviselő szervezetek kormányzati tevékenységbe való bevonásának erősítése céljából a központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló 2010. évi XLIII. törvény 30. § (1) bekezdése alapján **létrehozza és működteti a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram Tanácsát** (a továbbiakban: Tanács).

2. A Tanács javaslattevő, véleményező és tanácsadói feladatokat lát el a Kormány és a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter (a továbbiakban: miniszter) részére.

3. A Tanácsnak a gyermek- és ifjúságpolitikával kapcsolatos feladat- és hatáskörei:

- a) véleményt nyilvánít a gyermek- és ifjúságpolitikát érintő szabályozási javaslatokról, illetve a hazai és nemzetközi jelentésekről, tájékoztatókról és beszámolókról,
- b) közreműködik a gyermek- és ifjúsági szolgáltatások fejlesztésének tervezésével és összehangolásával kapcsolatos feladatok ellátásában,
- c) közreműködik a gyermekek és az ifjúság élethelyzetének javításával kapcsolatos, a miniszter által előkészített programok kidolgozásában,
- d) részt vesz a gyermek- és ifjúságpolitika célkitűzéseinek, fejleményeinek a társadalommal való megismertetésében,
- e) gyermek- és ifjúságpolitikával kapcsolatos jogszabály-módosításokat, egyéb kormányzati döntéseket, új programokat javasolhat.

4. A Tanács a Gyermek és Ifjúsági Alapprogrammal kapcsolatban ellátja a jogszabályban megállapított feladat- és hatásköröket.

5. A Tanács tagjai:

a) a miniszter által vezetett minisztérium részéről a gyermek- és ifjúságpolitikai szakterület képviselője;

b) az országos önkormányzati érdekszövetségek által közösen jelölt egy személy;

c) az alábbi szervezetek által jelölt, az ifjúsági területen tevékenykedő egy-egy személy:

ca) Ifjúsági Szolgáltatók Országos Szövetsége,

cb) Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája,

cc) Nagycsaládosok Országos Egyesülete,

cd) Magyar Cserkészszövetség;

d) azon egyházak, illetőleg felekezetek által közösen jelölt két személy, amely egyházak, illetőleg felekezetek a Magyarország területén mind az általános és középiskolai nevelésben és oktatásban, mind a felsőoktatási alap- és mesterképzésben és a doktori képzésben hitéleti, illetőleg nem hitéleti célú oktatást, nevelést és képzést biztosító köz- és akkreditált belföldi felsőoktatási intézményekkel rendelkeznek.

6. A Tanács 5. pont b)-d) alpontja szerinti tagjait (a továbbiakban: felkért tag) - a szervezet képviselőjét ellátó testület (személy) jelölésére - a miniszter három évre írásban kéri fel.....

10. A Tanács működtetésével kapcsolatos **titkársági teendőket a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet** látja el.

11. A Tanács a miniszter által - a Tanács tagjainak előzetes véleményére figyelemmel - meghatározott ügyrend és munkaterv szerint, de legalább negyedévente ülésezik. A Tanács feladatainak végrehajtásáról évente két alkalommal írásban tájékoztatja a minisztert.

12. A Tanács tagjai tevékenységükért tiszteletdíjban nem részesülnek.

13. A Tanács ülései nyilvánosak. A Tanács ügyrendjét, éves munkatervét, titkársága elérhetőségét, valamint az ülésein elhangzottak alapján készített összefoglalókat a minisztérium honlapján közzé kell tenni."

https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A12H1292.KOR&txtreferer=A1000043.TV&fbclid=IwAR0K06FZdX7-qhw3IjKi981iSRIbKHozZKnmImA29Osg4hDr_KE4VvsjDtM

Az emberi erőforrások minisztere a Gyermek és Ifjúsági Alapprogram, valamint az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő összehangolt működésén keresztül valósítja meg a Kormány ifjúságpolitikai célkitűzéseit.

A Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsa hatáskörét, illetékességét, feladatait a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram és a Regionális Ifjúsági Irodák működéséről szóló 2/1999. (IX. 24.) ISM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 6. §-a, valamint a Gyermek- és Ifjúsági Alapprogram Tanácsáról szóló 1292/2012. (VIII. 13.) Korm. határozat 3. pontja határozza meg.

Az Alapprogram Tanácsának feladata:

- a) dönt az Alapprogram - az országos és a regionális támogatási rendszerben felhasználható - keretösszegeinek irányairól és arányairól, a központi pályázatok meghirdetéséről, a pályázatok, illetve támogatási igények elbírálásának szempontjairól és a támogatások felhasználásának ellenőrzési és értékelési rendjéről,
- b) dönt a pályázatok, illetve támogatási igények elbírálásának rendjéről, az elbírálásban résztvevők köréről,
- c) a hozzá beérkezett pályázatok, illetve támogatási igények alapján - a miniszter véleményének előzetes meghallgatásával - dönt a támogatások odaítéléséről,
- d) meghatározza a támogatások kedvezményezettjeivel kötendő szerződések tartalmát, a kedvezményezettek értesítésével, a velük való kapcsolattartással összefüggő szabályokat és feladatokat,
- e) közreműködik az ellenőrzési és értékelési feladatokban,
- f) az Alapprogram működésének tapasztalatai és értékelése alapján javaslatot tesz a miniszternek a 2. § (2) bekezdésében meghatározott célok keretei között az éves prioritásokra, az éves költségvetési törvény tervezésével összhangban a költségvetési keretösszegre,
- g) kapcsolatot tart és egyeztet a hasonló célú támogatásokat nyújtó döntéshozó testületekkel,
- h) meghatározza ügyrendjét és a működésének nyilvánosságával összefüggő szabályokat,
- i) összehangolja a Regionális Ifjúsági Tanácsok munkáját,
- j) közreműködik a gyermek- és ifjúsági szolgáltatások fejlesztésének tervezésével és összehangolásával kapcsolatos feladatok ellátásában, e körben együttműködik a területfejlesztésért felelős központi államigazgatási szervekkel, valamint az Országos Területfejlesztési Tanáccsal,
- k) közreműködik a gyermekek és az ifjúság élethelyzetének javításával kapcsolatos, a gyermek- és ifjúságpolitikáért felelős miniszter által előkészített programok kidolgozásában,
- l) részt vesz a gyermek- és ifjúságpolitika célkitűzéseinek, fejleményeinek a társadalommal való megismertetésében,
- m) feladatainak ellátása során együttműködik az Országos Fogymatékosságügyi Tanáccsal, illetve a Roma Integrációs Tanáccsal.

<http://emmiugyfelszolgalat.gov.hu/sport/gyermekek-ifjusagi/gyermekek-ifjusagi-alapprogram-tanacs>

4.5.1. Országos önkormányzati érdekszövetségek

„A MÖSZ célja a magyar önkormányzati érdekek képviselése, megjelenítése és védelme 1990-ben történt megalakulásának elhatározása óta. Szövetségünk részt vesz az önkormányzati érdekszövetségek számára biztosított, jogszabály által előírt egyeztetési fórumokon, tagjainkkal és együttműködő partnereinkkel, önkormányzati tisztségviselőkkel partnerségben folytat eszmecseréket az önkormányzatok számára fontos kérdéskörökben. Fontos számunkra a hitelesség és a szakmai pontosság az önkormányzatokat érintő kérdéskörökben a kormányzati döntéshozatali eljárásban adott önkormányzati válaszok, álláspontjaink megfogalmazása, valamint a szakpolitikai területeken rendezett konferenciák, szemináriumok, képzések, eszmecserék során.”

<http://www.moszlap.hu/hu/content/szovetsegunkrol>

4.5.2. Ifjúsági Szolgáltatók Országos Szövetsége

„Az ISZOSZ az Ifjúsági Szolgáltatók Országos Szövetsége 2011-ben alakult az ifjúsággal foglalkozó szakemberek és szervezetek ernyőszervezeteként.

Céljaik:

- a hazai ifjúsági szolgáltatások minőségfejlesztésének segítése,
- ifjúsági szervezetek és fiatalokkal foglalkozó szakemberek számára szakmai segítség és háttérbázis biztosítása,
- szakmai találkozások és képzések szervezése - ifjúság szakmai folyamatok és a tudásmegosztás támogatása.

Tagjaik és önkénteseik szakmai tanácsadói feladatokat is ellátnak, legyen szó egy induló ifjúsági szolgáltatás szakembereinek támogatásáról, ifjúság szakmai bizottságok munkájáról vagy szakmapolitikai döntések előkészítéséről. Részt vettünk a Fiatalok Lendületben Program Értékelő Bizottságában, a GYIA munkájában, a NIT megalakulásában, az Eurodesk hazai hálózatának támogatásában.

Fontos számunkra a magas szakmai színvonal fenntartása, ezért képzéseken vesznek részt és maguk is szerveznek szakmai programokat. Részből folytatni kívánják a HAYICO (Magyarországi Ifjúsági Információs és Tanácsadó Irodák Szövetsége) szakmai munkáját, kiegészítve a jelen kor kihívásaira adandó válaszokkal.”

<http://iszosz.org/magunkrol.html>

4.5.3. Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája

„A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK) a magyarországi felsőoktatási intézmények hallgatói önkormányzatainak demokratikus alapon szerveződő és működő országos érdekképviseleti szervezete. Tagjai az ország állami és az állam által elismert nem állami felsőoktatási intézményekben működő hallgatói önkormányzatok.

A HÖÖK a magyar felsőoktatás átfogó fejlesztése érdekében intézményi és regionális szinten nem megoldható felsőoktatási- és ifjúságpolitikai feladatokat végez. A HÖÖK felelősséget érez a határon túli magyar hallgatókért is, valamint elősegíti a magyar

hallgatóság érdekeinek érvényesítését mind hazai, mind nemzetközi téren, különös tekintettel az Európai Unió tagállamaira.

E területeken különösen a jogszabályok alkotását kezdeményezi. Ezen kívül véleményt nyilvánít a jogszabályok tervezeteiről, szakmai előadásokat, vitaüléseket rendez, szervezi és segíti a tagjai közötti információáramlást.

Tagjait képviseli országos és nemzetközi fórumokon, továbbá együttműködik más hazai és nemzetközi, felsőoktatással és ifjúsági érdekképviseléssel foglalkozó szervezetekkel."

<https://hook.hu/cms/szervezetunk>

4.5.4. Nagycsaládosok Országos Egyesülete

„A Nagycsaládosok Országos Egyesülete (NOE) 1987-ben alakult. Az Alapszabályban rögzített célok azóta is érvényesek: az élet és az anyaság tiszteletére nevelés, a házasságért és a jövő generációért érzett felelősség erősítése, a nagycsaládok sajátos érdekeinek képviselete és szolgálata, a nagycsaládok egymást ismerő és segítő közösségekké szervezése.

A NOE tagjai azok lehetnek, akik háztartásukban legalább három gyermeket nevelnek vagy neveltek fel, az egyesület céljaival és feladataival egyetértenek, és lehetőségeik szerint részt vesznek azok megvalósításában.

A NOE pártoktól, felekezettől, ideológiáktól mentesen tevékenykedik. A sokszínű tagságot összetartó közös érték a család.

Az egyesületnek jelenleg mintegy 12.000 család a tagja, akik közvetlenül vagy tagegyesületen keresztül tartoznak a NOE-hoz. Szerte az országban több mint 250 helyi közösségünk tevékenykedik. Hét regionális központunk működik: Al-Duna (Pécs), Balaton (Nyrád), Dél-Alföld (Orosháza), Észak-Magyarország (Gödöllő), Felső-Duna (Győr), Felső-Tisza (Debrecen), Közép-Magyarország (Monor). Egyesületeinkben folyamatosan kb. 1500 önkéntes dolgozik."

<https://noe.hu/rolunk/>

4.5.5. Magyar Cserkészszövetség

„A magyarországi cserkészmozgalom célja, hogy **a társadalmat olyan életrevaló, elkötelezett, felelős, egészséges polgárok alkossák**, akiknek fontos, hogy önmaguk folyamatos nevelése által az Isten felé növekedjenek. Ennek érdekében életmodellt nyújtunk, illetve ifjúságnevelést végzünk önkénteseink segítségével. Magyarországon a helyi közösségekkel együttműködve **7 éves kortól mindenki számára nyújtjuk ezt**, aki nyitott elveinkre és közössége életében tevékenyen részt vállal. Mindehhez saját nem-formális nevelési módszerünket, a cserkészmodszert hívjuk segítségül, amely a következő elemekből áll:

- a kisközösségi (őrsi) rendszer,
- fogadalom és törvények,
- a cselekedve tanulás,
- folyamatos és ösztönző, vonzó és hasznos programok főként a természetben,
- a magyar kultúra ápolása különös tekintettel népi hagyományainkra. A cserkészpedagógiai alapjait több, mint 100 éve fektette le az angol Robert Baden-Powell, de

kiscsoportos rendszeren és cselekedve tanuláson alapuló cserkész módszer aktuálisabb, mint valaha!”

<https://www.cserkesz.hu/latogatok/magunkrol>

4.5.6. Európai és hazai fiatalok érdekérvényesítő ernyőszervezetei

Több európai érdekérvényesítő ernyőszervezet is segíti a fiatalokat, illetve a fiatalokkal foglalkozó szervezeteket nemzetközi szinten. Az Európa Tanács által létrehozott és működtetett **Európai Ifjúsági Fórum** (EIF) https://europa.eu/youth/hu/article/50/5921_es gyűjti össze az Európában tevékenykedő országok hatókörű nemzeti ifjúsági tanácsokat.

Az Európai Ifjúsági Fórum lehetőséget biztosít arra, hogy a fiatalok Európa-szerte kifejezésre juttassák véleményüket és elképzeléseiket, illetve, hogy érvényt szerezzen érdekeiknek, és az aktív társadalmi részvétel ösztönözze őket.

Az Európai Ifjúsági Fórum (EIF) arra törekszik, hogy:

- helyzetbe hozza, felkészítse, és arra ösztönözze a fiatalokat, hogy tevékenyen részt vegyenek a társadalomformáló folyamatokban – különösen az európai integrációban;
- érvényt szerezzen jogaiknak, és lehetőségeket teremtsen számukra;
- javítsa életkörülményeiket;
- képviselje és kifejezésre juttassa véleményüket Európában, ahol a fiatalok egyenrangú polgároknak számítanak, és ösztönzésben, illetve támogatásban részesülnek annak érdekében, hogy – országhatároktól függetlenül – teljes mértékben kibontakoztassák a képességeiket.

Magyarországnak egyelőre csak megfigyelői státusza van a Fórumban.

Az EIF-en kívül több más európai szintű érdekérvényesítő és képviselő szervezet is van: **EYRICA (Európai Ifjúsági Információs és Tanácsadó Ügynökség), EYF (Európai Ifjúsági Alapítvány), ECYC (Európai Ifjúsági Klubok Konföderációja).**

Európában két ifjúsági központ működik, az egyik a Budapesti Európai Ifjúsági Központ Budapesten, míg a másik a franciaországi Strasbourgban.

Hazánkban országos szinten a legfőbb ifjúsági érdekérvényesítő szervezet a Nemzeti Ifjúsági Tanács (NIT). <https://ifjusagitanacs.hu/> Feladata a döntéshozók, a nemzetközi szervezetek és az ifjúság közötti hatékony párbeszéd megteremtése és a fiatalok fejlődésének elősegítése.

Magyarországon több, specializált érdekérvényesítő szervezet is működik, ilyen például a **Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciája (HÖÖK), Fiatal Vállalkozók Országos Szövetsége (FIVOSZ), Doktoranduszok Szövetsége.**

5. Romániai kutatások és vizsgálatok

5.1. Interkulturális Közösségek Egyesülete

A Románia ifjúságpolitikával foglalkozó dokumentumok elemzését, bemutatását és a kutatások lebonyolítását az Interkulturális Közösségek Egyesülete bevonásával végeztük.

Az Interkulturális Közösségek Egyesülete 2008-ban alapult egy fiatal csoport kezdeményezésére, akiknek az volt az álma, hogy munkájukkal hozzájáruljanak a környezetük jobbá tételéhez. Azzal a céllal jött létre az egyesület, hogy különböző fenntartható kezdeményezések által népszerűsítsék, és bizalmat nyerjenek el a romániai közösségnek Európa szerte.

Az egyesület aktívan dolgozik a fiatalokkal, fő tevékenységi körük központjába a fiatalokat helyezve. Bár az egyesület több különböző típusú programon belül is szokott pályázni, tapasztalata nagyrésze az Erasmus+ Programból származik. Az elmúlt évek tapasztalataiból ítélve, az Erasmus+ Program teszi leginkább lehetővé, hogy egyesület elérje céljait, pontosabban, hogy kisebb-nagyobb projektek által segítse a fiatalokat abban, hogy szakmailag és személyesen fejlesztve magukat, - nem formális oktatás által -, olyan tapasztalatokra tegyenek szert, amelyek kamatoztathatók lesznek a későbbiekben mind a munkaerő piacon való elhelyezkedésben, mind a hétköznapi életükben.

Az elmúlt tíz évben, az egyesület részt vett több mint 60 ifjúsági cserén Európa szerte, valamint kivitelezett 12 saját ifjúsági cserét, 1 szemináriumot, és küldő szervezetként 25 önkéntest küldött ki különböző EVS projektekre. Az Egyesület évente 200 fiatalot mozgósít az Erasmus+ projektek által, valamint egy széleskörű kapcsolathálóval rendelkezik más, Európában működő ifjúsági egyesületekkel.

Az Interkulturális Közösségek Egyesületét egy meglehetősen kicsi csapat működteti, pontosabban, 3 állandó tag, valamint 10 besegítő önkéntes, ennek ellenére, az elmúlt évek tevékenységeit tekintve elmondható, hogy az egyesület, más, nagyobb és több taggal rendelkező egyesület mellett is megállja a helyét, ez pedig a következő tényezőknek köszönhető:

Az Egyesület csapatának meghatározó értékei az együttműködés, egyenes kommunikáció és átláthatóság. Az Egyesületet nem a hierarchikus, szabályorientált kultúra jellemzi, hanem egy olyan támogató kultúra, amelyen belül minden tagnak lehetősége van érvényesíteni saját ötleteit, valamint a döntéshozás nagy mértékben csapat szinten történik.

Projektjeik tervezésében és kivitelezésében nagy hangsúlyt fektetnek a fiatalokra, így a projektvezetés minden szakaszába igyekeznek bevonni őket, és a lehető legjobban rájuk szabni a tevékenységeket.

Az Egyesület annak is köszönheti eddig elért eredményeit, hogy csapata egy konkrét, közös cél eléréséért dolgozik, valamint kivitelezett projektjeiknek olyan látható, kézzel fogható eredményei vannak, amelyek arra készítetnek, hogy további projektek és kezdeményezések által igyekezzenek még több fiatal életében pozitív változásokat kiváltani.

5.2. Ifjúságpolitika Romániában és Bihar megyében

Az ifjúsági stratégia kontextusa

Az első ifjúsági „stratégia”

Az ifjúságpolitika területén a stratégiai tervezés első kísérletét Romániában 2001 végén végezték el. Az „Ifjúsági Nemzeti cselekvési terv – Románia” nevet viselő dokumentum 8

célkitűzést tartalmazó listát írt elő, amelyek közül az első 4 pontot a Részvétel címszó alá egyesítették (gazdasági, állampolgári és politikai, kulturális és az oktatásban való részvétel), ehhez további 4 pontot adtak hozzá: a marginalizáció és a kirekesztés tényezőinek csökkentése, a kreativitás ösztönzése, az európai térség mobilitásának előmozdítása, és az intézményi keret optimalizálása.

Európai szintű stratégiák

Európában az ifjúsági területen való nemzeti politikák koordinálása és fejlesztése leginkább az elmúlt 10-15 évben lett hangsúlyos.

1997-ben Az Európai Tanács megkezdte a nemzeti ifjúsági politikák nyomon követésének folyamatát. 2001-ben közzétették az Európai Bizottság fehér könyvét (White Paper). A könyv célja az volt, hogy biztosítsa a fiatalok lehetőségét arra, hogy kifejezhessék nézőpontjukat, és bevonva érezzék magukat a közpolitikában. Ebből a szempontból a könyv azt kéri a tagállamoktól, hogy nagyobb hangsúlyt fektessenek az ágazati politikákon belül az ifjúságra, mint például a foglalkoztatás és a társadalmi integráció, az oktatás, az élethosszig tartó tanulás, a mobilitás, a rasszizmus és az idegengyűlölet. Ebből a szempontból az ifjúsági politika egy transzverzális politikaként volt létrehozva, különböző más ágazati közpolitikával összehangolva. Továbbá, a könyv megalapozza a tagállamok között egy koordináló mechanizmust, amelynek a következő fő irányokat követik: új módszerek bevezetése a fiatalok közéletben való részvételét illetően, javítani a fiatalok európai kérdésekről való tájékoztatását, ösztönözni az önkéntességet, és javítani az ifjúsági kérdésekkel kapcsolatos (tudományos) ismereteket.

Ezek az irányok képezték továbbra is a tagállamok által kidolgozott ifjúsági stratégiák többségének szerkezetét.

2009 áprilisában az Európai Bizottság új tervezési dokumentumot mutatott be, „Az EU ifjúsági stratégiája – befektetés és érvényesítés. Megújított, nyílt koordinációs módszer a fiatalok kihívásainak és lehetőségeinek megcélzására.” A jövőbeni európai ifjúsági politikára vonatkozó stratégiát javasolnak, és mind a tagállamokat, mind a Bizottságot felkérlik, hogy működjenek együtt az ifjúságpolitika területén a megújított koordinációs módszer keretében. Az ágazatközi megközelítés elfogadásával az európai stratégia arra törekszik, hogy a fiatalokat számos jelenlegi kihívással szembesítse. A széles körű konzultáció alapján a következő kihívások bizonyultak a legfontosabbnak: az oktatás, a foglalkoztatás, a társadalmi befogadás és az egészségügy.

Az Európai Unió ifjúsági elképzelései két megközelítésen alapulnak: az ifjúságba történő befektetés, ami azt jelenti, hogy növelni kell az ifjúságpolitikai területek fejlesztésére fordított forrásokat, amelyek a fiatalokat a mindennapi életükben befolyásolják, valamint növelni a fiatalok képességeit, amely a potenciál előmozdítására vonatkozik, a társadalom megújításának és az értékekhez és célokhoz való hozzájárulás érdekében.

Nemzeti ifjúsági stratégia 2014 – 2020

A stratégia általános célja:

Támogatni a fiatalok aktív részvételét az ország gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai életében, egyenlő esélyeket biztosítva az oktatáshoz, a foglalkoztatáshoz és a tisztességes életkörülményekhez való hozzáféréshez, beleértve a kiszolgáltatott csoportokat is.

1. A stratégia alapelvei:

- a.) Globális és integrált stratégia kidolgozása és támogatása, és a jelenlegi társadalmi kutatás eredményei alapján megalapozni ezt.
- b.) A fiatalok és az ifjúsági szervezetekkel folytatott strukturált párbeszéd révén a fiatalok elismerése a társadalom forrásaként, és a fiatalok politikai döntéshozatalban való részvételének biztosítása.
- c.) Központi és helyi hatóságok és intézmények együttműködése ifjúsági és civil szervezetekkel a fiatalok életét érintő valamennyi kérdésben.
- d.) A megkülönböztetésmentesség biztosítása és a nyilvános forrásokból finanszírozott programok, szolgáltatások és ifjúsági tevékenységekhez való egyenlő hozzáférés biztosítása fajtól, nemtől, életkortól, vallási hovatartozástól, etnikai vagy társadalmi eredettől, politikai orientációtól vagy bármely más jellemzőtől függetlenül.
- e.) A tolerancia és a különbségek elfogadásának támogatása minden ifjúsági programban és minden olyan intézményben, amely állami forrásokból finanszírozott.
- f.) Figyelembe venni a fiatalok életkörülményei, szükségletei, törekvései, érdekei és attitűdjei közötti különbségeket a különböző tényezők miatt, különös figyelmet fordítva azokra, akik eltérő okokból kevesebb lehetőséggel rendelkeznek.
- g.) A fiatalok széles körű részvételének biztosítása a közéletben, és biztatása az egyéni vagy csoportos felelősségvállalásra. A közpolitikák tervezésének és végrehajtásának folyamatossága és összehangolása.
- h.) A szubszidiaritás biztosítása a felelőségek elosztásában, annak érdekében, hogy a politikák, programok és tevékenységek a legmegfelelőbb szinten legyenek koordinálva és végrehajtva az eredményesség és a hatékonyság szempontjából.
- i.) Az eredményorientált irányítás kapacitásának biztosítása az összes ifjúságpolitika, programok és intézkedések végrehajtásáért felelős szervezet szintén.
- j.) Az átláthatóság, az információhoz és a az információs technológiákhoz való hozzáférés biztosítása, amely minden fiatal számára és a stratégia végrehajtásában részt vevő valamennyi struktúrának megfelelő.
- k.) Adott esetben a gyermekek politikai dimenziójának, jogainak és védelmének bevonása, tekintettel arra, hogy a fiatalok életét és a jövőbeni kilátásait jelentősen meghatározza a gyermekkorban kapott lehetőségek, támogatás és védelem.

2. A beavatkozás fő területei

- a.) Kultúra és nemformális oktatás
- b.) Egészség, sport és szabadidő
- c.) Részvétel és önkénteskedés
- d.) Foglalkoztatás és vállalkozás

Stratégia végrehajtása

A stratégiát nemzeti, regionális, megyei és helyi szinten kell végrehajtani, a kormányzati hatóságok részvételével, valamint a civil társadalmi szervezetek és az ifjúság részvételével.

A Független koordinációért és kommunikációért egy koordinációs tanácsadó bizottság felelős, amelyet az Ifjúsági és Sportminisztérium vezet, beleértve a többség képviselőit és az érintett szervezeteket.

Az ágazatokon átívelő tevékenységek összehangolását a célok elérése érdekében az Ifjúsági és Sportminisztérium szinten kell végrehajtani, egy olyan stratégia-végrehajtási terv alapján, amely magában foglalja mind ISM-programokat, mind a beavatkozásokat, valamint az ifjúságpolitika több jelentős szereplőjét.

Bihar megye

A stratégia végrehajtásának koordinálásáért felelős Ifjúsági és Sportminisztérium dekoncentrált közszolgáltatása Bihar megyében a Bihar Megyei Sport- és Ifjúság Igazgatóság, amely biztosítja az ISM stratégiájának és programjainak megvalósítását a sport, ifjúság és rekreációs központok területén, Bihar megye szintjén.

A Bihar Megyei Sport- és Ifjúság Igazgatóság tevékenységei közé tartoznak: a sport és ifjúság területén végzett tevékenységek szervezése, ezekben való részvétel, felügyelés és értékelés. A rekreációs, turisztikai, sport-, gyermek- és ifjúsági táborok céljára használja a rekreációs központokat, tematikus táborokat, szemináriumokat, nemformális oktatási kurzusokat szerveznek fiataloknak és diákoknak, a hátrányos helyzetűek és a fogyatékkal élők számára speciális programokat szervez és valósít meg.

A Bihar Megyei Sport- és Ifjúság Igazgatóság évente hirdet meg versenyt helyi ifjúsági projektek megpályázására.

Néhány, a múlt évek ifjúsági kezdeményezései közül:

„A sonkolyosi szabadidős központ környékének megtisztítása”, „Az Ifjúság hete Bihar megyében”, „Légy te is önkéntes”, „A természet fiatal képviselői”, „Vegyél részt, avatkozz bele!” Stb.

Annak ellenére, hogy Bihar megyének jelenleg nincs egy teljes megyét átfogó, konkrét ifjúságpolitikai stratégiája, az ifjúság felkarolásáért, valamint az ifjúság fejlesztését, képzését, valamint támogatására irányuló feladatokat egyrészt a Bihar Megyei Sport- és Ifjúság Igazgatóság látja el, valamint kisebb, periodikus, célzott tevékenységek által a megyében működő ifjúsági szervezetek.

5.3. A romániai fiatalokkal foglalkozó szakemberek kérdőíves felmérésnek eredményei

Bihar megyében 100 fő töltötte ki az online kérdőívet, a legtöbben Nagyváradon végzik munkájukat, a válaszadók közül a legtöbben a közszférában (45 fő), illetve a nonprofit szektorban (35 fő) dolgoznak, míg a versenyszférát 20 fő képviselte, a válaszadók leginkább az oktatás, kultúra, szabadidő és hobbi területén nyújtanak valamilyen fajta szolgáltatást. A válaszok közül kiemelhető még a szociális ellátás, a sport, a környezetvédelem, a nemzetközi kapcsolatok. A válaszadók kb. 2/3-a ezeken a területeken végzi a különböző tevékenységeket.

A fiatalok hetente többször keresik fel a szolgáltatást nyújtókat, ez annak köszönhető, hogy a válaszadók közül nagyon sokan foglalkoznak szociális szolgáltatással, ami nem mindennapos kapcsolatot igényel, nem úgy mint a magyaroknál tapasztalt esetben, ahol az oktatás volt a legkiemelkedőbb. Szembetűnő viszont, hogy 100 megkérdezettből 85 fő

mondta azt, hogy személyesen keresik fel őket a fiatalok. Mivel a legtöbb szervezet a személyes kapcsolatokat igényel (pl: oktatás, szabadidős tevékenység, szociális szolgáltatás), így erre a kérdésre kapott válaszok itt is relevánsak. Az egyik kérdés a leggyakoribb szolgáltatásokra vonatkozik, amelyeket igénybe vesznek a fiatalok a megkérdezettek szervezetétől. Mivel a válaszok nagyon sok területet érintettek, ezért igyekeztünk őket öt fő kategóriába sorolni. Egyértelmű, hogy a szociális tevékenységekkel kapcsolatos szolgáltatásokat veszik igénybe a fiatalok, valamint a szabadidővel kapcsolatos tevékenységeket. A gyermek- és ifjúságnevelés csoportba olyan válaszokat válogattunk, mint például ifjúságnevelés, cserkészlet, táborok, hagyományörzés ... stb. Még az egyéb kategóriába tartoztak többek között például a jegyvásárlás, kerékpárbérlés, különböző helyszínek bérlése. A megkérdezettek többsége nem tud önszerveződő fiatal közösségekről a településen, akik viszont igennel válaszoltak meg is neveztek ilyen közösségeket, mint például Partiumi Háló Egyesület, Autizmusért Egyesület, ROVE, NMD, diák tanács, cserkészlet stb. A válaszadók szerint nem fontos a fiatalok megléte a településeken az önszerveződő közösségek létrejöttével kapcsolatban. Ez abból adódhat, hogy a válaszadók úgy gondolták, hogy van elég fiatal a településen, vagy valamilyen más okból kifolyólag nem tudtak ezek a közösségek megalakulni. A válaszadók számára nem nagy probléma, hogy nincs közösségi tér a szerveződéshez, szemben a magyarországi válaszadókkal, akik fontosnak tartották. A válaszadók véleménye alapján megoszlanak a válaszok, mivel egy részük úgy gondolja, hogy nem fontos a felnőtt segítség a szerveződéshez, még egy másik részük ennek ellenkezőjét véli. A válaszadók a legfőbb problémának azt tartották, hogy az ilyen önszerveződő közösségek kialakulásához nincs elég vagy nincs segítő, támogató szervezet, amelyek könnyebbé tennék a létrejöttüket. A válaszadók szerint mind a kiképzett vezető személyek, mind a közösségi tér a szerveződéshez, mind a felnőtt segítség, mind a segítő, támogató szervezetek hatékonyan segítenék a fiatalok közösségi szerveződését. Hogy milyen tényezők erősítenék a fiatalok önszerveződését az adott településen azt a választ kaptuk, hogy a szociális támogatás, közösségi élet. Ilyen tényezők lehetnének például a szociális háttér, aktív közösségi élet. A megkérdezettek szerint a fiatalok leginkább a végzettségüknek megfelelő munkahelyi kínálatot, a lakhatáshoz szükséges önkormányzati segítséget, a magas pénzkereseti lehetőségeket, valamint az egészségügyi ellátás meglétét tartják a legfontosabbnak a település élhetőségének szempontjából. Fontos még a szórakozási lehetőségek, kulturális szolgáltatások megléte. A kérdőív utolsó pontja az volt, hogy alkossanak véleményt a fiatalok elvárásaival, illetve helyben tartásával kapcsolatban. Összefoglalva a válaszokat röviden itt is az mondható el, hogy nagyon hasonlóak a BAZ megyeiek válaszához, hiszen itt is kiemelték a megfelelő munkahelyek létét, a magas pénzkereseti lehetőségeket, élhető települést, valamint az oktatás fontosságát, a stabil gazdaságot, a fiatalok megbecsülését.

5.4. Online kérdőíves kutatás a 18-29 év közötti Bihar megyei fiatalok körében

A romániai online kérdőíves kutatás a Bihar megyében élő, vagy onnan származó, 18-29 év közötti Román és Magyar nemzetiségű fiataloknak szólt, a nekik szánt kérdőíveket jelenlegi tartozkodási helyük szerint három kategóriára osztottuk, ezekre pedig összesen 117 válasz érkezett, amelyből:

- a) Bihar megyéből nem mobilizálódott fiatalok - 15 magyar, 42 román nemzetiségű válaszadó

- b) Bihar megyéből Románia más térségére, mobilizálódott fiatalok - 10 magyar, 21 román nemzetiségű válaszdó
- c) Bihar megyéből külföldre mobilizálódott fiatalok - 8 magyar és 21 román nemzetiségű válaszdó.

A Bihar megyéből Románia más térségére mobilizálódott fiatalok

A megkérdezettek 30% 4 éve, 20%-a pedig 5 éve él más megyében a Magyar nemzetiségűek közül, míg a román nemzetiségűek 19%-a él másfél éve más megyében, és 14,3%-a 1 éve.

Úgy a bihar megyei román (61,9%), mint Magyar nemzetiségűek (80%) túlnyomó része az Észak-nyugati régióba költöztek ki, ezek közül is többségül (a magyarok 70%-a, a románok 47,6%-a) Kolozsvárra.

A megkérdezett Román nemzetiségűek 81% -a azon a településen dolgozik, amelyen lakik, valamint a válaszdók 19%-ának 30 percébe kerül a munkahelyre való oda-vissza út, de 28,6%-ának 50-60 percbe is beletelik, amíg a Magyar nemzetiségűeknek 90%-a dolgozik azon a településen, ahol lakik, a fennmaradóknak pedig 10 (20%), 20 (30%), illetve 40 (20%) percbe telik a munkában való oda-vissza menés.

A román nemzetiségűek 76,2%-a tanult szakmájában kaptak állást, míg a Magyar nemzetiségűek csak 40%-a. A megkérdezettek közül a román nemzetiségűek 66,7%-a átlagosan 5 napot dolgoznak, 52,4%-ban átlagban 8 órát, míg a Magyar nemzetiségűek 60%-a heti 5 napot dolgozik, és 70%-a napi 7 órát.

Az elköltözés okát vizsgálva, a kérdőív alapján az derül ki, a legfőbb ok a Munkalehetőségek hiánya (Magyar nemzetiségűek 40%-a, míg a román nemzetiségűek 57,1%-a), a második helyen pedig az áll, hogy a válaszdók partnerüket követték (a Magyar nemzetiségűek 30%, a román nemzetiségűek 23,8%-a). Míg a magyarok leginkább partnerükkel költöztek el (50%), addig a románoknál az egyedül való elköltötés a jellemzőbb (33,3%).

A Magyar nemzetiségű fiatalok gyakran járnak haza, 70%-uk havonta, 30%-uk havonta többször, míg a román nemzetiségűek 28,6-28,6% havonta, illetve két havonta, 19% évente, 14,3% kétszer egy évben, és 9,5%-a három havonta.

A megkérdezettek többsége naponta tartja a kapcsolatot a Bihar megyeiekkel (Magyar nemzetiségűek 60%-a, román nemzetiségűek 33,3%-a), ezt követően a heti többszöri, valamint a hetente való kommunikálás a jellemző (a magyarok 20-20%-a, a románok 14.3%-a). A megkérdezettek leginkább a magánéletükről beszélnek az otthoniakkal.

Úgy a Magyar, mint a Román nemzetiségűeknek kevés a szabadidejük, mert sokat dolgoznak, de kevés szabadidejüket a magyarok inkább sportolással, vagy kirándulással töltik a, míg a románok az említetteken kívül házimunkával is töltik szabadidejüket.

Úgy a Román (90,5%), mint a Magyar nemzetiségűek (80%) alakítottak ki barátságokat az új településen, és legtöbbjük a munkatársak körében szereztek az új barátságokat (Magyar nemzetiségűek 50%-a, Románok 85.7%-a)

A Magyar válaszdók közül 80%-uk állította, hogy létezik a lakóhelyükön civil szervezet, viszont 60%-uk ritkán, 20-20%-uk pedig nem jár, illetve mindig jár a civil szervezetek által szervezett tevékenységekre. A válaszdók 20%-a nem cselekvő részese a civil szervezeteknek, ám 40%-uk részese valamilyen zene-tánc egyesületeknek, vagy KMDSZ-

nek (Kolozsvári Magyar Diákszövetség). A Román válaszadók 66,7%-a szerint van civil szervezet a településen, de 38,1-38,1%-uk nem jár oda, vagy periodikusan jár, míg 23,8%-uk nagyon ritkán, így 95,2%-uk nem aktív részese semmilyen civil szervezetnek.

A Magyar nemzeti identitás csak 20%-a foglal el nagyon fontos szerepet, míg 40-40% -nak fontos, valamint közepesen fontos, ezzel párhuzamosan 60%-uk ünnepelek a névnapokat és 40%-uk ünnepelek a nemzeti állami ünnepeket.

A Román nemzeti identitás a válaszadók 28,6%-nak nagyon fontos, 23,8%-nak fontos, 19% közepesen fontos, és 19%-nak nem fontos, de 47,6%-uk ünnepelek a névnapokat, illetve a nemzeti ünnepeket, és 52,4%-uk nem ünnepelek.

70% a romániai magyar válaszadóknak nem tervezi, hogy visszaköltözik Bihar megyébe, 20%-a pedig gondolkodik rajta, és 10%-a közeljövőben tervez visszaköltözni, a visszaköltözni tervező fiatalok a következő 1 - 5 évben szeretnék ezt megtenni.

61,9%-a a Román válaszadóknak nem tervezi, hogy visszaköltözzön, miközben 33,3% megfontolja ezt a lehetőséget, 19%-uk a következő 10 évben gondolkodik a visszaköltözésen, 9,5% pedig a következő 5 évben.

Ami a leginkább segítené elő mindkét csoport számára a hazaköltözés melletti döntést, ha élet kezdéshez állami vagy önkormányzati segítséget kapnának, és ha magasabb pénzkeresleti lehetőségek lennének itthon

Összességébe véve, a válaszadók számára a szellemi ösztönzés a legfontosabb elvárás egy munkahellyel szemben, de a másokon való segítség és a munkatársakkal, valamint a főnökkel való kapcsolat is fontos szerepet kap.

A Román válaszadók 52,4%-a, míg a Magyar válaszadók 70%-a Nagyváradról költözött el más településekre.

A Magyar válaszadók 60%-a nő, 40%-a férfi. 20%-uk 27 éves, Családi állapotukat nézve legtöbbször párkapcsolatban él (50%), 40%-uk egyedülálló, és 10%-uk házas. Egyetlen válaszadónak sincs gyereke, és 60%-uk nem is tervez, a többi 40% pedig 1-4 gyereket tervez. A válaszadók 60%-a egyetemi diplomával rendelkezik, 30%-a elvégezte a líceumot, és 10%-uk a szakközépiskolát. A leggyakoribb szakképzettségek a válaszadók között a Közgazdász és a PR-os, egyéb szakképzettségek pedig: Designer, egyetemista, kommunikációs tanácsadó, Bölcsész, Asztalos.

A Román nemzetiségű válaszadók 57,1%-a nő, 42,9%-a férfi. A válaszadók 28,6%-a 28 éves, 47,6 - 47,6% nem házasok, illetve kapcsolatban élnek, és 4,8%-uk házas. A válaszadók közül csak 4,8%-nak van egy gyerekük, és 23,8%-a nem is tervez gyereket, 9,5%-uk pedig 2 gyereket tervez 2 év múlva. A megkérdezettek 81%-a Egyetemi diplomával rendelkezik, 9,5% elvégezte a líceumot, 4,8% pedig egy szakközépiskolát, valamint 4,8%-al doktori címmel rendelkezik.

Bihar megyéből nem mobilizálódott fiatalok

A válaszadók születési évét nézve, a Magyar és Román nemzetiségűek 53%-a 1999-ben született, legtöbbször (80,1%) Nagyváradon, a Román nemzetiségűek 23,8%-a 1998-ban született, Nagyváradon (59,5%).

A Magyar válaszadók 26,8%-a 20 éve, 20% 19 éve, 13,3-13,3% pedig 21, valamint 23 éve él Bihar megyében, 60,1%-uk pedig Nagyváradon lakik. 33,3%-uk a lakhelyén dolgozik, a többi 66,7% 2-60 km-re dolgozik a lakhelyétől. 33,3% 30 percet utazik a lakhelyéről a munkahelyéig. 46,7% nem a tanult szakmájában dolgozik, míg 55,3% igen.

A Román válaszadók 14,3%-a 21 éve, 9,5%-uk pedig 22,25,26, illetve 27 éve él Bihar megyében, 59,5%-uk Nagyváradon. A válaszadók 71,4%-a azon a településen dolgozik, ahol lakik, 28,6%-a nem dolgozik, vagy 8-40 km közötti távolságon dolgozik lakhelyétől. A megkérdezettek 61,9%-a nem a tanult szakmájában dolgozik, míg 38,1%-a igen.

46,7%-a a Magyar válaszadóknak 5 napot dolgozik átlagosan, 26,7%-uk napi 8 órát, míg a román válaszadók 42,9%-a heti 5 napot dolgozik, és 31% -a átlagosan napi 8 órát.

A Magyar (66,7%), valamint a Román (57,1%) válaszadók többsége egyaránt azért nem költöztek el Bihar megyéből, mert jól érzik magukat a lakhelyükön.

Amikor a helyben maradás mellett döntöttek, úgy a Román mint a Magyar válaszadók leginkább a megfelelő pénzkereseti lehetőséget, a munkahelyi minőséget, a képzettségüknek megfelelő munkahelyet, valamint a spórolóást emelték ki legfontosabb tényezőkként.

80%-a a magyar fiatal válaszadóknak családtaggal él, 6,7%-a pedig barátokkal, párjával, összehasonlítva a román válaszadókkal, akiknek 54,8%-a él a családdal, míg 19%-a barátokkal, 9,5%-a pedig házastársával.

Szabadidő hiánya jellemző úgy a magyar mint a román válaszadók esetében, de ha van, akkor házimunkával, sportolással vagy kirándulással töltik.

Nagy mértékben alakítottak ki barátságokat úgy a román válaszadók (95,2%), mint a magyarok (86,7%), viszont a román válaszadók esetében ezek a barátságok nagyrészt (66,7%) a kollégákkal alakultak ki, a magyaroknál pedig a településen élőkkel (80%).

A magyar válaszadók közül 66,7%-uk tud civil szervezetek létezéséről, 20%-uk nem tud róla, és 13,3% szerint pedig nincs. Ezzel ellentétben 40%-uk soha nem jár a rendezvényekre, 20% ritkán, 26,7% rendszeresen, és 13,3% mindig jár a szervezetek által szervezett rendezvényekre. 46,7%-uk aktív részese egy civil szervezetnek, a többségük viszont vagy nem akar, vagy nincs ideje aktívan részt venni egy civil szervezet körében.

A román válaszadók közül 59,5% tud civil szervezetek létezéséről, 35,7% nem tud róla, és 4,8% szerint nincs. Ezzel szemben 40,5% soha nem jár, 28,6% ritkán, 26,2% rendszeresen, és 4,8% mindig jár a civil szervezetek által szervezett rendezvényekre. 14,3% aktív részese egy civil szervezetnek, a túlnyomó többség viszont nem akar, vagy nincs ideje aktívan részt venni egy civil szervezet körében.

A Magyar nemzeti identitás a válaszadók csak 46,7%-nak nagyon fontos, míg 33,3% -nak közepesen fontos. 60%-uk ünnepli a névnapokat, és 53,3% ünnepli a nemzeti állami ünnepeket.

A román nemzeti identitás a válaszadók 42,9%-nak nagyon fontos, 16,7%-nak fontos, 33,3% közepesen fontos, és 4,8%-nak nem fontos. 71,4% ünnepli a névnapokat, 73,8% pedig a nemzeti ünnepeket.

A román válaszadók körében, arra a kérdésre, hogy mit várnak el egy munkahelytől, az derül ki, hogy többségüknek a szellemi ösztönzés fontos, a munkatársakkal és főnökkel való kapcsolat is, a másokon való segítség pedig nem kap kiemelkedő fontosságot.

A magyar válaszadók között a szellemi ösztönzés nagyon fontos, ugyanúgy mint a munkatársakkal és főnökkel való kapcsolat, a másokon való segítség pedig közepesen fontos.

A román válaszadók közül 54,8% férfi, 45,2% nő. 14,3-14,3% 20-21 éves, 9,5% 19, 22, 26, és 27 éves, 7,1% 24, 25, 29 éves. Családi állapotuk tekintve, legtöbbjük nem házas (57,1%), 31% kapcsolatban él, 9,5% pedig házas. A válaszadók 88,2%-nak nincs gyereke, és 47,6% nem is tervez gyereket.

A válaszadók legtöbbször líceumot végzett (47,6%), ezt követik az egyetemi végzettséggel rendelkezők (26,2%), a szakközépiskolát végzettek (23,8%), majd a 8 osztályt elvégzett fiatalok (2,4%).

A Magyar válaszadók között 66,7% férfi, és 33,3% nő. 33,3% 19 éves, 20% 20 éves, 13,3% 21-23 éves, 6,7% pedig 22-24-27 éves. Többségük családi állapota egyedülálló (53,3%), 46,7% pedig párkapcsolatban él, és egyetlen válaszadónak sincs gyereke, viszont legtöbbjük tervez két gyereket a következő 5-10 évben.

A Magyar válaszadók 73,3%-a líceumot végzett, és 26,7% egyetemi diplomával rendelkezik.

A megkérdezettek szakképzettségét tekintve, a Román és Magyar válaszadók többsége egyetemista még, de a válaszok között szerepelnek a felszolgáló, informatikus, hangmérnök és szociológus szakmák is.

Bihar megyéből külföldre mobilizálódott fiatalok

A román válaszadók többsége kevesebb, mint egy év - 6 éve él külföldön. 42,9% Németországban, 14,3% az Egyesült Királyságban, 9,5% Olaszországban, de élnek Svédországban, Quatarban, Magyarországon, Ciprusban, és Belgiumban is. 81%-uk nem dolgozik tanult szakmájában, és 57,1% heti 5 napot dolgozik, 42,9%-uk átlagosan 8 órát naponta.

A magyar válaszadók 6 hónap és 10 év közötti időszak óta élnek külföldön, 37,5% Magyarországon él, 37,5% az Egyesült Királyságban, 12,5% Németországban, illetve Mallorkán tartózkodik. A válaszadók 50%-a szakmájában dolgozik, 50% pedig nem abban dolgozik. 37,5%-uk 5 és 37,5% 6 napot dolgozik átlagosan hetente, 50% -a napi 8 órát dolgozik, 12,5% napi 6 órát.

A külföldre költözés okait vizsgálva, a válaszadók leginkább az alacsony életszínvonal miatt (33,3%), a rossz anyagi körülmények közötti lét miatt (28,6%), munkahely hiánya miatt (19%), párukat való követés miatt (19%), valamint a negatív politikai helyzet miatt (19%) költözött külföldre, míg a Magyar válaszadók körében a munkalehetőségek hiánya a jellemzőbb (50%), valamint az alacsony életszínvonal (25%).

A Magyar és Román válaszadók elköltözés melletti döntését leginkább a következő tényezők befolyásolták: tapasztalatot akartak szerezni, kalandvágyból, a magas kereseti lehetőség, vagy a munkahely minősége miatt vándoroltak ki.

A válaszadók túlnyomó része egyedül költözött külföldre (Román - 57.1%, Magyar - 37.5%), viszont a román válaszadókra jellemző a partnerével (28.6), vagy barátokkal (9.5%) való kiköltözés is, míg a Magyar válaszadók körében inkább a családtaggal való kiköltözés hangsúlyosabb (25%).

A megkérdezettek 42,9%-a évente kétszer jár haza, míg 33,3%-a három havonta, 19% évente, 4,8% pedig két havonta. A hazalátogatók leggyakrabban két hetet töltenek itthon (42.9%), de van aki több napot (28.6%), egy hetet (19%) vagy egy hónapot (4.8%) is itthon tölt, mikor szabadságra jön.

A román válaszadók 38,1%-a naponta tartja a kapcsolatot az otthoniakkal, 28,6% többször egy héten, 19% többször egy hónapban, 9.5% hetente, és 4.8% havonta.

A Magyar válaszadók 37,5% negyedévente jár haza, 25% félévente, 12,5% havonta, 12,5% havonta többször, 12,5% pedig két havonta. 75%-a a fiataloknak minden nap tartja a kapcsolatot az otthoniakal, 25% hetente többször. Legtöbbjük két hetet tölt itthon (37.5%), de van olyan is, aki egy-két napot (12.5%), több napot (12.5%) vagy egy hetet (12.5%), de akár egy hónapot (12.5%) is itthon tölt el.

A beszélgetés témáját tekintve, ami a legjellemzőbb a Román és Magyar válaszadókra egyaránt, hogy mindannyiuk megbeszéli a magánéletét az otthoniakkal, de vannak, akik emellett a munkahelyükről is beszélgetnek az otthoniakkal (66,7%).

A Román és Magyar válaszadók egyaránt szabadidejük nagy részét barátokkal töltik, de a városnézés, a közösségi oldalak látogatása, valamint a települési rendezvények is fontos szerepet kapnak a kedvelt tevékenységek között.

A megkérdezettek többsége alakított ki baráti kapcsolatokat külföldön (Románok - 95,2%-a, Magyarok ü 87.5%), mindkét csoport esetében jellemzőbb a más külföldiekkel való kapcsolat kialakítás.

A román válaszadók 57,1%-a tud ottani román közösségről, 33,3% nem tud róluk, viszont a fiatalok 47.6%-a nem vesz részt román közösségi rendezvényeken, 33.3%-uk ritkán, és csak 19%-uk jár periódikusan ilyen rendezvényekre. Ugyanakkor a fiatalok túlnyomó része (62%) nem nevezi magát a külföldi közösség aktív részeseként, a fiatalok 19% aktív tagja a kinti közösségnek, míg 4.8%-a valamilyen templomi közösség részese.

A Magyar válaszadók 75%-a szerint van magyar közösség a lakóhelyükön, 12,5% nem tud róla, és 12,5% szerint pedig nincs, ennek ellenére viszont többségük (62.5%) soha nem jár a Magyar közösségnek szervezett programokra, a fiatalok 12.5% ritkán, 12.5% néha és 12.5%-uk pedig mindig jár ilyen rendezvényekre. A Magyar fiatalok egyike sem részese külföldi közösségnek, vagy amiatt, hogy nincs ideje, vagy nem talált még megfelelő közösséget, vagy ideje nagyrészt saját baráti társaságával tölti.

A román válaszadók közül 23,8% számára nagyon fontos a nemzeti identitás, 23,8%-nak kevésbé fontos, 38,1%-nak közepesen fontos, és 9,5%-nak nem fontos. A román válaszadók 71.4%-a ünnepli a névnapokat, a román nemzeti ünnepeket 66.7% ünnepli, a külföldieket pedig a fiatalok 52.4%-a.

A magyar identitás a válaszadók 62,5%-nak fontos, 12,5%-nak kevésbé fontos, és 25%-nak közepesen fontos. A Magyar fiatalok 50%-a ünnepli a névnapokat, 62,5%-a ünnepli a magyar nemzeti ünnepeket, és 50%-uk ünnepli a külföldi nemzeti ünnepeket.

A Román válaszadók 23,8%-a tervezi a közeljövőben a hazatérést, 33,3% nem tervezi hogy visszatér, és 42,9% gondolkodik a hazatérésen, viszont a hazatérés időpontját tekintve, a válaszok nagyon eltérőek 1 évtől 30 évig terjedő skálán váltakozva. A magyar fiatalok 50%-a tervezi a hazatérést, 25% nem tervezi, 25% pedig gondolkodik rajta.

Ami a leginkább segítené a hazaköltözés melletti döntését a Román és Magyar fiataloknak az a gazdasági helyzet javulása, az életszínvonal növekedése, a korrupció visszaszorítása, a munka jobb megbecsülése, valamint a fizetés-árak közötti arány európai szintre való rendezése lenne.

A munkahellyel szembeni elvárásokat vizsgálva, a román válaszadók körében a legfontosabbak a szellemi ösztönzés, másokon való segítség, az anyagiak, a munka és család közötti egyensúly, valamint a karrier lehetősége, míg a Magyar válaszadók között a függetlenség, önérvényesítés, változatosság, a munkateljesítmény és a fizikai környezet képezi a legfontosabb elvárásokat.

A román válaszadók 47,7%-a városról költözött külföldre, 52,3% pedig faluról, a Magyar válaszadók 62.5% városról, és 37.5% faluról.

A megkérdezettek többsége férfi volt (román - 57,1%, Magyar - 62.5), a román válaszadók többsége 21-23 év közötti (14.3-14.3%), valamint 9,5%-ban 24,25,26,27, 29 évesek, a Magyar válaszadók 25%-át pedig a 20 évesek képezték, valamint a 19, 22, 23, 27 és 28 évesek.

A román válaszadók 47,6%-a kapcsolatban van, 33,3%-a egyedülálló, 19% pedig házasok. Ezzel szemben a Magyar válaszadók 87.5%-a egyedülálló, míg 12.5%-uk párkapcsolatban él.

A megkérdezettek túlnyomó részének nincs gyereke, a román fiatalok jelentős része nem is tervez (23.8%), a többi válaszadó pedig 1-3 gyereket tervez a következő 3-7 évben, míg a Magyar válaszadók többsége tervez 1-3 gyereket a nem meghatározott jövőben.

A román válaszadók 47,6%-a egyetemi végzettséggel rendelkezik, 38,1% elvégezte a líceumot, 14,3% pedig a szakközépiskolát. A Magyar válaszadók 37.5%-a líceumot végzett, 37.5% rendelkezik egyetemi diplomával, és 25% elvégzett egy szakközépiskolát.

A megkérdezettek szakképzettségét tekintve nagyon változó a fiatalok szakmai háttere, vannak diákok, szakács, közgazdász, menedzser, gépész technikus, felszolgáló, elárúsító, orvosi aszisztens stb.

6. A romániai és a magyar ifjúsággal foglalkozó szervezetek szakembereinek online kérdőíves kutatásának összehasonlítása

Főként a nonprofit és a közszférában elhelyezkedő szervezetek foglalkoznak a településeken a fiatalokkal. A 114 fő megkérdezett közül Magyarországon a nonprofit szektort 58 fő képviselte, még a közszférát 50 fő, a versenyszférát pedig 6 fő. Romániában a 100 válaszadó közül a nonprofit szektorból 35 fő, a közszférából 45 fő, még a versenyszférából 20 fő adott válaszokat a kérdésekre.

Az alábbi ábrán azt láthatjuk, hogy milyen tevékenységcsoportokat végeznek Magyarországon és Romániában a megkérdezettek szervezetei. Mindkét ország esetében kiemelkedőek az oktatással, kultúrával, a szabadidővel és hobbikkal kapcsolatos szolgáltatások ezen szervezetek részéről. További hasonlóságokat mutatnak a vizsgált két országban szolgáltatott tevékenységcsoportokat illetően a vallás, a sport, a környezetvédelem területén. **Romániában nagyobb szerepet kap a nemzetközi kapcsolatok, a politika és a cserkészlet a válaszok alapján.**

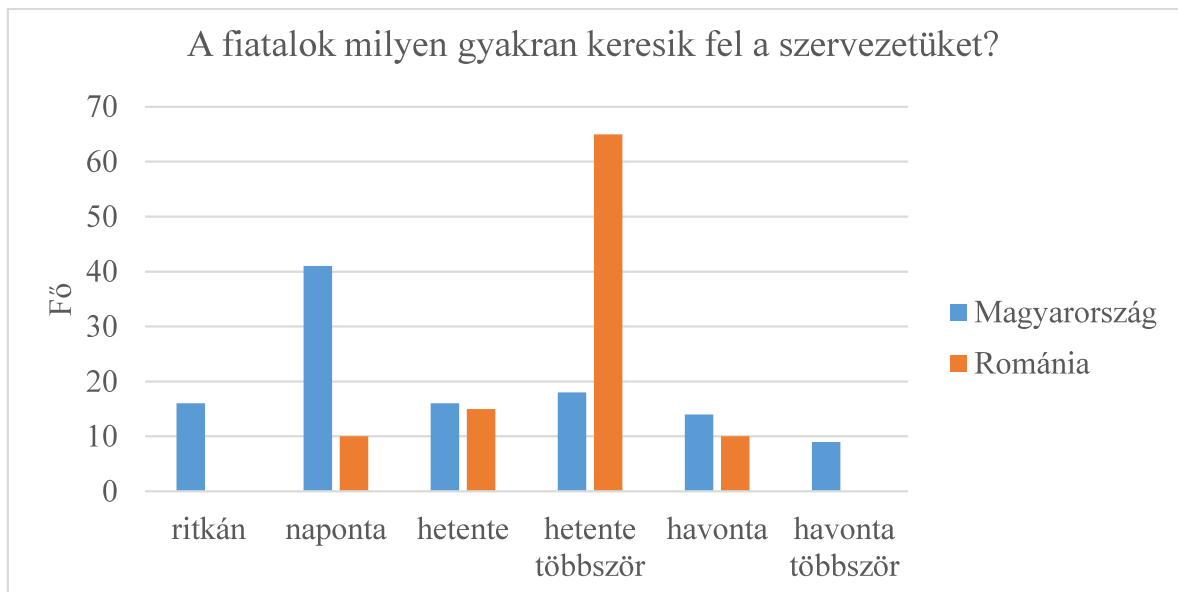
Magyarországon még megjelentek olyan tevékenységcsoportok amelyeket csak egy-egy válaszadó említett, mint például: mezőgazdasági termelés, élelmiszeripari feldolgozás, szaktanácsadás, vendéglátás, hagyományörzés, szemléletformálás, ifjúságvédelem, munkaerő-piaci szolgáltatás, munkaerő foglalkoztatás, munkaerő kölcsönzés, mentés, katasztrófa elhárítás, mozgáskorlátozottak érdekeinek képviselője, álláskeresők ellátása, munkához segítése.

16. ábra

Forrás: saját kutatás, saját szerkesztés

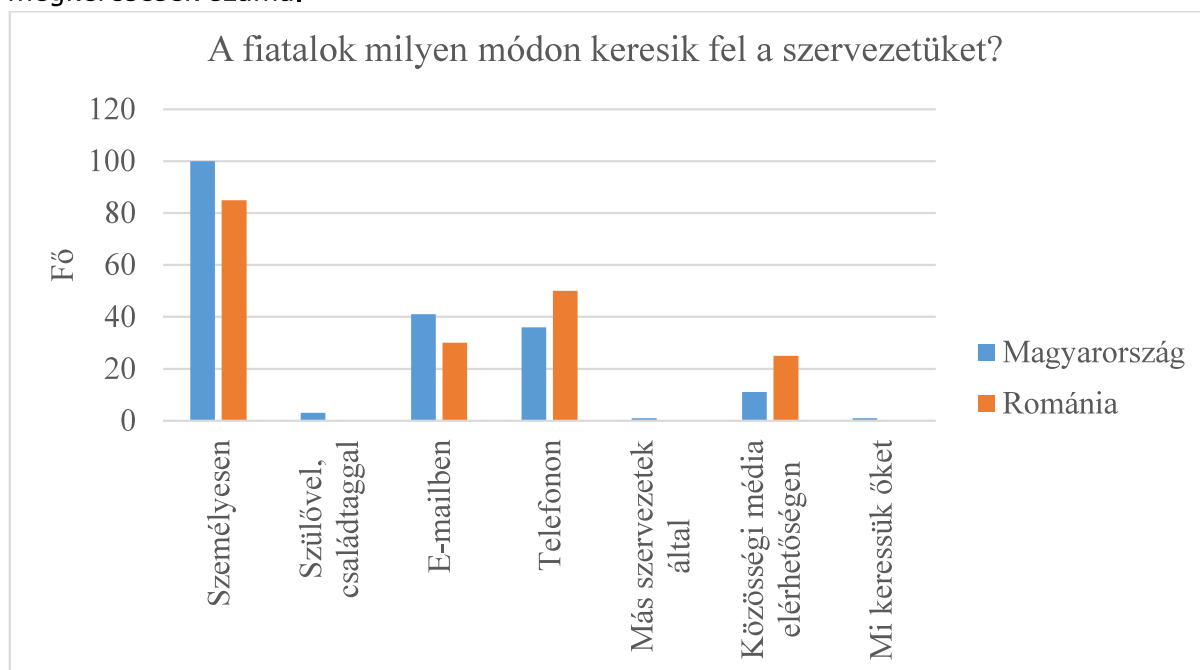
A következő két ábrán (16.-17. ábra) megfigyelhető, hogy a fiatalok Magyarországon inkább naponta, míg Romániában inkább csak hetente többször keresik fel az érintett szervezeteket.

17. ábra

Forrás: saját kutatás, saját szerkesztés

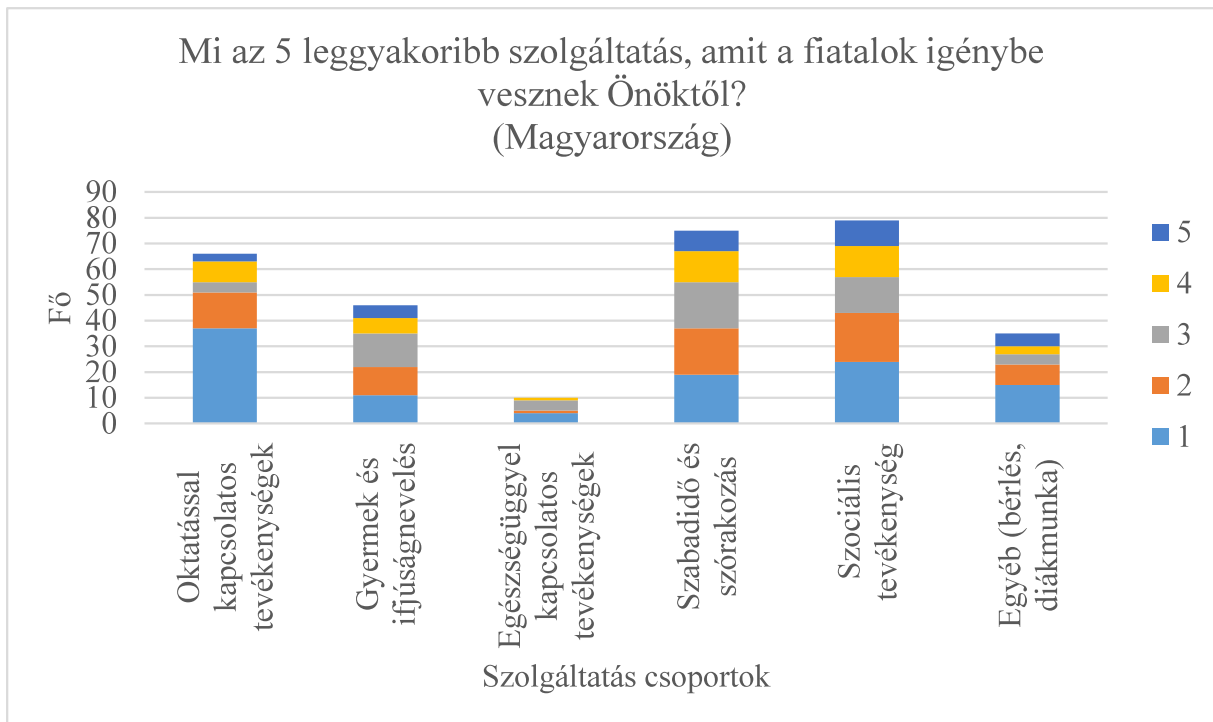
Arra a kérdésre, hogy **milyen módon keresik fel a szervezetüket mindkét országban a legtöbb válasz szerint személyesen.** Ezt követi az e-mailes, illetve a telefonos megkeresések száma.

18. ábra

Forrás: saját kutatás, saját szerkesztés

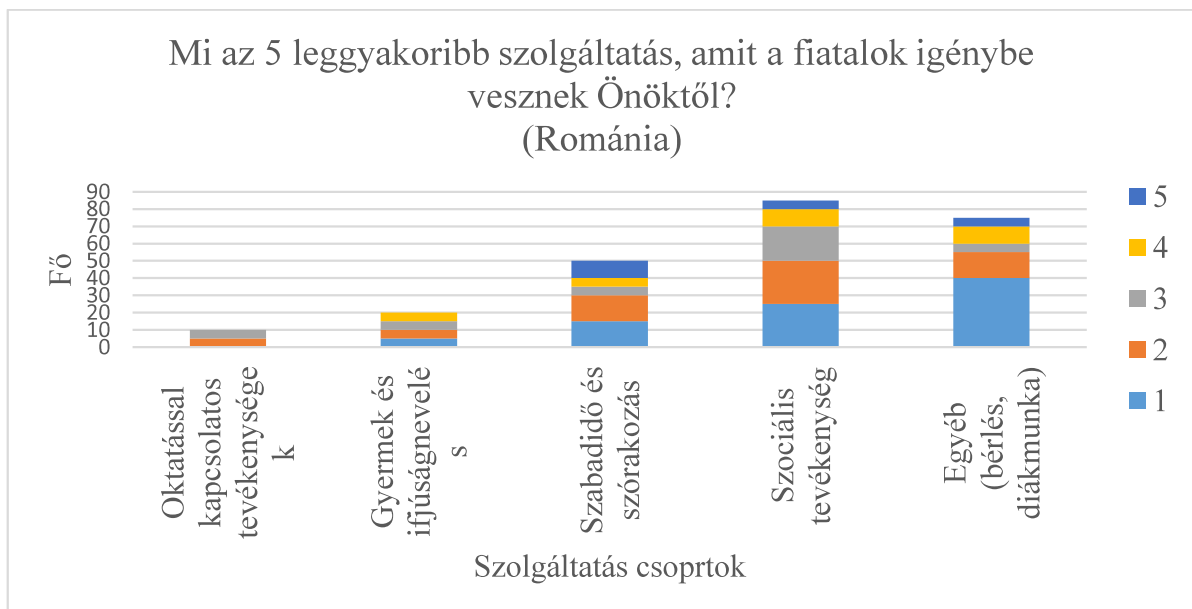
A következő kérdés a leggyakoribb szolgáltatásokra vonatkozott, amelyeket igénybe vesznek a fiatalok Magyarországon a megkérdezettek szervezetétől. Ezt mutatja a következő ábra (19. ábra). Mivel a válaszok nagyon sok területet érintettek, ezért igyekeztünk őket **hat fő kategóriába sorolni.** Egyértelmű, hogy az oktatással kapcsolatos szolgáltatásokat veszik igénybe a fiatalok, hiszen a mintában az oktatási intézmények túlreprezentáltak, valamint a szociális és a szabadidővel kapcsolatos tevékenységeket. A gyermek- és ifjúságnevelés csoportba olyan válaszokat válogattunk, mint például ifjúságnevelés, cserkészet, táborok, hagyományörzés ... stb. Még az egyéb kategóriába tartoztak többek között például a jegyvásárlás, kerékpárbérlés, különböző helyszínek bérlése ... stb.

19. ábra

Forrás: saját kutatás, saját szerkesztés

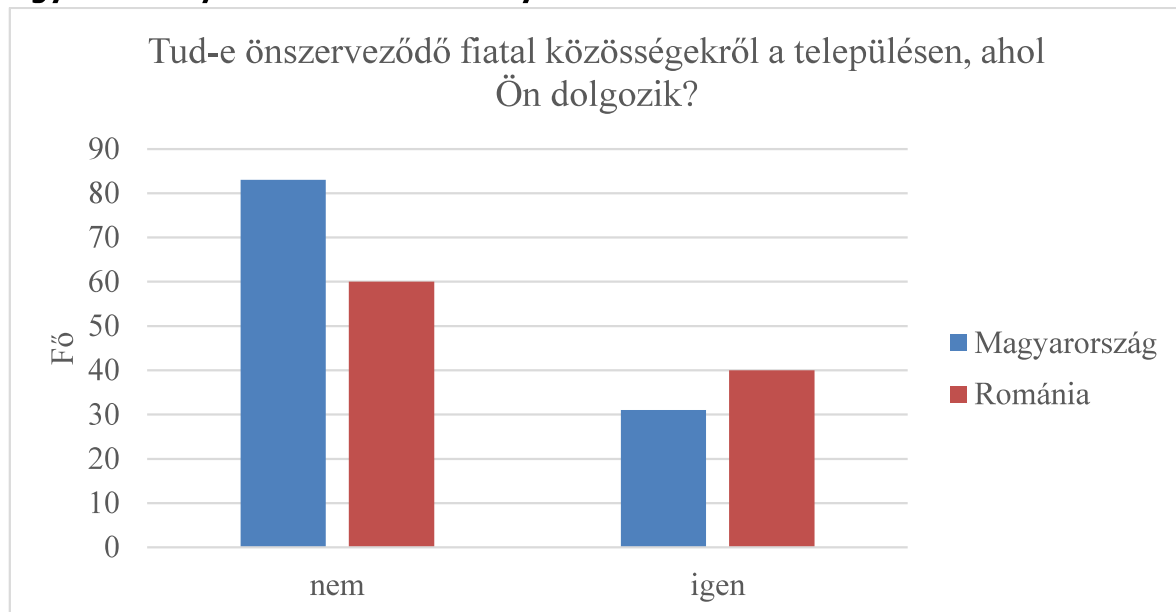
Románia esetében öt fő kategóriába soroltuk a leggyakoribb szolgáltatásokat (20. ábra). A szociális tevékenységekkel kapcsolatos szolgáltatásokat veszik igénybe a fiatalok, valamint a szabadidővel kapcsolatos tevékenységeket. A gyermek- és ifjúságnevelés csoportba olyan válaszokat válogattunk, mint például ifjúságnevelés, cserkészet, táborok, hagyományörzés ... stb. Még az egyéb kategóriába tartoztak többek között például a jegyvásárlás, kerékpárbérlés, különböző helyszínek bérlése, stb.

20. ábra

Forrás: saját kutatás, saját szerkesztés

A következő kérdés arra vonatkozott, hogy tud-e önszerveződő fiatal közösségekről a településen, ahol dolgozik (21. ábra). A megkérdezettek közül **Romániában egy kicsivel nagyobb arányban többen tudtak ilyen szervezetekről.**

21. ábra

A válaszadók szerint mind Magyarországon, mind Romániában sem releváns a fiatalok megléte a településeken az önszerveződő közösségek létrejöttével kapcsolatban. Ez abból adódhat, hogy a válaszadók úgy gondolták, hogy van elég fiatal a településen, vagy valamilyen más okból kifolyólag nem tudtak ezek a közösségek megalakulni.

A következő kérdésre adott válaszok alapján **a magyar válaszadók számára nagyobb probléma, hogy nincs közösségi tér a szerveződéshez,** még a románok esetében ez sem mondható releváns problémának a válaszok alapján.

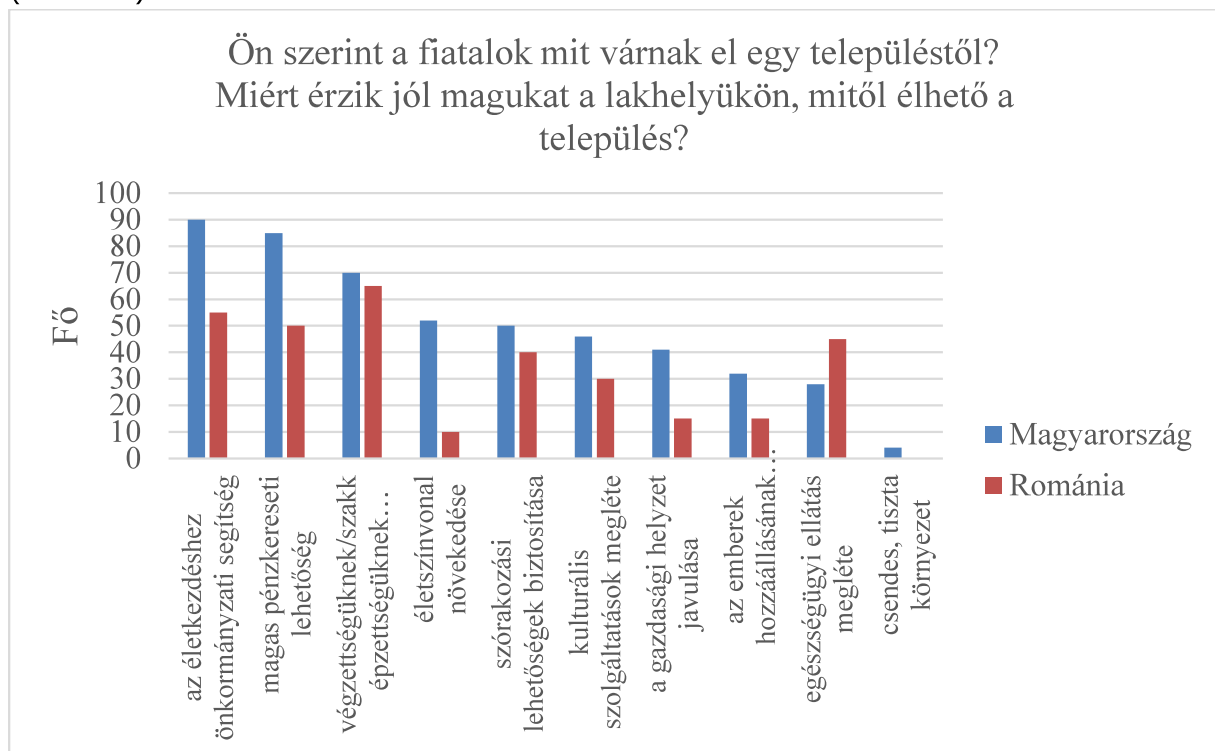
A válaszadók szerint ha a fiatalok száma és a közösségi tér megléte adott lenne, **a felnőtt segítség nem elhanyagolható, de nem is olyan nagyon fontos az ilyen közösségek létrehozásához. Ez a megosztottság elmondható a román esetben is.** Vannak akik nem tartották fontosnak, még vannak akik nagyon fontosnak tartják, ez a két véglet körülbelül ugyanúgy oszlott meg.

Minkét ország esetében a válaszadók a legfőbb problémának azt tartották, hogy az ilyen önszerveződő közösségek kialakulásához nincs elég vagy nincs segítő, támogató szervezet, amelyek könnyebbé tennék a létrejöttüket.

Annak ellenére, hogy a válaszadók az előző kérdésben nem látták problémának az előzőekben említetteket, mégis úgy gondolták, hogy ezek a tényezők szerepet játszhatnak az ilyen önszerveződő fiatal közösségek létrejöttében. **Mind a kiképzett vezető személyek, mind a közösségi tér a szerveződéshez, mind a felnőtt segítség, mind a segítő, támogató szervezetek hatékonyan segítenék a fiatalok közösségi szerveződését.**

Abban a kérdésben, hogy **mit várnak el a fiatalok egy településtől, miért érzik jól magukat a lakhelyükön, mitől élhető a település** Magyarországon **három kiemelkedő okot** neveztek. **Ez az az életkezdéshez önkormányzati segítség, magas pénzkereseti lehetőség, végzettségüknek/szakképzettségüknek megfelelő munkahely kínálat.** Romániában is ez a három legfontosabb tényező a válaszok alapján, de a sorrendben eltérés volt tapasztalható. Az első helyen a

végzettségüknek/szakképzettségüknek megfelelő munkahely kínálat áll, a második helyen a magas pénzkereseti lehetőség, még a harmadik helyen az életkezdéshez önkormányzati segítség áll. Fontos tényező még Romániában ezek mellett az egészségügyi ellátás megléte (22. ábra).

22. ábra

Forrás: saját kutatás, saját szerkesztés

Összefoglalás

A kérdőívek elemzését követően elmondhatjuk, hogy a válaszadók kisebbik hányada ismer fiatal önszerveződő közösségeket azon a településen, ahol dolgozik. Mindkét országban többnyire az oktatás, a kultúra, a sport és a szabadidő területén foglalkoznak leginkább a fiatalokkal a megkérdezettek szervezetei. Ebből kifolyólag nem meglepő, hogy a fiatalok leginkább személyes módon keresik fel ezeket a szervezeteket, Magyarországon napi gyakorisággal, még Romániában heti gyakorisággal. A válaszok alapján azt mondhatjuk mindkét ország esetében, azért kevés a fiatal önszerveződő közösségek száma, mert nincs elegendő szakmai segítséget nyújtó szervezet és felnőtt támogatás.

Az ilyen fiatal önszerveződő közösségek létrejöttéhez először tehát mindkét országban a szakmai segítséget nyújtó szervezeteket kellene létrehozni minimum regionális szinten, hogy továbbadhassák tapasztalataikat és tudásaikat a települések számára, hiszen az ilyen szerveződések létrejötte lehet egy jó módja a fiatalok helyben tartásának.

A fiatalok elvándorlásának megállításához mindkét ország esetében fontos lenne a lakhatási támogatások nagyobb ösztönzése, illetve a bérek emelkedése.

Ezek alapján a hipotéziseink közül a H2-es és H3-as hipotéziseket tudtuk elfogadni, még az első hipotézist elvetettük. Az ezekre vonatkozó téziseinket a tanulmányban, illetve az összefoglalásban is olvashatják.

7.Összefoglalás, javaslatok

A dokumentumelemzések és a primer kutatások (kérdőívek, fókuszcsoportos interjú) eredményei rávilágítottak arra a problémára, hogy a fiatalok Borsod-Abaúj-Zemplénben tartására vonatkozóan megyei/térségi, esetleg települési intézkedéseket, cselekvési terveket kell megalkotni, mert ilyenek nincsenek. Még a meglévő Helyi Esélyegyenlőségi Programok sem tekintik külön célcsoportnak a fiatalokat, velük a gyermekek és a váárosfejlesztés kapcsán találkozunk csak igazán. A fiatalok helyben tartását, megtartását, esetleges visszacsábítását csak az érintett ágazati szereplők közötti konstruktív párbeszéddel lehet elérni. A legfontosabb érintettek az önkormányzatokon, az oktatási/képzési intézményeken, a munkáltatókon kívül a fiatalokat tömörítő, illetve a fiataloknak szolgáltatást, közösségi teret nyújtó szervezetek, kiemelten a civil szervezetek.

A Háromkő Egyesület - „NETTY - Tapasztalati tanulás és jó gyakorlatok fejlesztése” című projekt „Kérdőív szolgáltatásokat nyújtó állami és nem állami intézmények szakemberei számára” című kutatása, 2019.

A „NETTY - Tapasztalati tanulás és jó gyakorlatok fejlesztése” című projekt kutatása keretében elkészült egy-egy kérdőíves kutatás a magyarországi Borsod-Abaúj-Zemplén, illetve a romániai Bihar megyékben, melynek keretében Magyarországon 114 fő válaszadó, míg Romániában 100 fő válaszadó eredményei kerültek feldolgozásra. A kérdőívek 17 kérdést tartalmaztak.

Három nagy tématerületet érintett a kérdőív:

I. A fiatalokkal foglalkozó szervezetek és a szolgáltatások nyújtása.

- 1.Milyen szervezetek foglalkoznak a településen a fiatalokkal?
2. Milyen tevékenységcsoportokat végeznek a szolgáltatást nyújtó szervezetek?
3. A fiatalok milyen gyakran és milyen módon keresik fel azokat a szervezeteket, ahol a megkérdezettek dolgoznak?
4. Mik a leggyakoribb szolgáltatások, amelyeket igénybe vesznek a fiatalok a megkérdezettek szervezetétől?

II. Önszerveződő fiatal közösségek a településen.

- 1.Tudnak-e a szolgáltatást nyújtók fiatal önszerveződő közösségekről a településen?
- 2.Miért nincsenek közösségek?
3. Milyen tényezők erősítenék a fiatalok önszerveződését?

III. Mit várnak el egy településtől a fiatalok? Miért érzik jól magukat a lakhelyükön, mitől élhető a település?

Az online kérdőívet kitöltő, fiatalokkal foglalkozó szakemberek többsége valamilyen oktatási célú intézményben dolgoznak, illetve valamilyen szociális munkakört töltenek be. A válaszadók leginkább az oktatás, kultúra, szabadidő és hobbi területén nyújtanak valamilyen fajta szolgáltatást. A válaszok közül kiemelhető még a szociális

ellátás, a sport, a környezetvédelem, a vallás, az egészségügy, valamint a kutatás. A válaszadók háromnegyede ezeken a területeken végzi a különböző tevékenységeket. Éppen ezért a válaszadók naponta találkoznak, foglalkoznak fiatalokkal. Az oktatás mellett a napi látogatottság szempontjából meg kell említeni a szabadidőt, a kultúrát és a sportot folytató intézményeket. Szembetűnő, hogy 114 megkérdezettből 100 fő mondta azt, hogy személyesen keresik fel őket a fiatalok. Mivel a legtöbb szervezet a személyes kapcsolatokat igényel (pl: oktatás, szabadidős tevékenység, vallás-templom), így erre a kérdésre kapott válaszok relevánsak. A kultúrával, információkkal, településfejlesztéssel, szociális ellátással foglalkozó szervezeteket keresik fel egyéb más módon is, pl. e-mail a személyes mellett. Éppen az előző válaszok miatt naponta nyújt a legtöbb szervezet szolgáltatást, A kérdőív a leggyakoribb szolgáltatásokra is rákérdezett, amelyeket igénybe vesznek a fiatalok a megkérdezettek szervezetétől. Mivel a válaszok nagyon sok területet érintettek, ezért igyekeztünk őket hat fő kategóriába sorolni. Egyértelmű, hogy **az oktatással kapcsolatos szolgáltatásokat veszik igénybe a fiatalok, valamint a szociális és a szabadidővel kapcsolatos tevékenységeket.** A gyermek- és ifjúságnevelés csoportba olyan válaszokat válogattunk, mint például ifjúságnevelés, cserkészlet, táborok, hagyományörzés ... stb. Még az egyéb kategóriába tartoztak többek között például a jegyvásárlás, kerékpárbérlés, különböző helyszínek bérlése ... stb. **A megkérdezett szakemberek többsége nem tud önszerveződő fiatal közösségekről a településen, akik viszont igennel válaszoltak, ők meg is neveztek ilyen közösségeket** mint például slam poetry, rap dal írók klubja, Miskolci Alternatív Generáció (MAG), Miskolcra hazatért képzőművészek és grafikusok közössége stb. A válaszadók szerint nem releváns a fiatalok megléte a településeken az önszerveződő közösségek létrejöttével kapcsolatban. Ez abból adódhat, hogy a válaszadók úgy gondolták, hogy van elég fiatal a településen, vagy valamilyen más okból kifolyólag nem tudtak ezek a közösségek megalakulni. A válaszadók számára nagy probléma, hogy nincs közösségi tér a szerveződéshez. A válaszadók szerint ha a fiatalok száma és a közösségi tér megléte adott lenne, a felnőtt segítség nem elhanyagolható de nem is olyan nagyon fontos az ilyen közösségek létrehozásához. **A válaszadók a legfőbb problémának azt tartották, hogy az ilyen önszerveződő közösségek kialakulásához nincs elég vagy nincs segítő, támogató szervezet, amelyek könnyebbé tennék a létrejöttüket.** A milyen tényezők erősítenék a fiatalok önszerveződését kérdés válaszáinál a könnyebb ábrázolás érdekében csoportokat alakítottunk ki a válaszokból. **A legfontosabb tényezők, amelyek szerepet játszanának az önszerveződés kialakításában a szakemberek szerint az a szociális, közösségi élet valamint a motiváció kategóriájába estek.** Ilyen tényezők lehetnének például a motivációs közösségi színterek, szociális háttér, aktív közösségi élet. A megkérdezettek szerint a fiatalok leginkább **a lakhatáshoz szükséges önkormányzati segítséget, a magas pénzkereseti lehetőségeket, valamint a végzettségüknek megfelelő munkahelyi kínálatot tartják a legfontosabbnak egy település élhetőségének szempontjából.** Fontos még az életszínvonal növekedése, szórakozási lehetősége, kulturális szolgáltatások megléte, valamint az egészségügy fejlesztése.

A kérdőív utolsó kérdése az volt, hogy **alkossanak véleményt a fiatalok elvárásaival, illetve helyben tartásával kapcsolatban.** A megkérdezettek szerint a fiatalok leginkább **a lakhatáshoz szükséges önkormányzati segítséget, a magas pénzkereseti lehetőségeket, valamint a végzettségüknek megfelelő munkahelyi kínálatot tartják a legfontosabbnak egy település élhetőségének szempontjából.** Fontos még az életszínvonal növekedése, szórakozási lehetősége, kulturális szolgáltatások megléte, valamint az egészségügy fejlesztése.

A válaszok egyértelműen rávilágítanak arra, hogy **az oktatási intézmények szerepe igen fontos a fiatalok elérésében, hiszen az ott dolgozók találkoznak nap mint nap személyesen velük. Az önkormányzati, illetve civil szektornak** olyan közösségi tereket kell biztosítani a fiataloknak, ahol szakmai vezetéssel tudják motiválni és támogatni a fiatalokat a közösségfejlesztésben és közösségerősítésben. **Az önkormányzatok pedig a kormányzattal összefogva a fiatalok lakhatását kell,** hogy segítsék, ezért érdemes lenne a **bérlakásprogramokat átgondolni** és a fiatalok lakáshoz jutását jobban támogatni. A településeken olyan munkahelyeket kell, hogy létrehozzanak, ahol a fiatalok a végzettségüknek megfelelő álláshelyet tudnak betölteni, magas pénzkereseti lehetőségekhez juthatnak, illetve a településen vannak kulturális és szórakozási lehetőségek.

A települések méretét figyelembe véve az mondható el, hogy a nagyobb településeken mind három vizsgált szektor jelen van (nonprofit szektor, közszféra, versenyszféra), a többi település esetében, ahogy csökken azok mérete, csökken a jelenlévő szervezetek megléte. **A kisebb településeken nem volt jellemző a versenyszféra,** inkább a másik két szektor képviseltette magát. A megkérdezettek településein megjelenő szervezetek többsége ugyanazokat a tevékenységeket szolgáltatják a fiatalok számára, többek között: szabadidő, kultúra, hobbi. A nagyobb településeken kiemelkedő szerepet kap az oktatás, még a kisebb településeken fontosabb a vallás, a hagyományőrzés, cserkészlet. **A közösségi szerveződés megjelenése nem hozható összefüggésbe a települések méreteivel,** mivel például Kazincbarcikán nem tudtak megnevezni közösségeket, de a tőle jóval kisebb méretű Bekecsen viszont igen. Az összes települést figyelembe véve a megkérdezettek többség nem gondolja úgy, hogy azért nincsenek önszerveződő közösségek, mert nincs annyi fiatal a településen. A legnagyobb problémának azt tartják, hogy **nincs elegendő felnőtt segítség, valamint támogató szervezet a saját településükön,** ahol dolgoznak, ezért nem alakulnak ki önszerveződő közösségek. Az, hogy **nincs elég közösségi tér** az a kisebb településekre jellemző, hiszen ott a szolgáltatási lehetőségek és egyéb tevékenységek száma is korlátozottak, mint a nagyobb településeken.

Az eltérő településméreteket ellenére nagy volt az egyetértés abban a kérdésben, hogy mit várnak el a fiatalok egy településtől. **Úgy látjuk a legnagyobb probléma a lakhatás megoldása,** hiszen a legtöbben kiemelten első helyre azt a választ adták, hogy: az életkezdéshez önkormányzati segítség, pl. lakhatás biztosítása. A szektoronkénti bontásban is egyetértés mutatkozik meg ennek a kérdésnek a megválaszolásában.

A szektoronkénti bontást figyelembe véve elmondható, hogy a nonprofit és a közszféra nagyon hasonló tevékenységeket szolgáltat, eltérés csak a versenyszférával való összehasonlítás során volt tapasztalható. A versenyszférában nem jelenik meg például az oktatás és a vallás. **A közszféra szerint fontosabb a fiatalok megléte az önszerveződés szempontjából, mint a másik kettő szerint.** A közösségi tér szempontjából megoszlanak a vélemények a szektorok között egyenlő mértékben. A felnőtt segítség megléte a versenyszférában megkérdezett dolgozók szerint a legnagyobb probléma, még a segítő, támogató szervezetek megléte a nonprofit szektorban volt inkább probléma. Azokban a kérdésekben, hogy mi erősítené a fiatalok önszerveződésének kialakulását nagy volt az egyetértés szektortól függetlenül.

A 18-29 év közötti fiatalok körében végzett kutatások eredményei a kutatási kérdések alapján:

1. Az elérhető munkajövedelem befolyásolja-e a karrierjük elején álló embereket az elvándorlásra?

Mind a szekunder, mind a primer kutatások egyértelműen megmutatták, hogy **az elvándorlásban nagy szerepe van az anyagiaknak.**

A BAZ megyéből még nem mobilizálódott, de a megyéből való költözést tervező fiatalok **(39 fő – 68 %)** a legfőbb oknak **a magasabb pénzkereseti lehetőségeket** jelölték be. Fontos tényezők voltak még a tapasztalatszerzés és önállóság iránti vágy, valamint a kilátástalanság is.

A BAZ megyéből külföldre vándorló válaszadók arra a kérdésre, hogy **milyen ok miatt vándorolt/költözött ki külföldre** az Y- és Z-generáció a következő okokat találta döntő tényezőknak. Az **Y-generációba** tartozó válaszadók leginkább **az alacsony életszínvonal és a negatív politikai helyzet miatt vándoroltak ki külföldre.** Míg a **Z-generációnál a munkalehetőségek hiánya, a rossz anyagi körülmények, illetve itt is a negatív politikai helyzet játszotta a főszerepet.** Amikor a **kivándorlás mellett döntöttek** az Y-generációs válaszadókat leginkább **a magasabb pénzkereseti lehetőségek vonzották, illetve az önállósodás iránti vágy,** míg a **Z-generációs válaszadónál a magasabb pénzkereseti lehetőségek mellett leginkább a kilátástalanság,** illetve a tapasztalatszerzés volt hatással a kivándorlási döntés meghozatalában. Arra vonatkozóan, hogy tervezik-e a hazatérést, a **49 főből mindössze 6 fő válaszolta azt, hogy igen a közeljövőben,** 21 fő gondolkodik rajta, 22 fő pedig egyáltalán nem tervezi. Arra, hogy **milyen tényezők segítenék a Magyarországra történő hazatérés döntésének meghozatalában,** korosztálytól függetlenül nagy volt az egyetértés a válaszadók körében. Az **életkezdéshez állami/önkormányzati segítség, pl. lakhatás biztosítása, érdekes módon nem volt annyira fontos tényező még a legfiatalabbaknál sem.** A további felsorolt tényezők viszont már nagyon fontosnak bizonyulhatnak egy ilyen döntés meghozatalában: **a legfontosabb a fizetés-árak közötti arány európai szintre való rendezése (5-33 fő), magasabb pénzkereseti lehetőség, életszínvonal növekedése, a jelenlegi negatív politikai életnek meg kellene változnia (5-30 fő), a gazdasági helyzet javulása (5-28 fő), a munka jobb megbecsülése, a korrupció visszaszorítás (5-27 fő).**

Tehát egyértelműen alátámasztásra került a kutatás során, hogy az elérhető munkajövedelem befolyásolja a karrierjük elején álló embereket az elvándorlásra.

2. A gazdaság szerkezete, a munkahely kínálat fékezi vagy ösztönözi a fiatalok elvándorlását?

A fiatalok válaszai alapján egyértelműen megállapítható, hogy **a gazdaság szerkezete, a munkahely kínálat ösztönzi a fiatalok elvándorlását,** leginkább a Z-generáció nem talál végzettségének, szakképzettségének megfelelő munkahelyet.

A munkahelyekkel szembeni elvárások is megváltoztak a fiatalok körében, az **Y-generáció** munkahellyel szembeni elvárásai között leginkább az **anyagiak, a család és a munka összeegyeztethetősége, karrierlehetőség, munkatársakkal való kapcsolat, valamint a szellemi ösztönzés a legfontosabbak.** Az **Z-generáció** munkahellyel szembeni elvárásai nagyon hasonlóak az Y-generációéhoz, ami még megjelenik a legfontosabbak között a fentiekben említettek mellett az a **függetlenség/önállóság, és a rugalmas/ kötetlen munkaidő, valamint a kreativitás.**

3. Mennyiben van hatással az elérhető munkahelyek minősége az elvándorlásról szóló döntésre (egyáltalán mit neveznek minőségi munkahelynek?)

Arra a kérdésre, hogy **milyen elvárásai vannak egy munkahellyel szemben**, a fiatalok, tehát az Y és Z-generáció a következőket emelték ki leginkább: szellemi ösztönzés, munkával kapcsolatos biztonság, munkatársakkal való jó kapcsolat, változatosság és kreativitás. A kutatási eredmények jól mutatják, hogy **a minőségi munkahely legfőbb ismérvei: az anyagiak, az önérvényesítés, a változatosság és a társas kapcsolatok**. Ezek az elvárások nemtől függetlenül jelennek meg.

4. Milyen igényekkel lépnek be a fiatalok a munkaerőpiacra?

A fiatalok végzettségüknek megfelelő munkahelyet szeretnének a munkaerőpiacon betölteni, viszont fontos azt kihangsúlyozni, hogy **a BAZ megyéből külföldre elvándorlók** közül a megkérdezettek fele Németországban talált munkát, telepedett le, illetve az Egyesült Királyság, Írország, Ausztria és Svájc volt ahova még (legalább 3-3 fő) mentek és a fiatalok (Y- és Z-generáció) **nagy része nem a tanult szakmájában dolgozik**. A szakmájában tudott elhelyezkedni az Y-generációnál 23-ból 7 fő, míg a Z-generációnál 16 főből mindösszesen 2 fő, illetve a 30 év feletti válaszadóknál ez az arány 10-ből 8. Ez azt támasztja alá, **minél régebben dolgozik kint külföldön valaki, annál nagyobb a szakmában történő elhelyezkedés esélye**. Ezt az is alátámasztja, hogy sokan „szerencsét” próbálva mennek ki, mindegy hogy milyen munkát kapnak, csak találjanak maguknak, jobb esetben megtanulják a nyelvet és lépnek a ranglétrán, egyre inkább szakmai munkát kapnak, vagy rosszabb esetben éveken át az alacsonyabb presztízsű, de az itthoninál jobban fizető munkát végzik.

5. A fiatalok igényeit vagy a munkáltatók szemléletét kell inkább formálni, ha a megye ifjúságmegtartó képességét akarjuk növelni?

A kutatás eredményei rávilágítottak arra, hogy **mind a munkáltatók, mind pedig a munkavállalók szemléletformálására szükség van**, hiszen a munkaerőpiacon több generáció (X, Y és Z generációk) egyszerre van jelen. Ezek a generációk más – más elvárással lépnek be a munkaerőpiacra, illetve vesznek részt a munka világában. **A felelős foglalkoztatás érdekében** szükséges a munkaadók HR tevékenységét fejleszteni, generációorientált HR tevékenységé alakítani. Hiszen a munkaadók általában X-generációba tartozó HR vezetőket, HR-szakembereket alkalmaznak és ha ilyen generációba tartozó végzi például a személyzetbeszerzést, akkor előfordulhatnak generációs ellentétek, azaz nem értik meg egymást. Ez pedig azt jelentheti, hogy mivel **a HR szakember a cég „kapu-őre”**, azaz ő dönti el, ki mehet tovább a kiválasztási folyamatban a közvetlen felettes elé és kerül majd felvételre, így ezen egymás generációjának „meg nem értése”, ami általában a „nem ismeret”-ből adódik, hozzájárulhat az ellentétekhez, konfliktusokhoz, esetleg előítéletekhez is. **Ezért célszerű érzékenyítő tréningeket tartani a „különböző generációk ismérveiről, motivációjáról a munka világában” a munkaadók vezetőinek és HR-szakembereiknek.** A fiatal munkavállalók esetében pedig arra kell fókuszálni, hogy azonnal akarnak mindent (magas beosztás, magas bért, jó körülményeket, rugalmasságot, stb.), gyakran túl nagy elvárásokat fogalmazznak meg a munkaadókkal szemben, irracionálisan magas javadalmazást kérnek semmilyen, vagy kevés szakmai tapasztalattal mellett. Be kell látniuk, hogy először „bizonyítaniuk” kell, türelmesebbnék kell lenniük a munkaadóval szemben. Ezért fontos **a munkaerőpiac, a munkaadók stratégiájának megismerése, a karriertervezés és karriermenedzsment megtervezésének ismerete**. De ezért a munkaadónak is

figyelnie kell a munkavállalók igényeire, ezért fontos, hogy **a fiatalok foglalkoztatásakor kiszámítható karriertervet készítsenek**, ezzel elősegítve, hogy a fiatal lássa, mikorra mit kell teljesítenie, és annak milyen ösztönzési következményei (anyagi, előrelépési, egyéb) lesznek.

6. Vannak-e a térségben a fiatalok megtartásával foglalkozó szervezetek, amelyekbe bevonódhatnak a fiatalok, aktív állampolgárrá válhatnak, illetve mely szervezetek támogatják a fiatalokat célcsoportspecifikus szolgáltatásokkal?

A kutatásban részt vett **BAZ megyében élő fiatalok szinte döntő többségének (98%) vannak kialakult baráti kapcsolatai, többségében a lakóhelyükön élőkkal tartanak szorosabb barátságot**, de erős a munkahelyi baráti kapcsolatuk is. Arra a kérdésre, hogy **„Van-e a lakóhelyén civil szervezet/informális közösség?”** a helyben maradtak (57 fő) esetében a válaszadók majd **60%-a (34 fő) igennel** válaszolt, de több mint **egyharmaduk (35% (20 fő) nem tud róla**. A **„Ha van a lakóhelyén civil szervezet/informális közösség, jár-e oda hozzájuk a programokra, rendezvényekre?”** kérdésre az 53 válaszadóból csupán 7 fő válaszolta, hogy igen, mindig, 13 fő hogy rendszeresen, 12 fő néha, míg 21 fő nem jár soha választ adott. **Azaz a válaszadók majd 50%-a nem jár közösségi programokra. A 20 főből, aki mindig, vagy rendszeresen jár közösségbe, közülük csak 14 fő aktív cselekvő részese valamilyen civil szervezetnek/informális közösségnek.** A borsodban maradt borsodi fiataloknak **erős a nemzeti identitása**, egy 5-ös fontossági skálán 23 főnek 5-ös, 17 főnek 4-es, 10 főnek 4-es, 2 főnek 2-es és 3 főnek 1-es a magyar nemzeti identitás fontossága. Az 57 válaszadó 95%-a, 54 fő megünnepli a névnapokat. A magyar nemzeti állami ünnepeket az 56 főből 39 fő (70%) megünnepli. **A BAZ megyéből nem mobilizálódott fiatalok nem nagyon keresik az általuk is ismert közösségeket, nem vonódnak be azok munkájába, viszont erős a magyar nemzeti identitásuk, megünneplik a névnapokat, a magyar nemzeti ünnepeket.**

A külföldre mobilizálódott 48 fő válaszadó közül arra a kérdésre, hogy „Kint külföldön kialakultak-e baráti kapcsolatai?” 45 fő igennel válaszolt. Ami viszont érdekes, hogy a **„Kint külföldön kikkel tart inkább szorosabb barátságot?”** voltak, akik nem tudták eldönteni egyértelműen, hogy a magyarokkal, vagy a külföldiekkel, de többen jelölték be a külföldieket, mint a magyarokat- 34 fő, és 27 fő. A külföldön élő 48 fiatal közül 39 (81%) ismer **kinti, külföldi lakóhelyén magyar közösséget, csupán 8 fő nem tud és egy fő szerint nincs magyar közösség kint.** Viszont arra a kérdésre, hogy **„Ha van a kinti, külföldi lakóhelyén magyar közösség, jár-e oda hozzájuk a programokra, rendezvényekre?”** a 47 válaszadóból csupán 5 fő jár mindig és 4 fő jár rendszeresen a közösségbe, 19 fő néha, 19 fő pedig soha nem jár. Tehát **hiába tudják hogy van lehetőségük magyar közösségbe járni, mégsem mennek.** De nemcsak magyar közösségnek, semmilyen közösségnek nem tagjai, aktív részesei a kint élő magyarok, hiszen az **„Aktív cselekvő részese-e valamilyen kinti, külföldi közösségnek?”** kérdésre csupán 9 fő válaszolta, hogy igen, 1 fő néha, de a többiek nemmel válaszoltak. **Így elmondhatjuk, hogy 9 fő van a válaszadók között, akik magyar és külföldi baráti társasággal, kapcsolatokkal rendelkeznek, és aktívan részt vesznek azon csoportok rendezvényein, ez alig 20%-a kint élő magyaroknak.** A fiataloknak **nem túl erős a nemzeti identitása**, egy 5-ös fontossági skálán csupán 17 főnek 5-ös, 13 főnek 4-es, 13 főnek 4-es, 2 főnek 2-es és 4 főnek 1-es a magyar nemzeti identitás fontossága. A 49 válaszadó nem sokkal több mint fele (53%, 26 fő) ünnepli meg, tartja kint a névnapokat. A magyar nemzeti állami ünnepeket a 49 főből csupán 15 fő

(30%) ünnepli, míg a kinti nemzeti, állami ünnepeket (azért az államét, ahol jelenleg kint él) 27 fő (55%) ünnepli meg. **A külföldre mobilizálódott fiatalok tehát nem keresik az általuk is ismert kinti magyar közösségeket, nem vonódnak be azok munkájába, nem tartják fontosnak magyar nemzeti identitásukat, nem ünneplik meg a névnapokat, a magyar nemzeti ünnepeket, hanem inkább a kinti állam ünnepeit tartják meg.**

Maguk a fiatalokkal foglalkozó szakemberek többsége sem tud fiatal önszerveződő közösségeket megemlíteni a saját településén, akik viszont megemlítették ilyen közösségeket, azok meg is neveztek azokat, pl. vallási, vagy hagyományörző közösségek, vagy a cserkészlet. A nagyobb településeken kiemelkedő szerepet kap az oktatás, míg a kisebb településeken fontosabb a vallás, a hagyományörzés, cserkészlet. Fontos lenne, hogy a fiataloknak legyen érdekérvényesítő lehetősége.

7. Vannak-e a fiataloknak olyan nyílt, illetve zárt fórumai, ahol elmondhatják problémáikat és igényeiket?

A fiatalokkal foglalkozó szolgáltatók kutatásainak eredményei arra világítanak rá, hogy a fiatalok hiába digitálisan jól felkészültek, inkább **a személyes szolgáltatás igénybevételét veszik igénybe.** A kutatás során nem kaptunk arra választ, hogy a vizsgált megyékben (BAZ és Bihar megyék) milyen zárt, vagy nyílt fórumai vannak a fiataloknak, ahol elmondhatják problémáikat.

Nyíregyházát kell kiemelnünk a vizsgált települések közül, ahol van Nyíregyházi Ifjúsági Kerekasztal (<http://www.nyik.hu/>), amely egy érdekegyeztető fórum, illetve elkészült NYÍREGYHÁZA MEGYEI JOGÚ VÁROS IFJÚSÁGI KONCEPCIÓJA 2016-2021 dokumentum is.

A fiatalokkal foglalkozó szakemberek esetében lefolytatott kutatás hipotéziseinek eredményei:

H1: A fiatalok önszerveződéséhez nincs megfelelő mennyiségű és minőségű szakmai szervezet és segítség se Magyarországon, se Romániában.

H2: A fiatalokkal foglalkozó szervezetek leginkább a közszférából és a nonprofit szektorból kerülnek ki, többek között oktatással, kultúrával, szabadidős tevékenységgel, szociális ellátással kapcsolatban szolgálnak.

H3: A fiatalok elvándorlásának egyik legnagyobb problémája a lakhatás megoldása, illetve a lakhatási támogatások, valamint a tudásuknak megfelelő munkahely kínálat hiánya.

A 18-29 év közötti fiatalok körében végzett primer kutatás hipotéziseinek eredményei:

H1: A fiatal generáció és különösen a nők mobilitási attitűdje megváltozott, a Z és az Y generáció mobilitási attitűdje is más.

H2: A fiataloknak megváltoztak a munkahelyekkel kapcsolatos igényeik és elvárásaik, felértékelődnek a rugalmas foglalkoztatási formák és a munkahelyek minősége.

H3: Mind a fiatalok munkaerő-piacra, munkahellyel kapcsolatos igényeit, mind pedig a munkáltatók szemléletét kell formálni ahhoz, hogy a térség ifjúságmegtartó képességét növelni lehessen.

H4: A fiatalok aktív állampolgársága, így bevonása a köz- és közösségi életbe, illetve a számukra is kielégítő lakóhely és az igénybe vehető szolgáltatások támogathatják a fiatalok térségben maradását.

H5: Komplex térségi ifjúságpolitikára és célcsoportspecifikus szolgáltatásokra van szükség a fiatalok térségben történő megtartása érdekében.

JAVASLATOK:

- 1. Szorosabb legyen a kapcsolat az Európai Unió, a hazai, a megyei illetve a városi ifjúsági stratégiák közt. Ezek célja, hogy a globális helyzetképből kiindulva helyi szinteken lehessen lebontani, meghatározni majd megvalósítani a stratégiában megfogalmazott célokat.**
- 2. A települési önkormányzatok alkossák meg Ifjúsági koncepciójukat és Ifjúsági Cselekvési Tervüket.**
- 3. A fiatalok helyben tartását, megtartását, esetleges visszacsábítását csak az érintett ágazati szereplők közötti konstruktív párbeszéddel lehet elérni. Ezért a települési önkormányzatok hozzanak létre pl. nyíregyházi mintára Ifjúsági Kerekasztalokat. Az Ifjúsági Kerekasztal Nyíregyházán olyan érdekegyeztető fórum, amely szakmai véleményeztető és javaslattételi joggal rendelkezik az ifjúságot érintő helyi önkormányzati döntések meghozatalában. Működését ernyőszervezet-jelleggel, informális szervezatként végzi. Tagjai az önkormányzat kijelölt tisztviselői, az ifjúsággal foglalkozó helyi intézmények és civil szervezetek delegáltjai, valamint az ifjúsági korosztályi szervezetek képviselői. Célja a helyi ifjúsági fejlesztések hatékonyságának javítása és a település Ifjúsági Cselekvési Terve végrehajtásának civil kontrollja, megvalósításának támogatója.**
- 4. A fiatalok Borsod-Abaúj-Zemplénben tartására vonatkozóan megyei/térségi, esetleg települési intézkedéseket, cselekvési terveket kell megalkotni, mert ilyenek nincsenek. A települési önkormányzatok vizsgálják felül a Helyi Esélyegyenlőségi Programjaikat és a 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól dokumentumban megfogalmazott 5 célcsoporton túl külön foglalkozzanak a fiatalok helyzetével.**
- 5. A települési önkormányzatok mérjék fel a lakóingatlanjaikat és biztosítsanak a fiatalok részére önkormányzati bérlakásokat, illetve támogassák lakhatásuk megoldását.**
- 6. A települési önkormányzatok alakítsanak ki és működtessenek a fiatalok igényéhez illeszkedő nyitvatartással (pl. éjszaka is nyitva tartó) nyilvános közösségi tereket, a fiatalok által is elfogadott, többcélú közösségi tereket, ahol van felnőtt szakmai vezetői támogatás is. Itt az önszerveződő csoportok tudnak találkozni és programokat szervezni és tevékenységeket végezni. A kisebb-nagyobb baráti közösségek nem tudnak még a nagyobb városokban sem este, éjszaka hová menni, mert a szórakozó helyeken kívül nincs nyitva semmi-művelődési ház, könyvtár, stb. Van igény rá, hiszen a fókuszcsoporton elhangzott, hogy társas-játékoznának, kvízzjátékot játszanának, karaoke-znának, stb.**
- 7. A települési önkormányzatok havonta (településmérettől és a civil szervezetek számától függően) szervezzenek civil napokat, ahol a**

szervezeteknek lehetőségük van a bemutatkozásra, így a fiatalok csatlakozhatnak civil szervezetekhez, végezhetnek önkéntes munkát az adott szervezetekben.

- 8. A települési önkormányzatok hozzanak létre és működtessenek „Munkaadói HR-klub”-okat.** Ezeket a klubokat a megyében működő, TÁMOP-2.6.2. Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése című konstrukciót megvalósított és az OFA által a munkaerő-piaci szolgáltatásokról referenciatanúsítással rendelkező civil szervezetek bevonásával működtessék.
- 9. Az általános iskolákban az osztályfőnöki órák keretében havonta tartsanak 1 db munkaerő-piaci ismeretek foglalkozást.** Ezeket a foglalkozásokat szintén a megyében működő, TÁMOP-2.6.2. Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése című konstrukciót megvalósítók bevonásával bonyolítsák le.
- 10. A középiskolákban tartsanak 18 tanórás, kétnapos, esetleg bentlakásos munkaerő-piaci ismeretek tréninget. Ezeket akár az Iskolai Közösségi Szolgálat keretében is teljesíteni lehessen,** hiszen a 2011. évi CXCV. törvény, a nemzeti köznevelésről szóló törvény 6. paragrafusa kimondja, hogy: „A középiskola elvégzését közvetlenül követő érettségi vizsgaidőszakban az érettségi vizsgák megkezdésének feltétele ötven óra közösségi szolgálat elvégzésének igazolása”. Ezeket a tréningeket szintén a megyében működő, TÁMOP-2.6.2. Munkaerő-piaci szolgáltatást nyújtó civil szervezetek kapacitásának megerősítése című konstrukciót megvalósítók bevonásával bonyolítsák le. Ez nemcsak a munkaerőpiac reális megismerését és az egyén foglalkoztathatóságának felmérését segíti elő, hanem a közösségerősítés része is lehet.
- 11. Az általános és középiskolákban az osztályfőnöki órák keretében a civil szervezetek tartsanak állampolgári ismeretek foglalkozást, ahol a településen működő civil szervezetek be tudnak mutatkozni. A civil szervezetek transzparensen kell, hogy működjenek,** láttatni kell magukat és tevékenységeiket, programjaikat, rendezvényeiket. **Ahhoz hogy aktív állampolgárrá váljanak a fiatalok elengedhetetlen a tájékozott állampolgárrá válás - ezt kell a civil szervezeteknek felvállalniuk.** A tájékozottság elengedhetetlen része az aktív állampolgárságnak. A tájékoztatás nem csupán a tényszerű tartalomorientált tájékoztatást jelenti, hanem a különböző döntések potenciális következményeinek bemutatását is, beleértve a „távolmaradás” következményét. A fiatalok negatívnak látják a politikai környezetet, magas szerintük hazánkban a korrupció, kilátástalanságot érzékelnek, és a civil szektort és benne a civil szervezeteket nem mint a közösségi lehetőségek elemének látják. Pedig a közösség az, amelyet együtt hozunk létre, s amelyet meg kell tölteni valamilyen tartalommal, így a fiatalok bevonása a civil szervezetek működésébe elengedhetetlen. Hiszen a szocializációs folyamat eredményeképpen sajátítják el a fiatalok azokat a képességeket, amelyek segítségével a nagyobb közösség, település, ország ügyeiben felelősen részt tudnak venni, **tájékozott állampolgárból aktív állampolgárrá, majd felelős állampolgárrá válnak, akiknek fontos lesz a közösségépítés és szervezés. A részvételiség különösen fontos eleme a demokráciának.** A részvételi demokrácia a helyi szint, a

lokális terek, közösségek, érdekek előtérbe kerülésével függ össze és ezt kell erősíteni a fiatalok körében.

Összefoglalásként azt erősíthetjük meg, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyének és településeinek át kell dolgoznia a Helyi Esélyegyenlőségi Programját, amelyben külön fejezetben, mint külön célcsoporttal kell foglalkozni a fiatalokkal és el kell készítenie az Ifjúsági Cselekvési Tervet annak érdekében, hogy a fiatalok helyzetén javítson, ezáltal a fiatalok elvándorlását településszinten megállítsa.

Első feladatként az önkormányzatoknak egy helyzetelemzést kell végeznie a fiatalokkal foglalkozó állami és nem állami intézmények, szervezetek bevonásával annak érdekében, hogy a vidéken élő fiatalok helyzetét, élet-, munka- és kulturális körülményeit objektíven fel lehessen tárni település, illetve nagyobb települések esetében településrész szinten, hogy a feltárt problémákra megfelelő válaszokat adhassanak az érintett szervezetek, intézmények, legyenek önkormányzati, profitorientált, vagy civil intézmények.

8. Hivatkozások, felhasznált források

- A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői, 2017. (2019). STATISZTIKAI TÜKÖR, KSH, 2019. január 15. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>
- Artner Annamária (2013): A fiatalok munkanélküliségének kérdéséhez Európa példáján keresztül, Közgazdasági Szemle, LX. évf., 2013. december (1370–1392. o.)
- Balla Viktória – Mokos Béla (2007): Ifjúsági munka és mobilitás. Új Ifjúsági Szemle 5(2): 23-32.
- Dabasi Halász Zsuzsanna- Lipták Katalin - Siskáné Szilasi Beáta - Matiscsákné Lizák Marianna - Hegyi-Kéri Ágnes (2019): „Íróasztal és állandó lakhely nélkül”, a fiatalok mobilitásának várható hatásai a munka világra című kutatás zárótanulmánya, MINŐIES Alapítvány, Miskolc.
- Gázsó Ferenc (1998): Fiatalok a munkaerőpiacon, OKKER.
- Prevcics Éva (2014): Fiatalok külföldön, Magánkiadás.
- Siskáné Szilasi Beáta – Halász Levente – Gál-Szabó Lajos (2017): A magyar fiatalok erősödő kivándorlási szándékának kiváltó okai és jellemzői, Tér és Társadalom 31. évf., 4. szám.
- Somogyi Noémi (2014): A külföldi munkavállalás indítékainak vizsgálata a fiatalok körében Londonban. E-CONOM. http://real.mtak.hu/30269/1/01_SomogyiN_e_conom_III1_u.pdf
- Magyar Ifjúságkutatás 2016, Társadalomkutató Kft., 2017.
- Gyere haza, fiatal! program eredménye: https://hvg.hu/itthon/20160608_105_fiatalt_hozott_haza_eddig_a_kormany_Angliabol
- Európa 2020 stratégia http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_HU_ACT_part1_v1.pdf
- 88/2009. (X. 29.) OGY határozat a Nemzeti Ifjúsági Stratégiáról: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a09h0088.ogy&getdoc=1>
- Tájékoztatás a külföldről hazatérő magyar munkavállalók és családtagjaik számára: <https://ngmszakmaiterulek.kormany.hu/download/4/fb/f1000/T%C3%A1j%C3%A9koztat%C3%B3%20a%20Magyarorsz%C3%A1gra%20visszatelep%C3%BCI%C5%91k%20sz%C3%A1m%C3%A1ra.pdf>
- Miskolc Megyei Jogú Városban működő civil szervezetek: <http://www.miskolc.hu/elet-a-varosban/varosinformacio/kozossegi-elet/civil-szervezetek>
- A nonprofit szektor legfontosabb jellemzői, 2017., KSH, Statisztikai Tükör, 2019.01.15. <http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nonprofit/nonprofit17.pdf>
- 28.7.2009 KÖZLEMÉNY A KÉPVISELŐK RÉSZÉRE (03) A nők jogai és az esélyegyenlőség: Alapvető információk. CM\787705HU.doc. <http://www.europarl.europa.eu/document/activities/cont/200908/20090831ATT59977/20090831ATT59977HU.pdf>
- Magyarország Alaptörvénye. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100425.ATV>
- 2003. évi CXXV. Törvény <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A0300125.TV>
- <http://mek.oszk.hu/18600/18654/18654.pdf>
- http://real.mtak.hu/62420/1/25ev_web_u.pdf
- <http://real.mtak.hu/74059/1/2889-9900-1-PB.pdf>
- http://www.ifjusagsegito.hu/belvedere/tan/nemzeti_ifjusagi_strategia.pdf

- http://www.ujnemzedek.hu/sites/default/files/magyar_ifjusag_2016_a4_web.pdf
- <https://merce.hu/2018/08/14/az-anyagi-nehezsegeket-es-a-munkanelkuliseget-tartjak-a-legfobb-gondnak-a-magyar-fiatalok/>
- https://tka.hu/docs/palyazatok/nemzetkozi_mob_es_2013_issuu_jo.pdf
- https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/ifjusag_munkaero_piac.pdf